

ACTA

1906

....DER....

SYNODE

VAN DE

Christelijke Gereformeerde Kerk.

Gehouden van 20 tot 29 Juni, 1906,
te Holland, Mich.

H. VERHAAR
Drukker
Grand Rapids, Mich.

ACTA DER SYNODE

VAN DE

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

GEHOUDEN VAN 20 TOT 29 JUNI, 1906,
TE HOLLAND, MICH., V. S. A.

Morgenzitting, 20 Juni.

ARTIKEL 1.

Toe- spraak en opening In de aangekondigde ure des gebeds, op den avond vóór de Synode, gehouden in "de oude historische Van Raalte kerk," sprak Ds. E. Breen, Praeses der vorige Synode, over Filip. 3:16, en riep toen den Naam des Heeren aan om Zijnen zegen over den te verrichten synodalen arbeid.

Ds. E. Breen. Den volgenden morgen vergaderden de afgevaardigden in het kerkgebouw der 14de straat gemeente. Nadat allen classis-gewijze plaats genomen hadden, werd Ps. 68:14 gezongen en Ds. Breen las 1 Cor. 3 voor. Hierop hield Z. Ew. eene korte inleidende toespraak van dezen inhoud:

"Geliefde Broeders in onzen Heere Jezus Christus, Mede-deputaten en Prae-adviseurs dezer Synodale Vergadering.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u geschonken van God, den Vader, en van Jezus Christus, onzen Heere, door den Heiligen Geest, Amen.

Het is mij een aangename taak u allen een hartelijk welkom toe te roepen. Wij hebben ruime stof om dankbaar te zijn jegens den Koning der Kerk, blijde en goedsmoeds

ons tot den gewichtigen arbeid te schikken, die voor ons ligt. Bijna is het een halve eeuw geleden, dat onze Kerk van een dwazen stap terug trad, en wederkeerde tot het standpunt zóó lichtvaardig en roekeloos verlaten. Zeker, zij heeft voor hare zonden gevoelige slagen ontvangen, en lang duurde het eer zij eenigszins hare krachten herstellen zag, en beteekenis kreeg. Maar, Gode zij dank! zij is weér hersteld, en hoewel zij niet groot is—men moet haar een plaats geven! Zij is er om te blijven, en om wat te doen. Zij *kan* niet en *wil* niet stil zitten. Het is meermalen zóó voorgesteld, alsof wij nog wel een weinig doen aan gemoedelijk preeken en catechiseren, en daarvoor onze toekomstige leeraars voorbereiden, maar voor wetenschap en ontwikkeling geen oog hebben. Wie echter kennis neemt van onze Academy, en onze poging om tot een volledige College te komen, gadeslaat, en wat wij doen op theologisch gebied, die weet wel beter. Het is gezegd, dat wij als Kerk toch sterven moesten, want wij wilden niet meê doen aan Amerikanisatie. Dat wij in dit kerkgebouw vergaderd zijn, logenstraft die beschuldiging. Neen, wij slapen gelukkig niet, maar hebben de oogen open, en zullen de omstandigheden raadplegen, waarin wij, door Gods wijze Voorzienigheid, in dit goede land gekomen zijn. Wij hebben echter geen haast. Wij zullen ons bedaard, ernstig, ijverig en biddend ontwikkelen, en onze roeping trouw behartigen, en *worden* wat wij zijn moeten, om tot het doel te geraken, dat de Heere hier met ons voorheeft. Dat doel is niet, om te ontvangen; te genieten, en zelf wat te worden, maar om met het vaste, degelijke en welberaden karakter, den Nederlander eigen, en met ons echt Calvinistisch beginsel, een zegen te zijn voor het godsdienstig en zedelijk leven onzer natie. Om dit te kunnen zijn, mochten wij ons niet onrijp laten opslokken, maar waren wij geroepen ons op den nieuwen bodem en onder de nieuwe invloeden natuurlijk en zelfstandig te ontwikkelen, en alzoo konden wij een machtigen invloed op ons volksleven uitoefenen. Dit hebben onze vaders niet begrepen, toen zij zich met een Engelsche Kerk vereenigden, nog slechts een paar jaar in Amerika zijnde. Wat dus *heel* het volk van Nederlandschen oorsprong hier

had moeten zijn en doen, dat werd nu de taak van onze kleine Kerk. Een legertje, kleiner dan de Gideonsbende, moest nu met God zich opmaken om te zijn en te volvoeren wat door *allen saam* had moeten geschieden. Onze taak moeten wij ons goed bewust zijn; met heel ons hart moeten wij ons op onze roeping werpen. Dat wij nog klein zijn moet ons niet ontmoedigen; als de Heere met ons is, dan kunnen wij groote dingen doen. Een weinig zout weert het verderf; maar het zout moet echt zijn, en nooit smakeloos worden. Leggen wij ons dan geregeld toe op eene gezonde ontwikkeling, vrij en onafhankelijk, opdat wij allen dienstbaar kunnen zijn. Waken wij over onze School, want daardoor kunnen wij een grooten zegen worden, maar ook wel omgekeerd.

Broeders! wij moeten zorgen, dat onze nageslachten in onze voetstappen kunnen gaan, en waartoe *wij* gekomen zijn, dat *zij* daarin, met het woord van God in de hand, naar denzelfden regel kunnen wandelen en hetzelfde gevoelen.

Dat wij met die roeping voor ons, en in het besef onzer verantwoordelijkheid ook nu ons werk als Synode aanvaarden! En wijl het verstand van een iegelijk te klein is voor het groote werk, dat voor ons ligt, hebben wij allen elkander noodig; maar bovenal is het licht en de leiding des Heiligen Geestes noodzakelijk. Bidden wij daarom met elkander, dat de Heere in ons midden zij."

ARTIKEL 2.

Synode leden. De lastbrieven worden ingediend en afgelezen. 't Blijkt dat de volgende broeders ter Synode gedeputeerd zijn voor :

Classis Grand Rapids Oost.

Dss. L. Berkhof, J. Groen, J. B. Hoekstra.

Oudd. J. B. Hulst, B. S. Sevensma, S. S. Postma.

Classis Grand Rapids West.

Dss. J. Robbert, H. Keegstra, M. J. Bosma.

Oudd. T. Van der Veen, G. Hazenberg, M. Alberda.

Classis Hackensack.

Dss. S. I. Van der Beek, J. A. Westervelt, J. N. Trompen.

Oudd. H. Demarest, P. Stam, Edward Van der Vliet.

Classis Holland.

Dss. A. Keizer, G. D. DeJong, J. Post.
Oudd. J. Nijhof, J. Marsilje, H. Alofs.

Classis Hudson.

Dss. H. Van Hoogen, G. Westenberg, D. Van der Ploeg.
Oudd. D. Koek, S. Tamminga, H. Soodsma.

Classis Illinois.

Dss. E. Breen, H. M. Van der Ploeg, L. Van Dellen.
Oudd. C. L. Clousing, T. Den Dekker, S. Dekker.

Classis Iowa.

Dss. P. Jonker, W. Stuart, R. Bolt.
Oudd. D. A. Van Zante, J. Dekker, D. Sjaardema.

Classis Muskegon.

Ds. J. W. Brink, L. Veltkamp, J. Smitter.
Oudd. W. Winter, J. Kleinhesselink, P. Boelema.

Classis Orange City.

Dss. W. P. Van Wijk, F. Fortuin, H. J. Heynen.
Oudd. J. Wiersma, T. B. Van den Hoek, A. Van Duyne.

Classis Ost Friesland.

Dss. W. Bode, H. Frijling, J. H. Schultz.
Oudd. H. Beninga, G. J. Peters, L. Groeneveld.

De lastbrieven worden aangenomen en goedgekeurd.

**Leden
met
advisee-
rende
stem.**

De Professoren der Theologische School: G. K. Hemkes, F. M. Ten Hoor, en W. Heyns nemen zitting met adviseerende stem. Ook den Secretarissen der Boards en den Stated Clerk wordt als zoodanig zitting verleend, benevens den Missionairen Dienaren des Woords onzer Kerk: Dss. L. P. Brink, J. R. Brink en G. G. Haan.

ARTIKEL 3.

Tot leden van het Moderamen worden verkozen: Ds.

**Mode-
ramen.**

H. Van Hoogen, Praeses; Ds. L. Berkhof, Vice-Praeses;
Ds. J. W. Brink, Scriba; Ds. J. B. Hoekstra, Adjunct-Scriba.

ARTIKEL 4.

Comm. voor Comm. van Pre-advies en Openlijke Verklaring. De Praeses spreekt een kort woord van inleiding op den arbeid, en benoemt de volgende broeders tot Commissie om de Commissies van Prae-advies aan te wijzen: Dss. J. Groen, H. Keegstra, J. A. Westervelt, G. D. DeJong, D. Van der Ploeg, L. Van Dellen, Wm. Stuart, J. Smitter, W. P. Van Wijk, W. Bode. Daarna leest Z.Ew. de *Openlijke Verklaring* voor, die door de Synode staande aangehoord en met een plechtig "ja" beëindigd wordt. Waarop Z.Ew. de vergadering met dankzegging sluit.

Namiddagzitting, 20 Juni.

ARTIKEL 5.

Ds. L. Berkhof opent de vergadering met gebed, nadat gezongen is Psalm 119 : 3.

ARTIKEL 6.

Zittingen. Besloten wordt de zittingen te houden: voormiddags van 8 tot 11:30; namiddags van 2 tot 6, met een kwartier pauze om 9:45 en 3:30.

ARTIKEL 7.

Rouw-beklag Comm. De Praeses benoemt tot Commissie voor Resoluties van Rouwbeklag: Dss. M. J. Bosma en L. Veltkamp. (Zie Art. 111 en Bijlage IX.)

ARTIKEL 8.

Comm. van Ontvangst. Tot leden van Commissie van Receptie van Deputaten van correspondentie Kerken benoemt de Praeses de leeraren: E. Breen, J. N. Trompen en A. Keizer.

ARTIKEL 9.

Ds. W. De Groot is ter vergadering als secundus voor Ds. A. Keizer.

ARTIKEL 10.

Ter tafel komt een verzoek van Hope College Council

"Hope" dat de Synode zich vertegenwoordigde door deputaten bij de **Com-** "Commencement Exercises" van Hope College. Met waar-
mence- deering wordt dit verzoek aangenomen en tot vertegenwoor-
ment. digers benoemd: Dss. J. N. Trompen, W. Stuart en W. P. Van Wijk.

ARTIKEL 11.

Rapp. Het eerste rapport dat ter tafel komt is dat van de Syno-
Syn. dale Commissie; Ds. H. Beets, rapporteur. Het rapport
Comm. wordt aangenomen en goedgekeurd. (Bijlage I.)

ARTIKEL 12.

Commis- De commissie ter benoeming van Commissies van Prae-
sies van advies (Art. 4) brengt bij monde van Ds. G. D. DeJong
Prae- verslag uit.

advies. Als Commissies van Prae-advies stelt ze voor:

I. Theologische School zaken.

Dss. J. Groen, G. D. DeJong, H. Keegstra, P. Jonker, J. Smitter, Oudd. Edw. Van der Vliet, H. Soodsma, S. Dekker, J. Wiersma, H. Beninga; adviseur, Prof. F. M. Ten Hoor. Rapport, Maandag namiddag, 25 Juni.

Deze Comm. ontvangt opdracht eene nominatie van professoren voor te stellen.

II. Inwendige Zending en Kerkhulp zaken.

Dss. W. P. Van Wijk, W. Stuart, L. Berkhof, D. Van der Ploeg, Oudd. J. Nijhof, S. S. Postma, C. L. Clousing; adviseur, Ds. Van Vessem. Rapport, Dinsdag morgen, 26 Juni.

III. Heiden Zending zaken.

Dss. E. Breen, J. A. Westervelt, J. Post, L. Velkamp, H. Frijling, Oudd. T. Van der Veen, D. Koek, D. A. Van Zante, A. Van Duyne, B. S. Sevensma; adviseur, Ds. H. Beets. Rapport, Dinsdag namiddag, 26 Juni.

IV. Joden Zending zaken.

Dss. L. Van Dellen, J. Robbert, Oudd. W. Winter, D. Sjaardema, P. Boelema; adviseur, Prof. W. Heyns. Rapport, Donderdag namiddag, 21 Juni.

V. Emeritus Board zaken.

Dss. J. H. Schultz, H. J. Heynen, Oudd. J. Kleinhesse-link, I. Marsilje, S. Tamminga; adviseur, Ds. M. Van Vessem. Rapport, Donderdag, 21 Juni.

VI. Publicatie zaken.

Dss. M. J. Bosma, S. I. Van der Beek, A. Keizer, F. Fortuin, Oudd. T. B. Van den Hoek, B. S. Sevensma, J. B. Hulst. Rapport, Vrijdag namiddag, 22 Juni.

VII. Kerkenorde zaken.

Dss. F. Fortuin, H. M. Van der Ploeg, G. Westenberg, Oudd. G. Hazenberg, P. Stam; adviseur, Prof. W. Heyns. Rapport, Donderdag namiddag, 21 Juni.

VIII. Protesten.

Dss. J. B. Hoekstra, W. Bode, R. Bolt, Oudd. L. Groeneveld, M. Alberda; adviseur, Prof. G. K. Hemkes. Rapport, Vrijdag morgen, 21 Juni.

IX. Varia.

Dss. J. N. Trompen, H. J. Heynen, L. Van Dellen, J. Robbert, Oudd. G. J. Peters, J. Dekker, T. Den Dekker. Rapport, Woensdag morgen, 27 Juni.

X. Benoemingen.

Dss. J. H. Schultz, H. M. Van der Ploeg, J. Groen, Oudd. S. Dekker, D. Koek.

ARTIKEL 13.

Synod.	Ds. J. Noordewier, Synodale Penningm., dient de be-
Onkos-	grooting in voor Syn. onkosten, berekend op 13c. per gezin:
ten.	
	Classis Grand Rapids Oost \$189 67
	Classis Grand Rapids West 216 45
	Classis Holland 317 72
	Classis Muskegon 212 81
	Classis Illinois 210 21
	Classis Orange City 153 27
	Classis Hudson 137 68
	Classis Iowa 75 01
	Classis Ost Friesland 60 71
	Classis Hackensack 43 29

ARTIKEL 14.

Rapp. Ds. M. Van Vessem brengt rapport in van den *Emeritus Board*. Als kennisgeving aangenomen en in handen van de Comm. van Prae-advies ad hoc gegeven. (Bijlage VI.)

ARTIKEL 15.

Dep. Rev. Ralph K. Atchison, van Allerton, Ia., deputaat van de corresponderende Associate Presbyterian Church, wordt het woord gegeven. Hij brengt de groete zijner Kerk over, wijst op den geest des tijds, geeft een korte historische schets der A. P. C. en besluit met het verzoek dat onze **Ass.** Kerk haar deputaten zende naar hunne volgende Synodale vergadering. Ds. L. Berkhof spreekt den broeder namens de Synode een hartelijk, waardeerend woord toe.

ARTIKEL 16.

Rapport Ds. M. Van Vessem leest het rapport van den Board der **Inwen-** *Inwendige Zending* voor. Als kennisgeving aangenomen en in **dige** handen der Commissie van Prae-advies ad hoc gegeven. **Zending** (Bijlage III.)

ARTIKEL 17.

Rapp. Ds. G. D. De Jong rapporteert namens het *Curatorium* **Cura-** onzer Theologische School. Het rapport wordt als kennis- **torium** geving aangenomen en verwezen naar de Com. van Prae-advies voor de Theologische School. (Bijlage II.)

ARTIKEL 18.

Rapp. Het rapport voor de *Joden Zending* wordt ingediend door **Joden** Ds. J. I. Fles. Als kennisgeving aangenomen en in handen **Zending** gelegd van de Com. van Prae-advies ad hoc. (Bijlage V.)

ARTIKEL 19.

Ouderling S. Dekker, lid van de Com. voor de Joden **Chicago** Zending, leest een stuk voor betreffende deze zending, vooral **Hebr.** te Chicago. Als kennisgeving aangenomen en met het rap- **Mission** port van Ds. J. I. Fles verwezen naar de Commissie van Prae-advies ad hoc.

ARTIKEL 20.

Rapp. Heid. Zending De Board der *Heiden Zending* brengt bij monde van Ds. H. Beets verslag uit. Het wordt als kennisgeving aangenomen en den Commissie van Prae-advies ad hoc ter hand gesteld. (Bijlage IV.)

ARTIKEL 21.

Rapp. Kerkhulp Ds. J. Manni rapporteert namens de Commissie voor *Kerkhulp*. Als kennisgeving aangenomen en nadat besloten is Ds. J. Van den Mey, den Penn. van dit fonds de \$30.00 uitgegeven voor een brandkas, te restitueeren, in handen van de Com. van Prae-advies ad hoc gegeven. (Bijlage VII.)

ARTIKEL 22.

Rapp. De Wachter De Commissie van Toezicht op *De Wachter* dient door Ds. J. W. Brink haar verslag in. Als kennisgeving aangenomen met verwijs naar de Commissie van Prae-advies voor Publicatie zaken. (Bijlage VIII.)

ARTIKEL 23.

Rapp. Echtscheiding De Commissien in re *Echtscheiding*, *Diakonaat* en *Psalm-Revisie* door de vorige Synode benoemd, hebben hare respectieve rapporten in *De Wachter* laten opnemen volgens opdracht. Deze gedrukte verslagen worden geaccepteerd en verwezen naar de Com. van Prae-advies voor Kerkenorde (Echtscheiding) en Varia (Diakonaat en Psalm-Revisie.) (Zie ook Bijlagen X, XI, XII.)

ARTIKEL 24.

Rapp. Muskegon De Commissie in zake "Doopskwestie Muskegon" (Acta 1904, Art. 159, No. 20) doet bij monde van Ds. M. Van Vessem verslag. De Synode neemt het rapport als kennisgeving aan en keurt den arbeid der Commissie goed. (Zie Rapport, Bijlage XIII.)

ARTIKEL 25.

Ds. G. D. De Jong sluit deze zitting nadat de vergadering Ps. 86: 6 had gezongen.

Morgenzitting, 21 Juni.

ARTIKEL 26.

Ds. J. W. Brink opent deze zitting met gebed. Gezongen, Ps. 105: 5.

ARTIKEL 27.

De notulen der zittingen van gisteren voorgelezen, aangenomen en goedgekeurd. Ook wordt de presentie lijst gelezen. Geene wijzigingen.

ARTIKEL 28.

Rapp. Comm. voor Em. Kas De Commissie van Prae-advies voor het *Emeritus Fonds* leest bij monde van Ds. H. J. Heynen haar rapport voor. Het luidt met hetgeen besloten wordt, als volgt:

Eerw. Vaders en Broeders:

1. Uwe Comm. vond op het Agendum allereerst het volgende van de Classis Ill.: "De Kerkeraad te Vesper verzocht de Classis om Ds. M. De Lange emeritaat te verleenen. De Classis, lettende op de geheel eigenaardige positie waarin Ds. De Lange verkeert tot gemeente en Classis en Synode, durft de verantwoordelijkheid niet op zich nemen, om hierover te beslissen, maar zendt het verzoek door naar de Synode."

Uwe Commissie adviseert de Synode op dit verzoek van Vesper niet in te gaan, omdat haars inziens de billijke gronden om te emeriteeren ontbreken.

Besloten. Ds. De Lange op wachtgeld van \$250.00 per jaar te zetten tot de volgende Synode. Dit geld zal betaald uit de kas der Inwend. Zending.

2. Van de Classis Hackensack: "Emeritaats verklaring van Ds. G. A. Haring." Desaangaande adviseert uwe Commissie dat de Synode deze emeritaats verklaring goedkeure. Alzoo besloten.

3. De aanvragen om toelagen voor de Emeritus predikanten, predikants-weduwen en wezen.

Uwe Commissie adviseert: om de voorstellen van den Board voor de Emeritus Kas goed te keuren.

Namelijk om uit te keeren, per jaar, aan:

Ds. A. Van den Bok	\$500.00
Ds. G. Broene	300.00
Juff. A. Van Houten	150.00
Juff. Tempel	200.00

Juff. Broekstra	200.00
Juff. Stuit	200.00
Juff. Haan	200.00
Juff. Remein	200.00
Juff. Langereis	200.00
Juff. Stadt	150.00
Juff. Vorst	150.00
Juff. Veenstra	150.00

b. Het voorstel van den Board, om den aanslag op 22 cent per huisgezin te stellen, goed te keuren. Aangenomen.

ARTIKEL 29.

Rapp. De Commissie voor de voorgestelde Revisie van *Kerken-
Revisie* orde rapporteert. Ds. H. Beets rapporteur. Het is van
van K.O. den volgenden inhoud:

Eerwaarde Vaders en Broeders:

Uwe Commissie in zake de *Revisie der Kerkenorde* aangevraagd op en adhaesie verleend door de vorige Synode, Art. 125, 2 en 159, rapporteert als volgt:

1. Er werd, zooals door de Synode aangegeven, naar Nederland geschreven over deze zaak, maar er kwam geen antwoord.

2. Middelerwijl kwam de Kerkenorde uit zooals door de Nederl. Geref. Kerken gewijzigd.

3. De Commissie meende dat de daarin aangebrachte wijzigingen niet genoegzaam beantwoordden aan de opdracht der Synode die eene veel meer grondige herziening inhield.

4. Daarom liet uwe Commissie de zaak rusten en correspondeerde er ook niet over met de Classis Hackensack zooals bepaald in Art. 132, aan 't slot, meenende dat correspondentie over gewenschte uniformiteit geen practisch gevolg zou hebben zoolang de Kerkenorde niet grondig werd herzien.

5. Ook de vertaling in 't Engelsch kon natuurlijk niet ter hand genomen. Daar uwe Commissie alzoo tot haar leedwezen tot werkloosheid gedrongen werd, blijft dus de wenschelijkheid eener grondige herziening nog steeds over en zijn wij zeker genoopt die thans zelfstandig als Kerk ter hand te nemen.

Op de wenschelijkheid om deze zaak op te vatten en daarvoor eene Commissie te benoemen met welomschreven opdracht, zijn wij zoo vrij de Eerw. Synode te wijzen.

Met eerbied onderworpen, uwe Comm.,

F. M. Ten Hoor, Pres.,

J. W. Brink,

Henry Beets, Secr.

Als kennisgeving aangenomen en der Commissie van Prae-advies Kerkenorde in handen gegeven ter overweging van en rapporteering aangaande het advies. (Vgl. Art. 35, 16.)

ARTIKEL 30.

**Rapp.
Comm.
van
Prae-
advies
Jod. Zen.**

Ds. L. Van Dellen biedt der Synode het rapport aan van de Commissie van Prae-advies voor de *Joden Zending*. Het wordt aangenomen en puntsgewijze behandeld. Het luidt:

Hooggeachte Synode:

Uwe Commissie, na nauwgezette overweging van de rapporten betreffende de Joden Zending onzer Kerk en de instructie van de Classis Grand Rapids West daarop betrekking hebbende, deelt de overtuiging dat de Synode, zoo spoedig mogelijk, deze zending tot zelfstandigheid moet doen komen.

Vooraf deelt zij deze overtuiging:

a. Wegens de belangrijke som waarover onze Kerk nu reeds jaarlijks kan beschikken.

b. Wegens de onkerkelijke wijze, waarop deze zending thans plaats heeft.

Met het oog op dit een en ander meent uwe Commissie het volgende te moeten adviseeren:

a. Dat deze Synode zeven deputaten benoeme, aan wie de behartiging der Joden Zending tot de e. k. Synode worde toevertrouwd.

b. Dat deze deputaten een reglement voor de Joden Zending onzer Kerk ontwerpe en ter beoordeeling aan de e. k. Synode aanbieden.

c. Dat in verband hiermede de genoemde deputaten de "Hebrew Mission" te Chicago voorloopig aan de hand houden, en, zooveel mogelijk, in kerkelijke bedding trachten te leiden om, onder Gods zegen, niet alleen tot het geloof in Christus, maar tevens tot de rechte gemeenschap met zijn Kerk te brengen.

Besloten, in zake deze Zending bij de tegenwoordige wijze van doen te blijven.

ARTIKEL 31.

**Ds. P.
Moer-
dyke,
D. D.**

Ds. P. Moerdyke, D. D., afgevaardigde van de Reformed Church, komt ter vergadering. Hij brengt de groete zijner Kerk over, wijst op de ijverige werkzaamheden der Ref. Church in zake Hooger Onderwijs en Zending; stelt met

betrekking tot streven naar kerkelijke eenheid, zoo merkbaar dezer dagen, de vraag: Hoever kunnen en moeten wij meegaan? en eindigt met de Synode's Heeren besten zegen toe te bidden. De Praeses spreekt namens de Synode een hartelijk wederwoord.

ARTIKEL 32.

Natl.
Chris.
Ass'n

Ds. J. Groen, vertegenwoordiger onzer Kerk bij de *National Christian Association*, van Chicago, brengt in het kort verslag uit van een en ander. Dit wordt als kennisgeving aangenomen en de Commissie van Prae-advies voor Benoemingen opgedragen een vertegenwoordiger der Kerk bij deze Association voor te stellen. (Verg. Art. 53.)

ARTIKEL 33.

Ouderling S. Dekker sluit deze zitting met dankzegging.

Namiddagzitting, 21 Juni.

ARTIKEL 34.

Ds. J. B. Hoekstra laat zingen Ps. 68:17 en opent daarna de vergadering met gebed.

ARTIKEL 35.

Rapp.
Comm.
van
Prae-
advies
K. O.

De Commissie van Prae-advies voor *Kerkenorde* brengt haar rapport voor de vergadering. Ds. H. M. Van der Ploeg, rapporteur. Het verslag wordt aangenomen en punt voor punt in bespreking genomen. Het luidt met de besluiten als volgt:

Eerwaarde Broeders:

Uwe Commissie rapporteert, dat ze de volgende zaken in verband met hare opdracht gevonden heeft:

Part.
Syn.

1. Eene instructie van Classis Orange City, luidende: "De Synode besluite tot, en make de noodige regelingen voor het instellen van Particuliere Synodes overeenkomstig Art. 47 onzer Kerkenorde."

Uwe Commissie adviseert de Synode vooralsnog hier niet op in te gaan wegens:

- a. Groote afstanden;
 - b. Vermeerdering van allerlei questies;
 - c. Tuchtzaken op langen baan geschoven.
- Goedgekeurd.

Geen
Syn.
Comm.

2. Nog eene instructie van Orange City luidt: "De Synode schaffe de gereglementeerde "Synodale Commissie" en de vaste, Classicale Commissies af en bepale, overeenkomstig Kerkenordening, dat voortaan de uitvoering van verschillende zaken opgedragen worde aan de deputaten, die van de eene tot de andere samenkomst daarvoor met welomschreven lastgeving aangewezen worden."

Besloten eene Commissie te benoemen die deze vraag grondig zal onderzoeken, en op de volgende Synode daarover rapporteeren. (Zie Art. 108.)

3a. Classis Holland plaatste op het Agendum: "De Synode herzie Art. 5, § 9 der Kerkenorde, (uitgave van 1905), en stelle daarvoor in de plaats: "De gemeenten mogen geen predikanten uit eene gemeente wegroepen vóór zij er 1½ jaar gestaan hebben zonder toestemming der Classis waaronder de te beroepen leeraar ressorteert."

Het advies uwer Commissie is, bij de oude lezing te blijven. Goedgekeurd.

3b. Dan vond uwe Commissie in verband hiermede eene instructie van de Classis Orange City luidende als volgt:

"De Synode spreke uit of Art. 125, sub. 3, Acta 1904, wel de juiste formuleering is van haar genomen besluit."

Uwe Commissie is van oordeel dat een meer juiste formuleering is: "Het tweemaal beroepen van denzelfden leeraar in dezelfde vacature mag niet geschieden binnen het jaar zonder advies der Classis." Goedgekeurd.

4. Instructie van Classis Holland: "De Synode spreke uit de wenschelijkheid, dat Engelsch sprekende gemeenten op den namiddag van den dag des Heeren godsdienstoefening houden:

a. Ter handhaving van het 4de gebod.

b. Om den geestelijken welstand te bevorderen.

c. Om de eenvormigheid in de Kerk te bewaren."

Aangezien de regeling der diensten bij den Kerkeraad behoort stelt uwe Commissie voor hierop niet in te gaan. Goedgekeurd.

5a. Instructie van Classis Grand Rapids West: De Synode spreke zich uit of zij de Formulieren tot bevestiging van Missionaire Dienaren des Woords en van Professoren in de H. Godgeleerdheid, opgenomen in de nieuwe uitgave onzer Kerkenorde, of goed of afkeurt. (Zie Verslag der Comm. dezer uitgave, Art. 65.)

Uwe Commissie adviseert deze Formulieren goed te keuren, aangezien er ook, zoolang ze gebruikt zijn, nimmer eenig bezwaar is tegen ingebracht. Goedgekeurd.

5b. Classis Grand Rapids Oost vraagt der Synode den aanhef van het onderteekeningsformulier zóó te wijzigen, dat het ook geschikt is om, naar eisch van Art. IV, §12, door Candidaten tot den Dienst des Woords te worden ondertee-kend.

Uwe Commissie adviseert achter het woord Diakenen in te lассchen: "Candidaten tot den Heiligen dienst."

Verworpen, doch de Synode *besluit* eene Commissie te benoemen, die de vraag ernstig zal onderzoeken wanneer iemand als Bedienaar des Woords moet worden beschouwd, direct na het aannemen eener roeping, of eerst na de bevesti-ging; om dan op de volgende Synode te rapporteeren. (Zie Art. 108.)

6. In betrekking tot herziening van Art. 137, Acta 1904, inzake den doop bediend door zekeren J. Van den Broek, en waarover de Classis Grand Rapids Oost, Grand Rapids West, Orange City, en Holland eene instructie op het Agendum hebben, heeft uwe Commissie een meerderheids en een min-derheids rapport.

Het *meerderheids rapport* luidt:

Op grond van de drie objectieve gegevens, die door de Gereformeerde Kerken in dezen zijn vastgesteld, n. l. om te onderzoeken of de doop is toegediend:

1. Naar de instelling van Christus,
2. in eene vergadering die een zekere vorm van eene ver-gadering der geloovigen heeft,
3. door een voorganger die door deze vergadering als wettig leeraar erkend wordt, stelt uwe Commissie voor, aangezien de doop van Van den Broek hieraan beantwoordt, dien als geldig te erkennen.

Het *minderheids rapport* luidt:

Der Synode wordt geadviseerd om Art. 137, Acta 1904, te laten blijven, op grond dat de doop alleen wettig is, wan-neer die bediend wordt in den naam van den drieëenigen God, in 't midden van de vergadering der geloovigen, door een wettig bedienaar des Woords, en Van den Broek niet als wet-tig bedienaar des Woords erkend kan worden. Het meer-derheids rapport wordt goedgekeurd.

7. Van Classis Holland kwam eene instructie voor als volgt:

"De Synode bepale het minimum tractement der leer-aren." Uwe Commissie is van oordeel dat de Synode dit aan de prudentie van de Classis moet overlaten, daar de plaat-selijke omstandigheden der gemeenten verschillen.

Goedgekeurd, met bijvoeging van dit amendement: dat

de Synode aan iedere Classis ernstig adviseert voor eigen kring zulk een minimum te stellen.

8a. In betrekking tot kerkgezag zijn er twee instructies van Classis Orange City als volgt: "De Synode zie toe, dat zoowel in onze Engelsch- als Hollandsch-sprekende Kerken, inzake het gezang in hare openbare diensten, Art. 69 onzer Kerkenorde nageleefd worde, en vestige bij vernieuwing de aandacht der Kerken op Acta 1898, Art. 88.

Het advies van uwe Commissie is, dat, aangezien het beginsel waarop hier wordt gewezen door onze Kerk is aanvaard en het dus ook moet worden toegepast, de Synode aan deze instructie gehoor geve.

Verworpen, doch de Synode besluit een Commissie te benoemen, die plannen zal beramen om in betrekking tot het psalmgezag voor heel onze Kerk tot eenheid te komen. (Zie Art. 108.)

8b. Dan nog: "De Synode adviseere dat bij eventuele uitgave der Psalmen naar de nieuwe berijming, de 52 Hymns door Classis Hackensack gebruikt, weggelaten worden."

Uwe Commissie adviseert deze instructie zoo over te nemen.

a. Wijl dit alleen betrekking heeft op het inbinden der boeken.

b. Daar het op het verlof bij de ineensmelting der Kerken aan Classis Hackensack in betrekking tot deze Hymns gegeven, geen inbreuk maakt. Mede gesteld in handen der Commissie bovengenoemd.

9. In betrekking tot het verkrijgen van officieele vertalingen van onze Belijdenisschriften, Liturgie en Kerkenorde, vragen Classis Hackensack en Grand Rapids West om eene Engelsche en Classis Ost Friesland om eene Duitsche vertaling.

Het advies der Commissie is:

a. Dat de Synode voor zulke officieele vertalingen zorge, en er Commissies worden benoemd om dit werk ten uitvoer te brengen.

b. Dat de Commissie welke met het oog op eene Duitsche vertaling benoemd werd door de Synode van 1902 worde gecontinueerd. Comm. Dss. Timmermann, Hoëfker, Schultz. (Acta 1902, Art. 142.)

c. Dat de Synode als Comm. benoeme voor het Engelsch: Dss. L. Berkhof, M. J. Bosma, W. D. Van der Werp en J. N. Trompen. Goedgekeurd.

10. Instructie van Classis Grand Rapids West: "De Synode geve Bijbelsche gronden aan voor het goed recht der Ker-

keraden voor de nominatie van de ambtsdragers der gemeente."

Uwe Commissie is van oordeel dat dit punt hier niet behoort, wijl het niet valt onder de rubriek van de zaken, die op de Synode moeten behandeld worden. Zie Art. 30, D. K. O. Doch ter gemoetkoming van genoemde Classis, zou uwe Commissie deze drie gronden kunnen noemen:

1. Volgens de Schrift is de Kerk als instituut één lichaam, waaruit volgt dat er harmonische samenwerking moet wezen van ambtsdragers en gemeente. Zulk een harmonische samenwerking is er juist dan, en alleen dan, wanneer bij de verkiezing van ambtsdragers de kerkeraad de leiding en verantwoordelijkheid heeft door het maken van eene nominatie en de gemeente daaruit verkiest.

2. Het voorbeeld der Apostelen. Bij de keuze van den 12den Apostel, Hand. 1, stelden ze er twee, en bij de keuze van de Diakenen werd door hen aangewezen met welke gaven de te verkiezen personen moesten toegerust zijn. Uit zinsneden als ouderlingen verkiezen "met opsteken der handen" en "van stad tot stad ouderlingen stellen" blijkt in elk geval dat in den Apostolischen tijd de keuze van Ouderlingen niet geschiedde buiten de ambtsdragers om, maar dat ze daaraan de leiding gaven.

3. Het beginsel, dat in zaken van Kerkregering gerekend moet worden met het profijt der Kerken, is gegrond in Gods Woord, Ef. 4:12, en dat zeer zeker het profijt der Kerken zulk eene wijze van verkiezing der ambtsdragers meebrengt, waarbij de Kerkeraad de nominatie maakt en de gemeente daaruit kiest. Goedgekeurd.

11. Instructie van Classis Holland: "Aangezien er verschil van practijk bestaat in het doen van belijdenis van jonge menschen, die in vleeschelijke gemeenschap met elkander geleefd hebben vóór de voltrekking des huwelijks, en later komen tot belijdenis, zoo stelle de Synode een vasten regel voor al de kerken tot het doen van belijdenis in zoodanige gevallen."

Uwe Comm. is van oordeel dat men de zaak, om alles conform te maken, wel eens te ver drijft. De omstandigheden, in gevallen hier genoemd, zijn zeer verschillend, en ieder geval moet op zichzelf worden beoordeeld. Daarom stelt uwe Comm. vóór, geen vasten regel aan te geven, maar de wijze van belijdenis doen aan de prudentie der kerkeraden over te laten, met verwijzing naar Art. 75, D. K. O. Goedgekeurd.

12. Instructie Classis Illinois: "De Synode spreke uit

dat het gebruik maken van openbare vervoermiddelen op Zondag, zonder bepaalde noodzakelijkheid, niet geoorloofd is, vooral niet door Bedienaren des Woords of Kerkeraadsleden."

Aangezien de instructie spreekt van gebruik maken van openbare vervoermiddelen op Zondag, *zonder bepaalde noodzakelijkheid*, adviseert uwe Comm. de Synode, uit te spreken dat zulks niet geoorloofd is. Goedgekeurd.

13. Eene doorgezonden instructie van Roseland II: "Is de Kerkeraad geroepen om de tucht te blijven handhaven, die toegepast is op een tweetal zusters der gemeente, wie de toegang tot het Avondmaal ontzegt is, omdat zij gescheiden leven van hunne echtgenooten? Beide zusters beweren dat zij met genoemde echtgenooten onmogelijk kunnen leven van wege de verregaande goddeloosheid die ze openbaarden en de slechte behandeling die zij hebben moeten ondergaan toen ze vereenigd leefden."

De Comm. stelt voor, dat de Synode uitspreke, dat op grond van 1 Cor. 7:11, zulk een gescheiden leven voor beide zusters geoorloofd is en ze mitsdien niet censurabel zijn, maar dat het op den weg van den Kerkeraad ligt nog pogingen tot verzoening te blijven aanwenden.

Besloten, deze zaak terug te wijzen naar den Kerkeraad.

14. Instructie Classis Muskegon: "De Synode sanctioneere het besluit der Classis in zake de "Grange" orde."

Uwe Comm. adviseert de Synode op dit punt niet in te gaan, aangezien door vorige Synoden de kenmerken van G. G. duidelijk omschreven zijn, opdat het niet meer noodig zou wezen namen te noemen en bovendien de Classis Muskegon in gebreke is gebleven haar besluit in zake de Grange orde ons te bezorgen. Goedgekeurd.

15. Eene nagekomen instructie van Classis Grand Rapids West, van den volgenden inhoud: 1. Of leeraars sine cura gelijk staan met emeriti predikanten. 2. Of beiden de Sacramenten mogen bedienen.

Uwe Comm. adviseert dat in betrekking tot het eerste punt verwezen worde naar Art. 11, § 3, D. K. O., en dat op het tweede punt niet worde ingegaan, aangezien er geen concreet geval genoemd wordt. Goedgekeurd.

16. De Commissie in zake de herziening der D. K. O. wees in punt 5 van haar rapport (Art. 29, hier boven) op de wenschelijkheid om deze taak op te vatten en daarvoor eene Comm. te benoemen met welomschreven opdracht.

Uwe Comm. stelt voor, dat de Synode eene Comm. be-

noeme met opdracht een concept van revisie op de eerstvolgende Synode in te leveren, op *beding* evenwel, dat de beginselen waarin de Kerkenorde gegrond is, onaangetast blijven. Goedgekeurd.

Voor leden dezer Comm. zie Art. 108.

17. Rapport van de Comm. voor Echtscheiding.

Uwe Comm. spreekt uit, dat zij zich met het rapport verenigt en adviseert de Synode de *conclusies* van het rapport te aanvaarden. Goedgekeurd. (Zie Bijlage X.)

18. Nog eene instructie van Classis Grand Rapids West: De Classis vraagt de Synode op welke gronden zij haar oordeelvelling baseert. Zie Acta 1890, Art. 65, 66.

Uwe Comm. spreekt uit, dat zij niet in staat is de gronden daarvoor aan te geven, omdat zij niet in de Acta staan. Goedgekeurd.

19. Nagekomen instructie van Classis Grand Rapids Oost: "Aangezien er verschillende zaken in de Kerkenorde voorkomen, die niet conform synodale besluiten zijn, verzoekt de Classis der Synode eene nauwkeuriger uitgave der K. O. te bezorgen." (Zie verslag der Comm., Art. 65.)

1. Allereerst moeten wij opmerken dat deze Classis in gebreke is gebleven ons haar lijst van aanmerkingen ter hand te stellen, zoodat wij geen grondig onderzoek konden instellen.

2. Dat wij al de punten die voorkwamen op een officieus lijstje hebben onderzocht, met het gevolg dat er naar ons oordeel geen bezwaar is voor de Synode om deze editie te aanvaarden en daarmee dus wat geen officieele sanctie heeft, deze te geven; temeer omdat er met het oog op de besluiten dezer Synode in zake de revisie der D. K. O. spoedig eene nieuwe editie te verwachten is.

3. Dat wij echter voorstellen te schrappen: Art. 22, § 2, 't laatste gedeelte. van af de woorden: "opdat er gelegenheid, etc."

Art. 38, § 1, 4, geheel.

Art. 38, § 1, 5, *a* en *b*, tot aan: "Die bij de eerste stemming."

Art. 44, § 3, geheel.

Verder om in Art. 38, § 1, 1, tusschen de woorden "Classis" en "geteekend" in te lasschen de volgende zinsnede: "zoo mogelijk door den kerkeraad gesteund."

Dit voorstel wordt *verworpen*, en in plaats daarvan aangenomen een *substituut*: "Naardien de veranderingen, die zouden moeten aangebracht, van geen groote beteekenis zijn, en wij niet samen zijn om sanctie te geven aan deze uit-

gavé, gaat de Synode over tot de orde van den dag." (Zie verder over deze materie, Art. 65.)

ARTIKEL 36.

Ds. J. B. Jonkman et al. De Commissie in zake Ds. J. B. Jonkman et al, (Art. 140, Acta 1904) rapporteert bij monde van Prof. W. Heyns, dat het haar door 's Heeren zegen gelukken mocht de geschillen te vereffenen en wel zóó dat de toestand bevredigend blijft. De Synode spreekt hare waardeering uit over den arbeid der Commissie en dechargeert haar.

ARTIKEL 37.

Verslagen, Afgev. Corr. Kerken Ds. H. M. Van der Ploeg, afgevaardigde naar de Synode van de Reformed Presb. Church, Ds. M. J. Bosma, deputaat naar de Reformed Church, Ds. G. L. Höfker, tegenwoordiger op de Assembly der U. P. Church, en Ds. J. Bolt, afgevaardigde naar de Ass. Presb. Church, brachten mondeling of per geschrift hunne rapporten, die voor kennisgeving werden aangenomen.

ARTIKEL 38.

Ouderling H. Alofs sluit deze zitting, na het zingen van Ps. 72 : 11.

Morgenzitting, 22 Juni.

ARTIKEL 39.

Ds. L. Van Dellen opent met gebed, na het zingen van Psalm 139 : 1.

ARTIKEL 40.

De presentie lijst wordt voorgelezen. 't Blijkt dat Ds. J. Timmermann als secundus voor Ds. M. J. Bosma tegenwoordig is.

ARTIKEL 41.

De notulen worden gelezen, aangenomen en goedgekeurd.

ARTIKEL 42.

Ds. H. Beets geeft kort verslag van den arbeid der

Rapp. Comm. van Psalmberijming. De Synode neemt met waar-
Comm. deering kennis van den arbeid en continueert de commissie.
Psalm- Verslag, Bijlage XII.
berijm.

ARTIKEL 43.

Rapp. Ter tafel komt het verslag der Comm. van Prae-advies
Comm. voor Protesten. Ds. R. Bolt, rapporteur. Het wordt punt
Pr.adv. voor punt in behandeling genomen en luidt met de besluiten
Prot. aldus:

Eerwaarde Vaders en Broeders:

1. Het eerste waarover wij hebben te rapporteeren is een protest van Mr. H. Houtman, van de Eerste Christ. Geref. Gem. Roseland tegen Classis Illinois. Mr. Houtman is met de handeling der Classis niet tevreden, omdat hij meende, dat de Classis misleid was door den ouderling des kerkerads van Roseland I, die de Comm. der Classis slechts die notulen zou hebben voorgehouden, die hij meende dat moesten gelezen worden. Eerst scheen hij zich aan het classicaal besluit te willen onderwerpen, doch waar hij meende, op goede gronden overtuigd te zijn, dat de notulen niet voldoende waren voorgelezen, kwam hij de volgende Classis terug met protest; de Classis echter wees hem terug en gaf hem het recht ter Synode te gaan.

Uwe Commissie is van oordeel, dat het de roeping van Mr. Houtman geweest was, om de Classis aan te toonen, dat hetgeen hij beweerde, waarheid behelsde; ook in het protest en in de toelichting, die uwe Commissie ontving, is geen enkel punt aangewezen, dat er iets in de notulen zou staan, betrekking hebbende op deze zaak, dat niet door de Commissie van Prae-advies zou ingezien zijn. Dit aan te toonen, was roeping van br. Houtman geweest.

Uwe Commissie adviseert de Synode daarom, dat het protest van Mr. Houtman worde teruggezonden met de bepaling, dat Mr. Houtman aantoon, dat er in de notulen meer staat, dan de Commissie der Classis heeft ingezien, en dat, zoo dit door Mr. Houtman aangetoond wordt, de Classis geroepen zal zijn, het protest weer te behandelen.

Advies der Commissie aangenomen.

2. Het tweede is een verzoek van den kerkeraad Fisher Station, om herziening van het besluit der vorige Synode. Zie Acta 1904, Art. 139, 5.

Besloten: "dat het oordeel der Commissie van 1904 gansch niet strookt met de conclusie, en dat alles, vanaf pag. 54 de woorden: "Uwe Commissie is van oordeel: dat

...." tot pag. 55 de woorden: "Zoo is het advies uwer Com.," dient *geschrapt*, zoodat de conclusie blijve staan."

3. Het derde is een protest van de brs. H. W. Korfker en J. Zimmer der Derde Gemeente te Muskegon, inhoudende een bezwaar tegen het doen van den kerkeraad, die een huisgezin van de gemeente afdeed, op grond dat het zich halsstarrig verzette tegen het Synodaal besluit van '98, en toch later er toe overging, om kinderen van doopleden te doopen.

Uwe Commissie, het protest gelezen hebbende, erkent, dat het formeel juist is. Aangezien evenwel de Commissie met de Classis Muskegon overtuigd is, dat de kerkeraad op dat besluit terug is gekomen, niet omdat hij niet instemt met het synodaal besluit, maar juist om de gemeente rijp te doen worden voor de toepassing van dat synodaal besluit, adviseert uwe Commissie, zich aan te sluiten aan het besluit van de Classis Muskegon in deze zaak. Toch dringe de Synode met allen ernst aan, om spoedig tot volle toepassing van het synodaal besluit te komen.

Besloten, in zake het protest Korfker en Zimmer, dit terug te verwijzen naar de protesteerenden. Reden: In het protest, dat op Kerkeraad en Classis geweest is, en waarmede de protesteerenden naar de Synode gingen, zoo ze te kennen gaven, was de zaak: het doopen van kinderen van doopleden, niettegenstaande de Heilige Schrift en besluit der Kerk. In het stuk, dat op de Synode komt is de zaak: het kerkelijk behandelen van een gezin, dat uit ontevredenheid over de vroegere handhaving van het synodaal besluit zich der gemeente onttrekt, elders kerkt, enz. Dus ééne zaak komt als protest tegen den kerkeraad op de Classis; eene andere zaak komt bij wijze van protest tegen den kerkeraad op de Synode, zonder dat ze als zaak ooit ter kerkeraad of ter Classis geweest is. (Zie verder Art. 92.)

4. Protest van Classis Hudson tegen Classis Hackensack, in zake de toelating van Ds. C. N. Van Houten, als leeraar onzer kerken.

Uit het Agendum blijkt, dat Ds. Van Houten vroeger lid der Vrijmetselaars-orde was, welks lidmaatschap door onze Kerk als zondig veroordeeld wordt; Z.Ew. onttrok zich daaraan, doch volgens het protest van Classis Hudson niet uit overtuiging, hetwelk duidelijk blijkt uit het antwoord, gegeven op de vraag: Of een Christen lid der Vrijmetselaars-orde kon zijn? "Negen-tienden van de leeraars en ouderlingen der Southern Presb. Church behooren aan deze orde, en deze zijn de meest onberispelijke personen. Ook ik ben

een Vrijmetselaar en tegelijk lid der Kerk geweest; *ik heb echter geen tijd over en heb daarom mijne verbintenis met de orde verbroken.*" Daarom oordeelt uwe Commissie dat de Classis Hudson wel in haar recht is door het protest ter Synode te brengen, maar dat de nadere verklaring die er in het Agendum aan toegevoegd wordt, behoorde weggelaten te wezen, wijl daardoor de inhoud van het protest publiek gemaakt werd, wat niet de regel is.

Uwe Comm. adviseert de Synode, dat zij uitspreke Ds. Van Houten als leeraar onzer Kerk niet te kunnen erkennen, zooals het nu staat, en eischt daarom van Classis Hackensack, dat zij op de besluiten aangaande de toelating van Ds. Van Houten terug kome, tenzij hij op dit punt algeheele voldoening geve.

Nog ontving uwe Comm. twee bezwaarschriften, een van de Cl. Comm. van Classis Hackensack en een van den kerkeraad der Derde Gemeente te Paterson. Het bezwaarschrift der Cl. Comm. houdt ten eerste in een bezwaar tegen de wijze waarop Cl. Hudson het bovengenoemd protest liet publicceeren in het Agendum. Uwe Comm. oordeelt dat de verklaring van het protest, waarop hier wordt gedoeld, niet moest zijn geplaatst, om reden bovengenoemd.

Het tweede bezwaar in het bezwaarschrift der Cl. Comm., waarmede het bezwaar des kerkerads van Paterson III overeenstemt, raakt een schrijven van Ds. G. D. De Jong, die over bovengenoemde zaak schreef in "De Wachter." Uwe Comm. oordeelt, dat Ds. De Jong wel recht had over de zaak te schrijven, wijl het protest publiek gemaakt was, doch de wijze, waarop hij dat deed, te scherp was, en dat het daarom beter ware, dat zulks niet geschied was.

Uwe Comm. adviseert: De Synode spreke uit, dat Ds. De Jong dienaangaande voldoening geve aan Classis Hackensack.

Besloten aangaande de eerstgenoemde zaak:

Overwegend: 1. "dat de deputaat van Classis Hudson ernstig bezwaar had tegen de toelating van Ds. C. N. Van Houten en Classis Hackensack hem toch bevestigd heeft, terwijl zij dit voorloopig had moeten uitstellen, om daarover nader te kunnen onderhandelen met Classis Hudson.

2. Dat de deputaat van Classis Hudson zijn bezwaar niet heeft ingediend bij zijne Classis, opdat deze met de Classis Hackensack zou onderhandelen, maar rechtstreeks naar de Synode is gegaan met zijn protest, wordt dit teruggewezen naar de beide Classes, die er in betrokken zijn. (Bezwaarschrift hiertegen, Art. 98.)

Aangaande de tweede zaak, Ds. De Jong's schrijven in

De Wachter, wordt het advies niet aangenomen, maar de protesten naar de protesteerenden terug verwezen.

5. Protest van Mr. C. Wierda.

Mr. Wierda protesteert tegen het niet uitvoeren van het synodaal besluit, Acta 1904, Art. 139, en eischt, dat de kerkeraad van Grandville Ave., Grand Rapids, genoodzaakt worde hem in zijne rechten te herstellen, en dat die kerkeraad schuld erkenne van zijne verregaande onkerkelijke handelwijze.

Uwe Comm. adviseert de Synode niet verder te gaan dan het besluit van 1904, Art. 139, omdat er niets is ingebracht van den kerkeraad van Grandville Ave., waarom hij het besluit niet uitvoerde, wat, zoo daarvoor gegronde redenen waren, door den kerkeraad behoorde te geschieden. Vervolgens vernam uwe Comm. dat de zaak ook weer voor de Classis was geweest, doch ook van de Classis ontvingen wij niets, waardoor aangetoond wordt, dat de kerkeraad recht heeft na te laten, het besluit der Synode uit te voeren. Tevens heeft de kerkeraad ingewikkeld erkend, dat Mr. Wierda wel lid der Chr. Geref. Kerk kan zijn, waar hij zijn attest aan den kerkeraad van Fifth Ave., te Grand Rapids opzond.

Na lange discussie besluit de Synode: a. het advies der commissie te aanvaarden met dien verstande, dat het "ongevraagd" er uit wegvalle; b. dat Mr. C. Wierda lid is van de gemeente Grandville Ave., totdat een andere gemeente hem aanvaardt.

6. Schrijven ontvangen van Mr. Van der Meide van Pella, Ia., inhoudende een bezwaar tegen de onrechtvaardige handeling des kerkerads in zijne zaak. Uwe Comm. adviseert hier niet op in te gaan, aangezien er geen enkele grond schijnt te vinden te zijn, waarom de kerkeraad onwetig zou hebben gehandeld en tevens omdat dit protest niet op den kerkeraad noch ook voor de Classis is geweest. Dit advies wordt aangenomen.

7. Nog ontving uwe Comm. een schrijven van de Nederduitsch Geref. Gem. te Fremont, Mich., ondertekend door Rev. P. Court Van Woerden, inhoudende eene mededeeling dat de Chr. Geref. kerk te Fremont, Mich., leden aanneemt die volgens dit schrijven bij hen onder censuur waren.

Uwe Comm. adviseert hier niet op in te gaan. Dit advies wordt aangenomen.

8. Dan ontving uwe Comm. een verzoek van br. H. Kamps om in het ambt hersteld te worden. Dit verzoek

was eerst gericht tot de Classis Muskegon en kwam vandaar tot deze Synode.

Na alles rijpelijk overwogen te hebben, adviseert uwe Comm. het volgende: Overwegende,

1. dat de zonde, door br. Kamps bedreven, met zeer verzwarende omstandigheden gepaard ging omwille waarvan herstelling in het ambt zedelijk onmogelijk is;

2. dat hij door zijn huwelijk met de zuster van zijn overledene vrouw, de herstelling nog moeilijker gemaakt heeft, dewijl zulke huwelijken volgens Lev. 18, naar de beste uitleggers, betwistbaar zijn, zoo adviseert uwe Comm. de Synode niet op het verzoek om herstelling in te gaan.

Besloten: Het advies der Comm. niet te aanvaarden, maar br. K. te verwijzen naar Cl. Orange City, in overeenstemming met Art. 79, D. K. O., en dewijl de oude Cl. Iowa, die de zaak behandelde, thans gesplitst is in Cl. Iowa en Orange City.

ARTIKEL 44.

Aan Rev. Jos. R. Lewek, Zendeling der Chicago Hebrew Mission, wordt het woord gegeven. Z^{eerw.} dankt de Kerk voor haar steun, spreekt van den arbeid der Missie en de uitbreiding daarvan, en toont aan hoe op allerlei mogelijke manier het Evangelie tot het Joodsche volk gebracht wordt.

Ds. L. Berkhof antwoordt op hartelijke wijze.

ARTIKEL 45.

Prof. F. M. Ten Hoor sluit met dankzegging.

Namiddagzitting, 22 Juni.

ARTIKEL 46.

Ds. J. Post gaat, na het zingen van Ps. 84:3, voor in het gebed.

ARTIKEL 47.

Als secundus voor Ds. J. Robbert is Ds. F. Doezema ter vergadering.

ARTIKEL 48.

De Comm. van Prae-advies voor de *Inwendige Zending*

Roeping der Zendingen ; door wie? komt door haar rapporteur, Ds. Wm. Stuart, tot de Synode met het volgende: Uwe Comm. van Prae-advies voor de Inwendige Zending gevoelt behoefte eer ze kan ingaan op het breede voorstel van Cl. Orange City, dat het volgende voorstel voor uwe Eerw. vergadering gelegd worde: "De Synode spreekt uit dat de roeping der Zendingen dient uit te gaan van de plaatselijke gemeente, aangezien :

1. De Heilige Schrift ons daarvan een voorbeeld geeft in Hand. 13;
2. Ook volgens de K. O. de roeping van de Dienaren des Woords uitgaat van de gemeente."

Dit voorstel wordt vervangen door een substituut voorstel dat na eenige discussie aangenomen wordt. Het luidt : De Synode spreke uit dat de roeping der Missionaire leera- ren uitga van de plaatselijke gemeente en niet van de Boards. De kwestie of deze roeping ook kan uitgaan van Classes of Synode blijft vooralsnog in het midden.

Tevens besloten dat de Comm. ad hoc der Synode eene Comm. voordrage ter bestudeering dezer materie en rappor- teering aan de volgende Synode. (Zie Artt. 108 en 76 slot.)

ARTIKEL 49.

Prof. W. Heyns sluit deze zitting met dankzegging, na het zingen van Psalm 66 : 10.

Maandag namiddag, 25 Juni.

ARTIKEL 50.

Deze zitting opent Ouderling C. L. Clousing met gebed. Gezongen Psalm 119 : 3.

ARTIKEL 51.

De presentielijst wordt voorgelezen. Er zijn geene ver- anderingen.

ARTIKEL 52.

De notulen worden voorgelezen, aangenomen en na en- kele opmerkingen, goedgekeurd.

ARTIKEL 53.

Dr. Blanchard
over
N. C. A.

ARTIKEL 54.

**Be-
zwaar-
schrift
van Ds.
Van
Vessem**

ARTIKEL 55.

Verslag

Syn.

Penn.

Te zamen, \$1069.76

Ontvangst 1904-'06	1045.88
--------------------	---------

Tekort, \$ 23.88

ARTIKEL 56.

**Rapp.
Comm.
S. S.
Rooster
en
Planner**

ARTIKEL 57.

**Reis-
kosten** Inzake de vergoeding der *reiskosten* van de deputaten ter Synode, spreekt zij uit dat regel is alleen te betalen de reiskosten "ter Synode en terug."

ARTIKEL 58.

Prof. G. K. Hemkes sluit deze zitting met gebed.

Morgenzitting, 26 Juni.

ARTIKEL 59.

Ds. A. Keizer laat zingen vers 4 van den Morgenzang en opent daarna de vergadering met gebed.

ARTIKEL 60.

De presentie-lijst wordt voorgelezen. Geene veranderingen.

ARTIKEL 61.

De notulen der vorige zitting worden voorgelezen, aangenomen en in orde bevonden.

ARTIKEL 62.

**Rapp.
Comm.
van** Ds. G. D. De Jong dient het rapport der Comm. voor Prae-advies voor de *Theologische School* in. Het wordt aangenomen, punt voor punt behandeld en *vastgesteld* als volgt:

**Prae-
advies
Theol.
School.** I. Vermindering van het ledental in het Curatorium. De Classes Grand Rapids (Oost en West), Holland, Iowa, Orange City, Ost Friesland, stellen vermindering voor. Uwe Com. stelt voor, dat er geene verandering worde gemaakt, behalve dat de Synode niet twee, maar één persoon benoeme bij de afgevaardigden van de Classes, en zulks doe met het oog op het Penningmeesterschap. Gronden:

1. In het algemeen kan gezegd, dat de aangevoerde gronden voor vermindering van materieelen aard zijn.

2. Tot weêrlegging dezer gronden kan het volgende gezegd:

a. *Twaalf leden kunnen de zaken der School beheeren.*

Antw. Met het oog op de examina is het thans bestaand getal noodig, om de studenten recht te doen weêrvaren,

en om te waken voor de wetenschappelijke "standing" onzer Theol. School. Ook is met het oog op de uitbreiding van het Litt. Depart. vermindering niet wenschelijk.

b. *Opdat er gelijkheid zij met het ledental van de Boards der Inwendige en Heiden Zending.*

Antw. Gelijkstelling van het Curatorium met de Boards gaat niet op. 1e. Wijn het Curatorium, als verzorgers van de Theol. School, van grooter beteekenis is dan de Boards. 2e. Wijn het niet wenschelijk is, dat de vertegenwoordiging der Classis door slechts één persoon geschiede; en 3e. Wijn in de Kerk steeds verschil van opvatting zal zijn, en het zou kunnen gebeuren, dat slechts één schakeering vertegenwoordigd zou zijn.

c. *Besparing van onkosten en tijd.*

Antw. Dit is meer in schijn dan in werkelijkheid. Wat den tijd aangaat zij opgemerkt, dat de arbeid toch verricht moet worden, en dus eene vermindering ter eene zijde uitloopt op vermeerdering ter andere zijde. En wat de onkosten aangaat zij opgemerkt, dat doorgaans de Curatoren ook in andere functie tegenwoordig zijn. Goedgekeurd.

II. Punten uit het *Rapport van het Curatorium*. (Zie Bijlage No. II.)

1. Uwe Commissie stelt voor de handeling van het Curatorium inzake het Dormitory, goed te keuren, omdat het in de gegeven omstandigheden niet anders kan. Goedgekeurd.

2. De Classis Illinois adviseert verhooging van het salaris der professoren. Ook het Curatorium deed zulks.

Uwe Commissie stelt voor dat het minimum en maximum salaris der Litt. Proff. gesteld worde op 700 en 1100 dollars. De nadere bepaling opgedragen aan het Cur. in overeenstemming met de twee in het rapport uitgesproken beginselen. *Grond*: De verplichting der Kerk te moeten handelen naar het voorschrift der Schrift: "den dorschenden os zult gij niet muilbanden." Goedgekeurd.

3. Uwe Comm. stelt voor, dat:

a. het salaris van Prof. Heyns met \$100 verhoogd worde;
b. het salaris van de twee te beroepen Proff. gesteld worde op \$1400. Goedgekeurd.

4. Uwe Comm. stelt voor om Prof. Kuiper op zijn verzoek nog een jaar "leave of absence" te geven. *Grond*: Billijkheid eischt om hem in de gelegenheid te stellen zijne Theologische studie te voltooien. Goedgekeurd.

5. Uwe Comm. stelt voor, het ontworpen leerplan voor een zes-jarigen cursus in het Litt. Dep. goed te keuren. *Gronden*: a. Wilt dit leerplan eene doelmatige voorbereiding voor de studie der Theologie aanbieden.

b. Wilt dit leerplan voldoet aan de wetenschappelijke vereischen voor inrichtingen van voorbereidend middelbaar onderwijs met zes-jarigen cursus.

Eerst wordt besloten den cursus in de letteren te verlen- gen tot zes jaren, en daarna wordt het advies der Comm. aanvaard.

6. Uwe Comm. stelt voor, dat ter voorbereiding tot de studie in de Theologie in den regel een zesjarigen cursus ver- plichtend moet worden gesteld.

Grond: Onze aanstaande predikanten dienen om vele re- denen eene alzijdige ontwikkeling te ontvangen. Goedge- keurd.

7. Uwe Commissie stelt voor wijziging in het Reglement van de Theol. School, Artt. 5 en 9 (weglating van de vakken in Art. 5 enz.) Opgedragen aan het Curatorium ter uitvoe- ring.

8. Uwe Commissie stelt voor dat het schoolgeld bepaald worde: Voor één persoon \$26; voor twee uit één gezin \$20 ieder; voor ieder persoon boven de twee, uit één gezin, \$10. Goedgekeurd.

III. Instructies op het Agendum.

1. Classis Grand Rapids West, verzocht terugkeer tot den vorigen Rooster voor de Theol. School.

Uwe Commissie stelt voor, dat de aanslag voor de Theol. School onveranderd blijve, zoodat iedere gemeente 60c. per huisgezin bijdrage.

Grond: Tijdsomstandigheden wettigen verhooging van de salarissen der Proff., zoodat rooster-verlaging alleszins ongewenscht is. Goedgekeurd.

2. Classis Muskegon heeft op het Agendum:

De Kerk houde het oog op bekwame studenten om hen aan te moedigen, na volbrachte studie aan onze School, hunne studie verder voort te zetten aan andere Gereformeer- de Inrichtingen.

De Commissie stelt voor hierop niet in te gaan.

Grond: Dit is een zuiver persoonlijke zaak, waarover de Kerk zich geen zeggenschap mag aanmatigen. Alzoo beslo- ten.

3. Instructie Classis Muskegon.

De Synode lette op wat reeds gedaan is voor eigen Col- lege, en neme de gewenschte stappen tot een goede voort-

zetting van dit werk. Indien mogelijk dan worde dit jaar de Junior College volledig.

Deze instructie is naar wensch van Classis Muskegon beantwoord door punt II, 5 van dit rapport.

4. Instructie Classis Illinois.

De Synode drage aan elke Classis op om een of meer, al naar de Synode goedvindt, correspondenten te benoemen om jaarlijksche bijdragen voor de College, alsook giften in eens, legaten, enz. te verkrijgen. — Dit alles worde gestort in het Endowment Fund voor de College, tot tenminste een kapitaal van \$100,000 verkregen is.

Uwe Commissie stelt voor: De Synode draagt het Curatorium op, inzake het collecteeren voor een op te richten College voort te gaan op den ingeslagen weg en de Classes te verzoeken, vooral die gemeenten te bearbeiten, die tot dusver weinig of niets deden.

Gronden:

a. De resultaten van de wijze van doen zijn bevredigend, blijkens het rapport van het Curatorium.

b. Billijkheid eischt, dat alle gemeenten mede arbeiden tot verwezenlijking van iets, dat, algemeen besloten, tevens tot algemeen welzijn dient. Goedgekeurd.

5. Instructie Classis Muskegon:

“De Synode stelde eene Commissie aan ter verkrijging van grond voor John Calvin Junior College.”—*Cl. Muskegon.*

Uwe Com. stelt voor hierop niet in te gaan.

Gronden:

a. Er zijn geen fondsen waaruit gelden voor dit doel kunnen genomen worden.

b. Deze zaak staat in verband met vragen, die nog beantwoord moeten worden. Goedgekeurd.

6. Instructies Classes Hudson en Grand Rapids West:

“De Classis adviseert, dat de op te richten College uitga van de Kerk en aan de Kerk verbonden blijve. De Synode spreke dit thans beslist uit.”—*Cl. Hudson.*

“De Classis verzoekt de Synode om Art. 89, punt c van de Acta 1904 te herzien. Aldaar lezen we: “Dat het onderwijs van de Geref. beginselen zal uitgaan.” Dit worde aldus gewijzigd: “Het onderwijs zal uitgaan van de Geref. beginselen, uitgedrukt in de Drie Formulieren van Eenigheid.”—*Classis Grand Rapids West.*

Voor het desbetreffende punt van het Curatorium, zie Bijlage II, voorstel 4.

Uwe Commissie stelt voor, dat de Synode het volgende besluit passeere: Aan het Curatorium wordt opgedragen,

de questies, welke uit den aard der zaak hierbij ter sprake moeten worden gebracht, in te denken, en de volgende Synode van rapport te dienen. Goedgekeurd.

IV. Benoemingen.

a. Uwe Commissie,

1. Gelet op het ingekomen schrijven van Prof. E. Sevensma, inhoudende, dat hij, om zijne studie te kunnen voortzetten, zijne resignatie heeft ingediend,

2. Gelet op eenige aanbiedingen van personen, die aanstelling zoeken voor het professoraat in het Litt. Dept.,

3. Gelet op het advies van het Curatorium:

Stelt voor de herbenoeming van de Proff. K. Schoolland, A. E. Broene, W. Rinck, E. Van Dellen, voor den tijd van twee jaren. Goedgekeurd. Doch zie voor Prof. Schoolland Art. 68.

b. Uwe Commissie stelt voor, de finale beroeping van Prof. F. M. Ten Hoor, voor de System. Theol.

Besloten wordt inzake Prof. Ten Hoor met briefjes te stemmen. Uitslag der stemming is, dat Prof. F. M. Ten Hoor met groote meerderheid finaal is benoemd.

c. Uwe Commissie stelt voor voor de Exegetische Theologie, (vacature Dr. R. Jansen) het volgende drietal: Dss. L. Berkhof, G. D. De Jong en Dr. C. Van Gelderen.

Na korte bespreking wordt per briefje gestemd, met die uitkomst, dat Ds. L. Berkhof met groote meerderheid verkozen wordt.

d. Uwe Commissie stelt de Synode er mede in kennis, dat de volgende leeraren zijn gekozen om de Kerk in het Curatorium te dienen:

Curatoren der Theologische School.

Classis Grand Rapids Oost.

Voor 2 jaar—Ds. J. Groen.

Voor 4 jaar—Ds. L. Berkhof; Sec., Ds. J. Bolt.

Classis Grand Rapids West.

Voor 2 jaar—Ds. J. Noordewier; Sec., Ds. J. Keizer.

Voor 4 jaar—Ds. J. Robbert; Sec., Ds. F. Doezema.

Classis Holland.

Voor 2 jaar—Ds. G. D. DeJong; Sec., Ds. J. Manni.

Voor 4 jaar—Ds. A. Keizer; Sec., Ds. W. DeGroot.

Classis Muskegon.

Voor 2 jaar—Ds. J. I. Fles; Sec., Ds. J. Smitter.

Voor 4 jaar—Ds. H. Walkotten; Sec., Ds. J. Wijngaarden.

Classis Illinois.

Voor 2 jaar—Ds. K. Kuiper; Sec., Ds. P. Van Vliet.

Voor 4 jaar—Ds. E. Breen; Sec., Ds. H. M. Van der Ploeg.

Classis Iowa.

Voor 2 jaar—Ds. P. Jonker; Sec.,

Voor 4 jaar—Ds. J. A. Gerritsen; Sec., Ds. T. v. d. Ark.

Classis Ost Friesland.

Voor 2 jaar—Ds. J. H. Schultz; Sec., Ds. H. Ahuis.

Voor 4 jaar—Ds. G. L. Hoefker; Sec.

Classis Orange City.

Voor 2 jaar—Ds. I. Van Dellen; Sec., Ds. J. Van der Mey.

Voor 4 jaar—Ds. F. Fortuin; Sec., Ds. W. P. Van Wijk.

Classis Hudson.

Voor 2 jaar—Ds. K. Van Goor; Sec., Ds. G. Westenberg.

Voor 4 jaar—Ds. H. v. Hoogen; Sec., Ds. D. V. d. Ploeg.

Classis Hackensack.

Voor 2 jaar—Ds. J. A. Westervelt; Sec. J. C. Voorhis.

Voor 4 jaar—Ds. J. Dolfin; Sec., Ds. J. N. Trompen.

Hieraan heeft de Synode als Penningmeester toegevoegd
Mr. S. S. Postma, 437 Broadway, Grand Rapids, Mich.
Geaprobeerd.

V. Verdere zaken:

1. Uwe Commissie heeft inzage genomen van een protest van Ds. L. J. Hulst.

De zaak is deze: Op de Juni-vergadering, 1905, stelde Prof. Ten Hoor het Curatorium een paar vragen voor, en verzocht daarop antwoord. Het Curatorium besloot, op deze vragen niet in te gaan.

Uwe Commissie, gezien hebbende de gronden door Ds. Hulst voor dit protest bijgebracht,
gehoord hebbende de reden, waarom het Curatorium alzo besloten had,

is van oordeel, dat het Curatorium een Commissie had kunnen benoemen, ten einde gronden aan te brengen voor het tot dusver door de Kerk ingenomen standpunt.

Besloten: het Curatorium op te dragen dienovereenkomstig te doen, en de volgende Synode met advies te dienen.

2. Uwe Commissie heeft inzage genomen van het schrijven der Theologische Professoren.

Nadat de Synode gehoord heeft het rapport der Commissie van prae-advies, wordt *besloten* dit bezwaarschrift te

leggen in de handen van het Curatorium, wyl ingaan op zaken, in dit bezwaarschrift besproken, een vooruitloopen zou zijn op het werk, het Curatorium opgedragen in het besluit, gepasseerd in verband met het protest Hulst.

ARTIKEL 63.

Ds. G. Westenberg sluit deze zitting met dankgebed.

Namiddagzitting, 26 Juni.

ARTIKEL 64.

Geopend met gebed door Ds. R. Bolt.

ARTIKEL 65.

Rapport Prof. W. Heyns rapporteert als volgt namens de Com-
2de Uit- missie voor eene tweede editie der thans fungeerende
gave Kerkenorde:
K. O.

Eerwaarde Broeders:

De ondergeteekenden, benoemd door de Synode van 1904, om eene nieuwe uitgave van onze Kerkenorde te bezorgen, hebben de eer en het genoegen aan deze Synode te rapporteeren, dat zij hun taak hebben volbracht, en de vrucht van hun' arbeid reeds ter algemeene kennis gekomen, en over 't geheel welwillend ontvangen is.

Wat betreft de wijze waarop wij onze taak hebben opgevat, moeten wij opmerken:

1. Dat wij, schoon ons wel bewust geen verandering in de Dordtsche Kerkenorde te mogen aanbrengen, toch meenden in ons recht te zijn, om den tekst te vereenvoudigen en te zuiveren, door wat reeds als vervallen tusschen haakjes was geplaatst, over te brengen naar den voet der bladzijden.

2. Dat wij ons ook ten aanzien van den tekst onzer Kerkelijke Bepalingen hebben gehouden aan het officieele. Zeer enkele malen hebben wij iets ingevoegd, waar wij ons overtuigd hielden dat dit de algemeene goedkeuring zou vinden, maar overigens hebben wij geen verandering aangebracht. Niet zelden kostte dat moeite, en als wij in last ontvangen hadden ons werk eerst der Synode ter approbatie voor te leggen, zouden wij in meer dan een geval wijziging hebben voorgesteld. Doch zulk een last was ons niet gegeven, en een nieuwe uitgave kon er ook niet op wachten.

3. Dat wij in deze uitgave hebben opgenomen: a. de

synodale besluiten, die sedert 1898 omtrent punten van Kerkregering genomen waren; *b.* eenige usanties, die zonder officieel te zijn vastgesteld, in ons kerkelijk leven een vaste plaats verkregen hadden, alsook enkele kerkrechtelijke aanwijzingen, als vingerwijzingen, en *c.* enkele formulieren, die wel officieele vaststelling misten, maar toch, hetzij in een Classis, of in algemeen gebruik waren. Het zijn de formulieren voor een beroepingsbrief, en voor een Kerkeraads en Classicaal attest aan vertrekkende leeraars, die beide indertijd door Classis Iowa ontworpen en voor eigen gebruik vastgesteld zijn, en de formulieren voor bevestiging van Missionaire Predikanten en van Theologische Professoren, die sedert lang in de Kerk in gebruik zijn geweest. Wij meenden dat de opname voor deze zaken de waarde en bruikbaarheid dezer nieuwe editie verhoogen zou.

4. Dat wij vooral gezorgd hebben voor een betere rangschikking en nummering der Kerkelijke Bepalingen onder de verschillende Artikelen der D. K. O., en er aan hebben toegevoegd: iets over de geschiedenis en het gezag der Kerkenorde, een kort schema van haren inhoud, en een vrij uitvoerig register.

Uit dit een en ander blijkt, dat er in deze editie een en ander opgenomen is, dat niet officieel vastgesteld was. Van daar, dat Classis Grand Rapids West de Synode vraagt, dat zij de beide genoemde formulieren van bevestiging of goedkeure of afkeure. Bij dezen wensch dier Classis sluiten wij ons geheel aan, niet alleen voor die enkele, maar voor alle elementen, die nog officieele vaststelling missen, zoover de Synode het noodig acht.

Geheel anders staan wij echter tegenover het besluit van Classis Grand Rapids Oost, die blijkens *De Wachter* van 6 Juni l.l. oordeelde, dat verschillende zaken in deze editie niet conform de synodale besluiten zijn, en besloot de Synode te verzoeken een nauwkeuriger uitgave te bezorgen. Zij wil dus niets minder, dan dat de Synode deze uitgave in den ban zal doen. En waren wij zoo willekeurig te werk gegaan als het oordeel van die Classis vermoeden doet, dan ware dat verdiend loon. Maar ons kwam een niet officieel lijstje van de aanmerkingen dezer Classis in handen, en onder al de aanmerkingen dezer Classis kunnen wij er niet één vinden van iets, dat in strijd met de Synodale besluiten zou zijn. Het zijn alle aanmerkingen omtrent punten, die, of officieele bekrachtiging missen, of wel degelijk officieel zoo zijn vastgesteld, maar door de Classis blijkbaar anders worden gewenscht. Aanmerkingen als deze laatste zullen, zoolang

er onder ons ook maar eenig verschil van meening blijft, altijd op elke uitgave der K. O. te maken zijn. Bovendien zal altijd elke Synode veranderingen in elke editie der Kerkelijke Bepalingen blijven aanbrengen, althans zoolang wij de volmaaktheid niet bereikt hebben. Daarom meenen wij zulk een besluit op zulk een grond, op zijn zachtst, onbillijk te mogen noemen, met name onbillijk tegenover den uitgever, die alle recht zou hebben schadeloosstelling te vorderen. Gaarne erkennen wij, dat onze uitgave gebreken heeft, maar deze zijn langs den uitnemenden weg van Classis Grand Rapids West zeer wel te verhelpen.

Met hoogachting,

Uwe Deputaten ad hoc,
G. K. HEMKES.
HENRY BEETS.
W. HEYNS.

De Synode neemt dit rapport als kennisgeving aan. De Commissie wordt bedankt voor haren velen en nauwkeurigen arbeid, en de uitgever, de heer J. B. Hulst, voor zijne zeer nette uitgave.

Wat betreft de aanmerkingen op de redactie van enkele punten, zie Art. 35, sub 5a en 19.

ARTIKEL 66.

Rev. T. H. Acheson, van de Ref. Presb. (Covenanter Church, wordt der Synode voorgesteld. Z. Eerw. spreekt over de Kerk, door hem vertegenwoordigd en haren arbeid in dit land onder Negers, Indianen en Chineezzen, en in Syrie en China. Daarna stelt Z. Eerw. de National Reform Association karakter en streven voor. Deze Vereeniging wil de Souvereiniteit Gods, het gezag van Christus en het Woord Gods, de invoering van den Bijbel op de publieke school, betere wetten echtscheiding betreffende, heiliging van den Sabbath, enz. Ds. L. Berkhof vertolkt den broeder de gedachte van de Synode in zijn wederwoord.

ARTIKEL 67.

Rapport Comm. Prae-advies Inw. Zending. De Commissie van Prae-advies voor *Inwendige Zending* brengt haar verslag uit. Ds. W. Stuart, rapporteur. Na het gehoord te hebben, bespreekt de Synode het punt voor punt en neemt het met een enkele bijvoeging geheel aan. Het luidt:

Eerw. Vaders en Broeders:

Uwe Commissie van Prae-advies voor de zaken, voorkomende onder de rubriek "Inwendige Zending," heeft de eer het navolgende der Synode te adviseeren:

Betreffende het Rapport des Boards der Inwendige Zending:

I. De Synode keure goed de handeling des Boards en het ontslaan van Ds. A. J. Brink, inzake de roeping naar Zuid-Amerika om de navolgende redenen:

a. De groote onkosten, verbonden aan reis, enz. Alleen de reiskosten voor Ds. Brink en gezin zouden voor een enkele reis \$600.00 bedragen.

b. In aanmerking nemende het klein getal personeel op eigen veld.

c. Klimatische bezwaren voor des Zendelings gezin.

d. Zijne roeping van de kerk te Oak Harbor.

De Synode herzie Art. 66, Acta 1904, en keure goed, dat de Board niet voortging met het roepen van een anderen Dienaar des Woords voor dit veld.

Aangezien: Bij de bezwaren sub *a* en *c* nog blijkt:

1. Noodzakelijke praeparatie in de Spaansche taal.

2. Dat de navolgende zaken de bevoegdheid des Boards te buiten gaan:

a. Het salaris van zulk een Missionair Dienaar des Woords te bepalen.

b. Tijdbepaling van verblijf. Voor een jaar was ondoenlijk.

c. Vacantie bepalingen. Wanneer en hoe lang.

d. Kapitaal beschikbaar voor des Zendelings zendings-arbeid.

e. Aanwijzing onder welke Classicale Commissie voor Inwendige Zending de arbeid geschieden zou.

Geapprobeerd.

II. Kennis genomen hebbende van het breede voorstel Orange City, inzake de reorganisatie der Inwendige Zendingsmethode en uitgaande van het besluit door de Synode genomen inzake de roeping van de Missionare Dienaren des Woords, Art. 48, adviseert uwe Commissie der Synode het volgende te besluiten:

1. De Synode late den arbeid der Inwendige Zending geheel over aan de respectieve Kerken en Classes, met dien verstande:

a. dat er contractueel verband zij tusschen de roepende Kerk en de Classis, voor wier rekening en onder wier supervisie de zendeling staat;

b. dat iedere Classis voor dezen arbeid een eigen kas zal hebben;

c. dat er verder eene algemeene kas voor dien arbeid zal zijn, waaruit steun zal worden geboden aan hulpbehoevende Classes;

d. dat de naam van deze algemeene kas zal zijn: "De Algemeene Kas der Inwendige Zending;"

e. dat iedere kerk minstens tweemaal per jaar voor dezen arbeid zal collecteeren, en dat de eerste collecte in de daarvoor bestemde Classicale Kas en de tweede in de Algemeene Kas zal worden gestort;

f. dat de Synode zal beschikken over de aanvragen om steun, en het beheer der kas en de uitvoering harer besluiten zal opdragen aan eene daartoe op iedere Synode te benoemen Commissie, en tevens eene gemeente zal aanwijzen, die wettelijk gelden in ontvangst kan nemen. (Alzoo gewijzigd dat deze Commissie der Synode eene gemeente zal voorstellen. Zie Art. 109).

Met het oog op de Re-organisatie besluite de Synode :

A. Aangaande den Board:

a. dat hij op deze Synode zal worden verkozen op de gewone wijze, om te fungeeren tot zijne gewone Juni-vergadering in 1907, en dan ontbonden worde;

b. dat hij bij zijne ontbinding zijne bescheiden en finantien zal hebben over te dragen aan de Commissie voor de Algemeene Kas.

B. Aangaande de Commissie voor de Algemeene Kas:

a. dat ze zal bestaan uit de gewezen leden van den ontbonden Board der Inwendige Zending, of hunne door de respectieve Classes benoemde secundi en plaatsvervangers;

b. dat ze zich terstond na de ontbinding des Boards in Juni 1907 zal constitueeren door een moderamen te verkiezen, bestaande uit een president, een vice-president, een secretaris en een penningmeester, en aan te wijzen, hoe dit moderamen zal worden aangevuld, zoo er in den loop des jaars vacatures mochten ontstaan;

c. dat ze op hare eerste vergadering in Juni 1907 zal beslissen, welken steun de hulpbehoevende Classes zullen ontvangen tot de Synode van 1908;

d. dat ze den toegezegden steun in den loop des jaars mag verminderen, zoo door het vertrek van een of meer der zendelingen de uitgaven der betrokken Classis aanmerkelijk dalen;

e. dat het moderamen, indien noodig, speciale vergaderingen zal houden. Een voorstel van het moderamen zal

aangenomen zijn, zoo van de overige zes leden minstens drie per brief er voor stemmen;

f. dat de Commissie zoo noodig eene speciale collecte mag uitschrijven;

g. dat de penningmeester, ingeval van tekort, percentsgewijze zal uitkeeren, en de tekorten zal aanzuiveren, zoodra de kas dit toelaat;

h. dat de Commissie in Juni 1908 zal vergaderen, daartoe tijdig door den scriba bijeengeroepen, om de ingekomen aanvragen te beoordeelen, de Synode dienaangaande van advies te dienen, en het rapport voor de Synode vast te stellen.

C. Aangaande de Zendingen:

a. dat de Zendingen bij de ontbinding des Boards zullen staan voor rekening van de Classes, als volgt:

Ds. G. G. Haan, van de Cl. Illinois, Musk. en Holland.

Ds. J. R. Brink, " " Classes Grand Rapids O. en W.

Ds. M. Botbijl, " " Classis Iowa.

Ds. F. Stuart, " " " " Orange City.

Ds. H. C. Bode, " " " " Ost Friesland.

Van de beroepen:

Een Zending " " " Hudson & Hackensack

" " " " Iowa; en

" " " " Orange City.

b. dat ze na de ontbinding van den Board zullen staan onder supervisie van de Classes, voor wier rekening ze nu staan, en dat, zoo eene Classis onverhoopt niet aan hare verplichtingen jegens den Zending mocht voldoen, de Commissie voor de Algemeene Kas hem zijn tractement zal uitbetalen, en dit als verleenden steun aan de Classis zal aanrekenen, terwijl zoolang aan deze Classis geen anderen steun zal worden verstrekt.

D. Aangaande de Classes:

a. dat ze zich vóór de ontbinding des Boards hebben in te richten naar de nieuwe regeling;

b. dat ze hare verzoeken om steun hebben in te dienen op de eerste vergadering der Commissie voor de Algemeene Kas;

c. dat ze verplicht zullen wezen aan de Commissie voor de Algemeene Kas de noodige inlichtingen te verschaffen;

d. dat ze hunne aanvragen om steun elk jaar moeten indienen op de vergadering van de Commissie der Algemeene Kas;

e. dat iedere Classis door één lid vertegenwoordigd zal zijn in de Commissie der Algemeene Kas, en voor de respectieve leden secundi zal stellen, en de vacatures zal aan-

vullen, die door vertrek uit de Classis of anderszins mochten ontstaan. De Classis zal der Comm. mededeeling moeten doen van gemaakte veranderingen;

f. dat iedere Classis elk kwartaal verslag geve van den arbeid in haren kring in "De Wachter."

E. De Synode vrage van den penn. der Com. eene borgstelling van \$1500 en kenne den penn. een salaris toe van \$60 en den secretaris \$40. Goedgekeurd.

III. Als Com. van studie en onderzoek in re: "Of de roeping tot Missionairen Dienaren des Woords ook kan uitgaan van Classes of van de Synode; om te rapporteeren op de e. v. Synode," (Art. 48):

Proff. Ten Hoor en Heyns,

Dss. Fortuin, Hoekstra, De Jong en Berkhof.

IV. De Synode keure de lijst van subsidiën goed, zooals gegeven in het rapport des Boards (Bijlage III). Alzoo besloten.

V. Overwegende het voorstel Orange City: "De Synode brenge het traktement van al de Inwend. Zend. leeraars op \$1000, opdat er gelijkheid zij;"

Overwegende het advies des Boards: "Dat de Zendelingen zullen beroepen worden op een salaris van \$800 en vrije huishuur;"

Overwegende dat de Board ook reeds aldus handelde, stelt der Synode voor:

De Synode stelde het traktement der Inw. Zend. leeraars op \$800, benevens vrije huishuur.

Omdat: 1. Dit de gelijkheid het meest bevordert, en

2. Dit waarlijk niet te hoog is.

Goedgekeurd.

VI. Voor leden des Boards der Inwendige Zending zie Art. 83.

ARTIKEL 68.

Besloten Art. 62, IV, 3, te herzien betreffende Prof. Schoolland. Z.Ed. wordt nu *finaal* beroepen.

ARTIKEL 69.

De eerste Scriba werpt het ballot tot formeele verkiezing der Curatorium-leden. Art. 62, IV, d.)

ARTIKEL 70.

Heid. Ds. L. Veltkamp rapporteert nu namens de Comm.
Zend. voor Prae-advies over de *Heiden Zending*, en wel als volgt:
zaken *Waarde Broeders:*

Uwe Commissie leest in het Agendum het volgende:

1. De Synode neme maatregelen, om de Zending onder de Indianen wat meer in Geref. bedding te leiden.

a. Omdat, zooals het nu gaat, het veel den schijn heeft, alsof Zondagsscholen en Vereenigingen Zending drijven, wat natuurlijk ongereformeerd is.

b. Omdat Zending drijven onder de kinderen om door hen tot de ouders te komen, niet een Bijbelsche en evenmin een Geref. idee is; en de Kerk, zoo zij op dat voetspoor voortgaat, straks in allerlei "business" zal gewikkeld worden.

c. Omdat in verscheidene onzer gemeenten de ontevredenheid over de tegenwoordige wijze van Zending drijven vrij groot is.—*Classis Grand Rapids, Oost.*

Hiermede komt overeen het volgende, dat we lezen op bladz. 24 van het Agendum:

De Classis verzoekt aan de Synode, dat onze Heiden Zending in meer Geref. bedding worde geleid:

a. Vooreerst met het oog op "Rehoboth," opdat het niet schijne alsof Sabbatschool en Vereeniging onze Zending drijven.—*Classis Hudson.*

Hieromtrent rapporteert uwe Commissie aldus:

De Commissie is zich niet bewust, dat onze Zending onder de Indianen niet in Gereformeerde bedding is.

Omtrent a der genoemde instructie, aldus luidende: "omdat, zooals het nu gaat, het veel den schijn heeft, alsof Zondagsscholen en Vereenigingen Zending drijven, wat natuurlijk ongereformeerd is," adviseert uwe Commissie, dat de Synode uitspreke:

a. dat er voor den schijn, alsof Zondagsscholen en Vereenigingen Zending drijven, volgens haar inzicht geen grond bestaat, nademaal het alleen betreft de finantieele steun, die er door de Zondagsscholen en Vereenigingen geboden wordt;

b. dat, indien de Zondagsscholen en Vereenigingen tot hiertoe te onafhankelijk van den kerkeraad zijn opgetreden, dit niet lag in de bedoeling van den Board, dat zulks voortvloeide uit onbelijndheid en dat dit voortaan niet meer behoort te geschieden;

c. dat de Zondagsscholen en Vereenigingen, die gelden ter beschikking der Zending stellen of kinderen wenschen te

onderhouden, zich in voortdurend contact stellen met hunnen kerkeraad.

Aangenomen.

2. Omtrent *b* der genoemde instructie, aldus luidende: "omdat Zending drijven onder kinderen, om door hen tot de ouders te komen, niet een bijbelsch, en evenmin een gereformeed idee is; en de kerk, zoo ze op dit voetspoor voortgaat, straks in allerlei "business" zal gewikkeld worden," spreekt uwe Commissie uit:

- a. dat ze het met den geest der instructie eens is;
- b. dat het doel niet is, om door de kinderen tot de ouders te komen, noch om de Kerk in allerlei business te wikkelen;
- c. dat men te Rehoboth ook onder ouden arbeidt;
- d. dat de school te Rehoboth een christelijke school is;
- e. dat het onmogelijk is te Rehoboth een dagschool te houden wegens de afstanden, en daarom een kostschool.
- f. dat het opgroeien der kinderen in zulk een christelijke kostschool, in christelijke atmosfeer zeer gewenscht is;
- g. dat de kinderen niet tegen den wil, maar door overtuiging en met toestemming der ouders in de school opgenomen worden;
- h. dat de ouders hunne kinderen gedurig kunnen bezoeken en ook bezoeken;
- i. dat de separatie van ouders en kinderen niet zoo erg is als het schijnt, omdat het slechts tijdelijk is, en de afstanden den Indianen niet zoo hinderlijk zijn.

Aangenomen.

In betrekking tot het inwikkelen in allerlei business, constateert uwe Commissie, dat het niet het doel des Boards is, zulks te doen, maar dat het ideaal is, met Rehoboth te komen tot eene industriele plaats, een christen-Indianen dorp, op zichzelf onderhoudenden grondslag, iets, wat zeer wel mogelijk is. Natuurlijk zal onze Zending aan de realisering van dit ideaal leiding moeten geven.

Aangenomen.

3. Het Agendum vermeldt: "De Classis stelt de Synode voor in betrekking tot de Heiden Zending:

1. Eene Commissie te benoemen aan welke opgedragen wordt:

a. Eene Zendingsorde te ontwerpen, die zich bindt aan Gods Woord en de daarin neergelegde beginselen, en zich aansluit bij de eigenaardigheden van ons kerkelijk leven en het karakteristieke van ons Zendingsveld.

b. Overgangsbepalingen te ontwerpen, opdat deze Zen-

dingsorde geleidelijk kan worden ingevoerd, zonder verwar-
ring in de kerken te brengen en schade aan de Zending te
berokkenen.

c. Zoo mogelijk een jaar voor de e.k. Synode te rappor-
teeren, opdat de voorstellen rijpelijk kunnen worden over-
wogen.

2. Geen ingrijpende veranderingen te maken, voor we
langs dezen weg tot eene vaste, welbewuste methode ge-
komen zijn.—*Classis Orange City.*

Uwe Commissie adviseert de Synode in den geest dezer
instructie te besluiten,

a. Aangezien uit meer dan een instructie op het Agendum
blijkt, dat er verandering of verbetering gewenscht wordt.

b. Aangezien de tijd niet rijp schijnt te zijn om in de
Heiden Zending ingrijpende veranderingen te brengen, wijl
onze Zending nog zoo jong is en zulk eene verandering, als
door verschillende instructies wordt voorgesteld, niet voor-
deelig, maar wel stremmend zal werken op den tegenwoor-
digen gang van zaken.

c. Aangezien deze instructie den besten en veiligsten weg
aanwijst, overhaastige veranderingen en besluiten voor-
komt en gelegenheid geeft tot degelijke bestudeering, uiteen-
zetting en overweging der zaken.

Aangenomen. Commissieleden, zie Art. 108.

4. Uwe Commissie leest ook op het Agendum:

1. "De Classis Iowa, overwegende dat het werk onzer
Heiden Zending tweërlei is:

a. De prediking des Evangelies onder de volwassen Hei-
denen, door daartoe door de Kerk geroepen, gezonden en
onderhouden Zendelingen.

b. Het werk der barmhartigheid onder de Heiden-kinde-
ren in christelijke kostscholen, adviseert der Synode, voor-
taan onze Heiden Zending te drijven als volgt:

a. Het roepen en zenden der Zendelingen te doen uitgaan
van de plaatselijke gemeente, groep van gemeenten of van
heel de Kerk.

b. Het werk der barmhartigheid onder de Heiden-kinde-
ren op de kostscholen te laten uitvoeren door de gemeente,
die het der Diakonie opdrage, om overeenkomstig hare roe-
ping, daarvoor vele goede middelen te vinden."

Wij vonden op het Agendum alsmede:

"Aangezien bij alle organisch leven elk orgaan in recht-
streeks en niet in indirect verband staat met het organisme,
en dit ook dus van toepassing is op het leven der kerk, zoo
houde de Kerk op met het onnatuurlijke bestuursleven of de

Commissien, als zelfstandige tusschenschakels, en doe de beroeping en de instelling in het ambt, enz., uitgaan van een Kerkeraad, Classis of Synode."—*Classis Hudson*.

Besloten: de instructie van Iowa en Hudson te verwijzen naar de Commissie, die benoemd is volgens instructie van Classis Orange City hierboven. Zie Art. 108.

5. Uwe Commissie leest ten slotte op 't Agendum:

De Synode geve aan de Boards onzer Zending opdracht een program op te stellen, geschikt om maandelijksche Zendingdiensten in onze kerken, en bevele de uitvoering der gemeenten zeer aan, opdat er meer Zendingen-ijver kome in onze Kerk.—*Classis Muskegon*.

Niet geaccepteerd.

6. *Voorstellen des Boards*. Zie bijlage IV, laatste afdeeling. Op advies der Commissie worden zij allen goedgekeurd.

7. Op verzoek des Boards wordt Ds. D. R. Drukker \$200 kwijtgescholden zijner nog aan den Board verschuldigde studiegelden.

ARTIKEL 71.

Ouderling Postma sluit met dankzegging.

Morgenzitting, 27 Juni.

ARTIKEL 72.

Na 't zingen van Ps. 84 : 6 door de vergadering, opent Ds. G. Westenberg met gebed.

ARTIKEL 73.

De presentie-lijst wordt gelezen.

ARTIKEL 74.

Notulen gelezen en geaprobeerd.

ARTIKEL 75.

First State Bank, Holland De Synode betuigt haren dank aan de First State Bank van Holland voor het gratis incasseeren van "personal checks" en het kosteloos verschaffen van "drafts" voor onze Inwendige Zending. Aan Ds. G. D. De Jong wordt opgedragen deze motie ter kennis van de beambten der bank te brengen.

ARTIKEL 76.

**Comm.
van
Kerk=
hulp.**

Het verslag der Comm. voor Prae-advies *Kerkhulp* wordt door Ds. W. Stuart ter tafel gebracht. Het luidt, zooals door de Synode goedgekeurd en vastgesteld, als volgt :

Eerwaarde Vaders en Broeders:

Uwe Comm. van prae-advies voor de zaken onder de rubriek *Kerkhulp*, heeft de eer het navolgende der Synode te adviseeren :

1. In betrekking tot de instructie Classis Illinois, bladz. 28, van 't Agendum, besluite de Synode :

Dat zoo eenige gemeente door brand, storm of dergelijke, schade lijdt, die door de gemeente zelf niet kan gedragen worden, eerst de hulp der Classis waaronder zij ressorteert worde ingeroepen, en zoo deze niet voldoende bijdragen kan, dan ga er na de toestemming van de daarvoor gemachtigde Comm. (*Kerkhulp*) een verzoek uit tot de geheele Kerk.

2. Na inzage genomen te hebben van een bezwaarschrift van de brs. Ds. P. Kosten en H. Huisingh, strekkende om hun bezwaar te kennen te geven tegen het heffen van rente van de gelden, geleend uit *Kerkhulp*;

Kennis genomen hebbende van de Instructies van Classis Grand Rapids Oost, van Classis Orange City, van Cl. Muskegon en van Cl. Iowa, dezelfde zaak betreffende, pp. 28, 29, Agendum, adviseert uwe Comm.:

"De Synode besluite, dat *Kerkhulp* voortaan geen interest meer vrage van te leenen of reeds geleende gelden, maar dat ze eene jaarlijksche afbetaling van minstens 5 percent verwacht.

Reden: 1. Om waarlijk "hulp" te wezen ;

2. Ter aansporing van terugbetaling. Goedgekeurd.

ARTIKEL 77:

Ouderling P. Stam sluit deze zitting met dankzegging.

Namiddagzitting, 27 Juni.

ARTIKEL 78.

Ds. L. Veltkamp laat zingen Psalm 22 : 3 en opent daarna de Vergadering met gebed.

ARTIKEL 79.

Het wordt wenschelijk geacht dat er eenige nadere bepaling besta betreffende de vereischten, waaraan de Theologische Professoren van ons Seminarie zullen hebben te voldoen, opdat er objectieve gegevens mogen zijn en voor Kerk en voor Professoren. Aan het Curatorium wordt opgedragen zulk een stuk op te stellen.

ARTIKEL 80.

De Praeses maakt aan Ds. L. Berkhof zijne beroeping tot Professor aan onze Theologische School bekend. Z. Eerw. making bedankt daarop de Synode voor de groote, onverwachte eer, aan Ds. hem bewezen, en spreekt uit, dat hij de roeping in biddende L. Berk= overweging hoopt te nemen, en naar de begeerte der Synode staande hare vergadering beslissen.

ARTIKEL 81.

Ter tafel komt een verzoek van een bejaard leeraar onzer Kerk, die nog studiegeld schuldig is, maar die, dewijl Z. Ew. schiel= het werk eens Evangeliedienaars niet meer geregeld kan ding van waarnemen, niet betalen kan, dat hem zijne schuld kwijtge= Studie= scholden worde. Verwezen naar het Curatorium, om naar schuld. goedvinden te handelen.

ARTIKEL 82.

Een brief, gericht aan de Synode door H. Kreulen, Brief Kalamazoo, verzoekende tot de Synode te mogen spreken van over Christelijke Unions, wordt gelezen en dienaangaande Mr. H. besloten, dat de Synode er niet op ingaan kan, maar hem Kreulen. zoo hij advies noodig heeft, verwijst naar zijn kerkeraad.

ARTIKEL 83.

De broeders, door de respectieve Classes verkozen tot Leden leden van den Inwendigen Zendings Board worden geappro= Inw. beerd. Ze zijn :

Zend.	Classis Hackensack	Ds. J. C. Voorhis.
Board.	" Hudson	Ds. K. Van Goor.
	" Muskegon	Ds. J. W. Brink.

Classis Grand Rapids Oost...	Ds. L. Berkhof.
“ “ “ West...	Ds. M. J. Bosma.
“ Holland	Ds. M. Van Vessem.
“ Illinois	Ds. B. H. Einink.
“ Iowa	Ds. W. Stuart.
“ Orange City	Ds. W. P. Van Wijk.
“ Ost Friesland	Ds. C. Bode.

ARTIKEL 84.

Deze zitting sluit Ouderling D. Koek, nadat men zong Psalm 72 : 11.

Morgenzitting, 28 Juni.

ARTIKEL 85.

Ds. W. P. Van Wijk opent met gebed na het zingen van Ps. 25 : 2.

ARTIKEL 86.

De presentie-lijst wordt voorgelezen. Allen tegenwoordig.

ARTIKEL 87.

De notulen werden voorgelezen, aangenomen en goedgekeurd.

ARTIKEL 88.

**Rapport
Publi-
catie
Zaken.**

Ds. F. Fortuin brengt namens de Comm. van Prae-advies voor *Publicatie Zaken* verslag uit. De Synode stelt het vast als volgt :

Waarde Broeders:

Uwe Comm. voor “Publicatie Zaken” heeft de eer U te rapporteeren, dat zij na ernstige overweging, meent U te moeten voorstellen :

A. Inzake *De Wachter* :

1. De verbetering (door Classes Hudson, Grand Rapids West en Orange City voorgesteld) ter hand te nemen, door den inhoud onder de volgende rubrieken te verdeelen : rubriek I : “Meditatie”; rubr. II : “Kijkjes in verschillende richting”; rubr. III : “Uit en voor de Pers”; rubr. IV : “Een artikel van dogmatischen of ethischen aard”;

rubr. V: "Beschouwingen over de Vraagstukken van den dag"; rubr. VI: "Zending"; rubr. VII: "Ingezonden Stukken"; rubr. VIII: "Voor de Jeugd"; rubr. IX: "Zondagsschoolen." Goedgekeurd.

2. Ons Blad in een vergroot formaat van 8 pagina's, ongeveer in gelijken vorm als de *Grondwet*, te doen verschijnen, wijl:

a. dit finantieel geen bezwaar oplevert, daar de uitgaven, met het oog op de vermeerdering der advertentiën, slechts \$500 per jaar, d. i. van \$3500 tot \$4000 zouden stijgen en dit, in verband met den stand der finantiën, best kan;

b. de vermeerdering van rubrieken dit vereischt,

en c. door ons lezend publiek dringend verlangd wordt. Goedgekeurd.

3. Voor de rubrieken IV en V twee nieuwe medewerkers te benoemen, waarvoor wij U twee drietallen aanbieden, nl., voor rubr. IV: de broeders L. Berkhof, F. Fortuin en J. Timmermann, en voor rubr. V: de broeders J. Van der Mey, W. Stuart en W. P. Van Wijk.

De Synode besluit niet zelf de mede-redacteuren te benoemen, maar zulks op te dragen aan de Comm. van Toezicht op *De Wachter*.

4. Den prijs der business-advertentiën niet te verhoogen, maar wel geboorte-, huwelijks- en doodsberichten op 10c. te stellen, zoo ze niet meer dan een duim innemen. Goedgekeurd.

5. Het al of niet weigeren van advertentiën over te laten aan de "Commissie van Toezicht."

6. *Besloten*, volgens het voorstel der Classis Hudson, om den datum van het leestermijn achter ieders adres te plaatsen.

7. De Synode geeft toestemming, dat alle inrichtingen van christelijke weldadigheid in ons land op de vrije inteeke-ningslijst worden geplaatst op aanbeveling van een tweetal onzer predikanten.

8. Het verzoek goed te keuren van de Commissie van Toezicht, om alle critiek van personen, Kerkeraden en Classen op den inhoud of de administratie van *De Wachter*, op te zenden aan het adres van bedoelde Commissie, en niet zoo maar te plaatsen in *De Wachter*. Alzoo besloten.

9. Het getal en de plaats der advertentiën over te laten aan het oordeel der Commissie van Toezicht. *Besloten*.

10. Het salaris der nieuw te benoemen medewerkers op dezelfde som te bepalen als dat der anderen. Goedgekeurd.

11. Het "*Wachter*-personeel," thans in functie, n.l. re-

dacteurs, drukker en administrateur, tot de volgende Synode te continueeren. Goedgekeurd.

Vgl. over de Sabbathschoollessen, Art. 107.

B. In betrekking tot Art. 126, Acta 1904, besluite de Synode, op de betere nakoming van dit Art. aan te dringen. opdat

- a. de kerken beter meê kunnen leven;
- b. de deputaten beter studie van de kwesties kunnen maken. Goedgekeurd.

C. Wat aangaat het publiceeren in *The Banner of Truth*, (Instr. van Classis Hackensack) besluite de Synode deze instructie aldus over te nemen :

1. Om alle penningmeesters en secretarissen der kerkelijke Boards en Fondsen op te dragen om geregeld hunne officieele rapporten ook aan *The Banner* op te zenden, ten bate der Engelsch-sprekende gemeenten, om belangstelling in de zaken van onze Kerkengroep op te wekken of te onderhouden;

2. Om den Synodalen Stated Clerk op te dragen om een uittreksel van alle officieele bekendmakingen en synodale notulen in *The Banner* te publiceeren. Goedgekeurd.

D. Wat aangaat de "Board of Publication" (voorstel van Classis Muskegon), daar niet op in te gaan, en dat op de volgende gronden :

a. Omdat aanbeveling of sanctioneering van eene "business corporation" onder een kerkelijke vlag, strijdt met de gereformeerde opvatting van de roeping der Kerk, en

b. Omdat aldus de deur opengezet wordt voor allerlei aanvragen om kerkelijke sanctie. Alzoo besloten.

E. In zake Art. 124, Acta 1902, betreffende de uitgave van een *dagblad*, besluite de Synode, de uitgave van zulk een blad niet ter hand te nemen of te sanctioneeren, op dezelfde gronden als aangegeven in zake de Board of Publication. Alzoo besloten.

ARTIKEL 89.

§§12, 13, Par. 12 en 13, Art. 18, pag. 37, der nieuwe uitgave D. Art. 18, K. O. worden voor vervallen verklaard.
D. K. O.

ARTIKEL 90.

Besloten, dezen namiddag geene sessie te hebben, maar in stede daarvan eene avondzitting, beginnende om 7:30, tot 9:30. (Vgl. Art. 102, 1.)

Ouderling W. Winter sluit met dankgebed.

Avondzitting, 28 Juni.

ARTIKEL 91.

Ds. H. Frijling opent de vergadering met gebed, na het zingen van Ps. 68 : 10.

ARTIKEL 92.

Ter tafel komt een protest van W. Korfker tegen het besluit der Synode (Art. 43, 3). Het stuk wordt met verontwaardiging van de hand gewezen, ter oorzaak van de reflectie op de handeling der Synode daarin gemaakt.

ARTIKEL 93.

Comm. Comm. van Prae-advies voor *Varia* brengt bij monde van Ds. H. J. Heynen verslag uit. Het wordt puntsgewijze besproken en het volgende aangenomen :

Prae-advies

Varia. *Eerwaarde Vaders en Broeders:*

Uwe Comm. heeft de eer het volgende te rapporteeren:

Regel voor Statistiek. I. Van de Classis Hudson komt een voorstel op het Agendum om als algemeenen regel voor het tellen der huisgezinnen voor de officieele statistieken te dienen. Uwe Comm. adviseert dit te aanvaarden. Vastgesteld: om als huisgezinnen te tellen :

- a. Waar man en vrouw beide belijdende leden zijn.
- b. Waar de man of de vrouw, hetzij door den doop of mede door geloofsbelijdenis tot de gemeente behooren.
- c. Waar de vrouw, weduwe zijnde, als hoofd des gezins optreedt.

Verhouding Kerk tot S.S. II. De Classis Grand Rapids West vraagt de Synode : "Welke is de principieële verhouding van de Kerk naar opvatting van onze Belijdenis tot de Sabbathschool en tot de godsdienstige vereenigingen."

Uwe Comm. adviseert de Synode om de beantwoording dezer vraag op te dragen aan eene commissie, die op de volgende Syn. dienaangaande rapporteert, omdat uwe comm. het niet raadzaam acht op deze vraag, waarmede andere principieele questies saâmhangen, een haastig antwoord te geven. Aangenomen. Zie voor leden ervan, Art. 108.

Neo-Malthusianisme III. Van Classis Grand Rapids West komt het volgende: De Synode binde den Dienaren des Woords op het hart met ernst te waarschuwen tegen de zonde van het Neo-Malthusianisme. Dienaangaande *besloten*:

Naardien dit kwaad een kanker is, die aan het maatschappelijk en zedelijk welzijn van ons nationaal bestaan knaagt, en ook ons volk gevaar loopt, is elk christen, en mitsdien ook elk Dienaar des Woords, geroepen tegen deze schandelijke zonde te waarschuwen.

**Halve
Eeuw-
feest**

IV. Nog was er een voorstel van Cl. Grand Rapids West: De Classis wijze de Synode op het wenschelijke om gepaste maatregelen te nemen tot het vieren van het vijftigjarig bestaan onzer Kerkengroep (voor zooveel die door de actie van 1857 ontstond).

Besloten: Een Comm. van vijf personen te benoemen, die voorbereiden zal een feestelijke herdenking van het feit, dat het in 1907 vijftig jaar zal zijn geleden, dat onze kerken het in 1849 verlaten standpunt weêr innamen. (Voor Com. leden zie Art. 108.)

**Herzie-
ning
Art. 36**

V. Van Classis Grand Rapids Oost komt het volgende: "De Synode zorgde dat wij in goeden kerkrechterlijken weg Art. 36 der Nederl. Geloofsbelijdenis gewijzigd krijgen."

Van Classis Illinois:

"De Synode vestige hare aandacht op, en spreke haar oordeel uit over wat door de Synode te Utrecht in 1905 is gedaan in zake Art. 36 der Geloofsbelijdenis der Gereformeerde Kerken."

Van LaGrave St., Grand Rapids:

"De Synode overwege het wenschelijke en noodige eener herziening van Art. 36 onzer Belijdenis, zooals door de Nederlandsch Gereformeerde Kerken aangenomen."

Van Classis Grand Rapids West:

"De Synode neme kennis van een ingekomen gravamen bij Classis Grand Rapids West, tegen Art. 36 onzer Belijdenis."

Lettende op al deze voorstellen, adviseert uwe Commissie:

1. Dat de Synode het wenschelijke en noodige eener herziening van Art. 36 uitspreke.

2. Om in goeden, kerkrechterlijken weg deze herziening tot stand te brengen.

a. Geve de Synode voor de eerstkomende Synode deze herziening den kerkeraden in overweging.

b. Hoewel de Gereformeerde Kerken in Nederland in eigen kring reeds dit Art. gewijzigd hebben, trachte de Synode toch het oordeel der zusterkerken in te winnen, om in verband tot dit een en ander, tot een definitief besluit aangaande deze herziening te komen.

Gronden :

a. Volgens Gods Woord mag de overheid geen heerschappij oefenen over de geloofsovertuiging der menschen en mag er dus geen sprake zijn van een uitroeien der ketterij met het zwaard der overheid.

b. Wilt het hier betreft herziening van een deel der Belijdenis is het noodig dat alle Kerken hierin gekend worden.

c. Omdat het verband der Gereformeerde Zusterkerken het medebrengt, dat een dergelijke herziening niet tot stand kome, zonder voorkennis der andere Zusterkerken. Aangenomen. Comm. er voor, Art. 108.

**Conclu-
sies
Utrecht-
sche
Synode.**

VI. Uwe Comm. vond op het Agendum voorstellen van Cl. Grand Rapids West, Grand Rapids Oost, Hudson en Iowa, waarin de aandacht der Synode gevestigd wordt, op hetgeen de Synode te Utrecht, 1905, heeft besloten over een viertal punten der Geref. leer.

Uwe Comm. komt voor U met twee adviezen: Een *meerderheids-* en een *minderheids-*rapport.

Meerderheids rapport.

Uwe Commissie, alhoewel ten volle instemmende met den inhoud van genoemde conclusies, adviseert de Synode op deze voorstellen niet in te gaan, omdat, naar het oordeel uwer Comm., nadere verklaringen over leerpunten onzer Belijdenis door de Synode alleen gegeven moeten worden in geval van dringende noodzakelijkheid, b. v.: wanneer de Belijdenis onvolledig is, of als er gevaar bestaat, voor de éénheid der kerken of voor de zuiverheid der leer.

Dewijl er geen officieele bezwaren dienaangaande ingebracht zijn, is het duidelijk dat er geen noodzakelijkheid is onder ons, om de Verklaringen der Utrechtsche Synode over te nemen.

Het minderheids rapport luidt aldus :

Uwe Comm. adviseert, dat de Synode hare instemming betuige met de vier Conclusien door de Utrechtsche Synode genomen in zake de Leergeschillen, en dat deze Conclusien als Bijlage in de Synodale Acta worden opgenomen.

Gronden :

a. Omdat hier, zoowel als in Nederland, het verschil over die leerpunten aan ons volk bekend is en de gemoederen verdeelt;

b. Omdat de Conclusien algemeene instemming vinden, en alzoo geschikt zijn vrede en eensgezindheid te bevorderen.

Nadat het meerderheids rapport verworpen is, en over

het minderheidsrapport een breede discussie ontspon, wordt *besloten*: de zaak ter tafel te leggen.

S. S.

Rooster

VII. Naar aanleiding van het rapport van de Commissie voor Sabbatschool Rooster en plannen, adviseert uwe Com.:

a. Dat in plaats van de "International S. S. Lessons" een eigen serie Sabbatschoollessen, naar de aanwijzing daar voor in het rapport gegeven: nl. in overeenstemming met den leeftijd der leerlingen worde ontworpen.

1. Lessen voor kleinen, behandelende de geschiedenis der bijbelsche personen;

2. Lessen voor de midden klassen, behandelende de bijbelsche geschiedenis;

3. Lessen voor de hoogste klassen, behandelende den Bijbel, boek voor boek.

b. Dat de Synode een Commissie benoeme tot uitvoering van dit plan. Goedgekeurd. (Com. leden zie Art. 108.)

VIII. In handen uwer Comm. kwam een schrijven van de Geref. Kerk op het eiland Schiermonnikoog, om hulp voor het bouwen eener Kerk.

Besloten: hierop niet in te gaan.

IX. *Diakonaat.*

Op de Synode van 1904, (zie Art. 125, 9,) kwam een voorstel van Classis Iowa, die van oordeel is, dat meerdere helderheid over en ontwikkeling van den diakonalen dienst in ons kerkelijk leven gewenscht is.

De Synode besloot, dat eene memorie van toelichting opgesteld zou worden over deze materie, 't welk opgedragen werd aan de broeders, Dss. I. Van Dellen, P. Ekster, en Prof. W. Heyns.

Na deze memorie van toelichting onderzocht te hebben, adviseert uwe Comm. het volgende:

1. De Synode spreke hare instemming uit met deze memorie van toelichting en bedanke de broeders voor hun arbeid.

2. Deze memorie van toelichting in de Bijlagen op te nemen. (Bijlage XI.)

3. Dat de Synode den Kerkeraden er op wijze dat zij er op hebben aan te werken, om het ambt der diakenen, zooals dit op grond van Gods woord, in deze memorie van toelichting uiteen gezet is, meer tot zijn recht te doen komen.

Aangenomen.

ARTIKEL 94.

Ouderling J. Wiersma sluit deze samenkomst met dankzegging.

Morgenzitting, 29 Juni.

ARTIKEL 95.

Ds. P. Jonker gaat voor in den gebede na het zingen van Ps. 105 : 5.

ARTIKEL 96.

De presentie-lijst wordt voorgelezen. Geene wijzigingen.

ARTIKEL 97.

De notulen van gisteren voorgelezen, aangenomen en goedgekeurd.

ARTIKEL 98.

Be- De deputaten der Classis Hudson overleggen hun be-
zwaar- zwaarschrift inzake het besluit der Synode over het geschil
schrift tusschen Classes Hudson en Hackensack (Art. 43, punt 4).
Het is van dezen inhoud :

Depu- *Bezwaarschrift* van de Afgevaardigden der Classis Hud-
taten son tegen het genomen besluit dezer Synode in de zaak
Classis van het ingekomen protest dier Classis tegen de handelwijze
Hudson. van Classis Hackensack in betrekking tot Rev. C. N. Van
Houten.

Aan de Eerwaarde Synode onzer Kerk, thans in zitting.
Waarde Broeders en Vaders:

Wij, ondergeteekenden, delegaten van de Classis Hudson alhier, vinden geen vrede met het genomen besluit in de zaak van de Appelatie onzer Classis. Derhalve zijn wij genoodzaakt, hoe noode ook, bij dezen een bezwaarschrift in te dienen, dat de kracht hebbe van een wettig protest, dat bijgevolg opgenomen worde in de officieele Acta onzer Synode. Alleen op deze wijze kunnen wij ons verantwoord gevoelen voor onze Classis, die ons afvaardigde en de Kerk in haar geheel.

Naar onze bescheiden meening was deze Appelatie, hier ter Synodale tafel, *wel wettig*, en zulks om onderscheidene reden :

1. Om met de meest gewichtige reden te beginnen, letten men op het feit, dat de Classis Hackensack een protest van haar tafel heeft geschoven, dat ingediend werd tegen het

aannemen van Ds. Van Houten door een wettig vertegenwoordiger der Christelijke Gereformeerde Kerk, benoemd tot zulken positie door de Classis Hudson op last en macht onzer Synode.

Dit blijkt, onzes inziens, duidelijk uit de Acta Synode van 1894, Art. 64, Lett. *h*, aldus: Teneinde meer in overeenstemming te komen met Art. 4, D. K. O., *benoeme de Synode* deputaten voor het classicaal examen.

Als antwoord der Commissie kwam het navolgende, dat als Synodaal besluit werd aangenomen:

Uwe Comm. adviseert: De Synode drage aan de Classen op, elk op haar e. k. vergadering een deputaat ad examina te benoemen, en bepale, dat bij ieder classicaal examen *twee deputaten* moeten tegenwoordig zijn, ééne uit de eigen, en ééne uit de naastbijgelegen Classis, en, dat zij bij het classicaal examen eene keurstem hebben.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de deputaten ad examina meer zijn dan classicale afgevaardigden, en daar op gezag der Synode en mitsdien op gezag der Kerk in haar geheel zijn. Ware dit niet aldus te verstaan, dan behoefde er geen sprake zijn van een deputaat ad examina uit eigen Classis, want als vertegenwoordigers der Classis zijn alle afgevaardigden aldaar gekomen. Ook inzonderheid lette men er op, dat niemand op eigen vergadering door hetzelfde lichaam als haar deputaat kan worden afgevaardigd. Dit zou eene contradictio in adjecto zijn.

Meende nu de Classis Hackensack, dat de broeder geen wettig protest, namens zijne Classis kon indienen (dat nog te bewijzen valt), dan had zij het protest als de stem van den deputaat ad examina der Kerk moeten aanvaarden.

2. Verder pleiten ook nog voor de wettigheid, dat de zaak door een onzer kerkeraden op de Classis en door de Classis ter Synode is gebracht als eene zaak, die op geen der beide afgedaan kon worden.

Ook beruste die instructie des kerkerads niet op vermoeden, want het gevoelen van Ds. Van Houten was geen geheim. Hij sprak zich vrijelijk uit in deze zaak, voordat er nog eenige kerkelijke actie genomen was. Hij zal terwille onzer kerkelijke regelen zijne jeugd of de jeugd onzer Chr. Geref. Kerk *niet aanraden*, zich bij de vrijmetselarij te voegen, maar wij hebben nog nooit eene uitspraak gehoord, dat hij *haar zal afraden* zulks te doen, en zulks, omdat de Heere die werken der duisternis haat.

Verder pleit nog voor de wettigheid dezer zaak alhier, dat onze Classicale Commissie de opdracht van onze Classis

heeft, om in alle spoedeischede zaken in haar naam te handelen. Dat deze zaak ook mede tot haar mandaat behoorde, is duidelijk, wijl de Classis zich reeds eenparig had uitgesproken en ook haar deputaat ad examina een gelijke opdracht had gedaan. Dat deze zaak spoedeischede was, lijdt evenmin twijfel, omdat de tijd der bevestiging reeds bepaald was, en dus ten spoedigste stappen moesten genomen om zulks te verhinderen tot de beslissing der Synode.

In de derde plaats is ook een zeer groot bezwaar tegen dit synodaal besluit, dat nu Ds. Van Houten nog twee volle jaren zal moeten toegelaten worden in onze Kerk als Bedienaar des Woords, om zijn gevoelen omtrent de 33 graden zijner ervaring van de Vrijmetselarij te openbaren.

4. In de vierde plaats is dit geen zaak van Classis Hudson en Classis Hackensack onderling, maar een zaak, die de Kerk in haar geheel aangaat, en die Kerk er eigenlijk slechts opmerkzaam op gemaakt behoefte te worden.

5. Ook lette de Synode er op, dat onze tegenstanders op ons zien, en uit deze beslissing al licht zullen afleiden, dat wij als Kerk een eerste stap van toegeeflijkheid hebben gedaan.

Deputaten der Classis Hudson:

H. VAN HOOGEN.
D. VAN DER PLOEG.
G. WESTENBERG.
S. TAMMINGA.
H. SOODSMA.
D. KOEK.

ARTIKEL 99.

Ouderling G. J. Peters sluit deze sessie met dankgebed.

Namiddagzitting, 28 Juni.

ARTIKEL 100.

Ds. J. Smitter opent met gebed, na het zingen van Psalm 119 : 17.

ARTIKEL 101.

Met dankbaarheid ontvangt de Synode bericht van Prof. K. Schoolland, dat hij zijne benoeming aanvaardt. (Art. 62, IV.) Evenzoo van Prof. F. M. Ten Hoor, en van den nieuw benoemden hoogleeraar, Ds. L. Berkhof.

Besloten, dat de President der Synode laatstgenoemden zal bevestigen.

ARTIKEL 102.

De Synode neemt moties van dankbetuiging aan.

Motie van dankbetuiging. 1. Aan de Graham and Morton Transportation Co. voor de aangenane stoombootvaart der Synode, op Donderdag n.m. gratis verschaft. Copie hiervan zal aan de gemelde Co. gezonden.

2. Aan de kerkeraden en gemeenten onzer Kerk in Holland voor hunne gulle gastvrijheid gedurende geheel de Synode, en voor hunne ververschingen, op de boot aangeboden.

ARTIKEL 103.

Voorjaarsbiddag. Aan de Synodale Commissie wordt opgedragen een schrijven te richten aan de Kerken dezes lands, met het doel om te coöpereren, dat de regeering dezes lands een voorjaarsbiddag voor het gewas enz. uitschrijve, gelijk ze dat nu doet met den najaarsdankdag.

ARTIKEL 104.

Art. 13 D. K. O. Besloten wordt, dat de Synode afzie, een stuk te doen opstellen, waarin de beteekenis en het goed recht van Art. XIII der D. K. O. historisch en exegetisch worden toege-licht, dewijl er thans geene behoefte aan zulk een schrijven bestaat. (Acta 1902, Art. 136.)

ARTIKEL 105.

Dep. naar Z.-Afr. Besloten wordt inzake het zenden van een deputaat naar de Synode der Zuid-Afrikaansche Kerk (Acta 1904, Art. 53) er niet op in te gaan vanwege de vele bezwaren, er aan verbonden.

ARTIKEL 106.

Rapport Unions. Ds. J. W. Brink rapporteert namens de Comm. inzake de *Werklieden Vereenigingen* (Unions). Het rapport luidt al-
dus :

Geliefde Broeders in Christus:

Uwe Comm. inzake de Unions heeft bevonden dat de werklieden beweging in dit land zich hoe langer zoo meer

twee beddingen uitgraaft, beddingen die steeds verder van elkander verwijderd worden. Ze zijn: de zuivere werklieden vereeniging (Labor en Trade Unions) en de socialistische organisatie, grootendeels uit arbeiders bestaande (Socialist Labor Party). Tot op 1905 zond de laatstgenoemde telken jare afgevaardigden naar de Conventies der American Federation of Labor, hoewel ze nooit zitting met keurstem konden bekomen. Zijn we wel ingelicht dan heeft de Party besloten voortaan geene deputaten meer te zenden. Wat zeker een gewenscht besluit is voor de Am. Fed. of Labor. Daardoor wordt het onderscheid in doel en middelen tusschen haar en de socialistische mannen duidelijker.

De Unions namen de laatste twee jaren, en met name het laatste jaar, zeer in aantal en ledental toe. In alle landen, waar beschaving en arbeid gevonden worden, ziet men den agent; daar wordt de literatuur verbreidt, de organisatie der Union tot stand gebracht. In Europa behooren over de vijf millioenen vakmannen tot de onderscheidene Unies. In Amerika is de sterkste organisatie van werklieden buiten kijf de American Federation of Labor. Deze organisatie telt volgens het rapport van 1905 zes-en-twintig honderd plaatselijke Unions met een gezamenlijk ledental van meer dan 2,000,000. Eén vierde van de werklieden dezes lands behooren tot deze organisatie. Ze heeft 1180 vrijwillige en 28 gesalarieerde organiseerders. Hare onderafdeelingen geven samen 185 tijdschriften elke maand of vaker uit en publiceren elke week 179 bladen. En dan gaat er van haar nog een stroom boeken, pamphletten, traktaten enz. uit.

Uwe Comm. bevond ook dat de arbeidsbeweging gaandeweg meer beteekenis en kracht gewint en tot denken en schrijven aanleiding geeft. Vooral neemt haar invloed op 's lands wetgeving toe. In Engeland is het de partij der werklieden gelukt 54 vertegenwoordigers in het Parlement te zetten. Dat lichaam heeft nu kort geleden eene wet gepasseerd waardoor de Union ontheven wordt van de rechterlijke vervolging van wege de schade aan iemands zaak toegebracht door eene werkstaking. In ons land zijn de leiders der beweging zeer druk om wetsvoorstellen ingediend en tot wet verheven te doen worden in de wetgevende kamers van den staat en de natie. Geen poging wordt onbeproefd gelaten om alle werklieden te doen toetreden tot de Unie; associaties van vrouwelijke werksters vermenigvuldigen bij den dag, de werkuren komen meer en meer op negen of acht, de loonen gaan omhoog, de werkplaatsen beginnen veiliger en gezonder te worden, iets waaraan in dezen behoefte was. Den

ganschen dag zitten de agenten der Unions de patronen achterna, die kinderen in hunne molens en fabrieken employeeren, kinderen die te jong zijn om te arbeiden. Het moet geconstateerd dat de Unions veel verbetering aanbrengen op industrieel terrein. Het publiek optreden der arbeidsverenigingen op vele plaatsen wordt meer bezadigd. Ze profiteeren van de fouten in het verleden gemaakt en rekenen meer met de publieke opinie, in dit land zoo machtig.

Toch zijn er nog vele dingen, die afkeuring verdienen, handelingen in strijd met Gods Woord en het belang van den werkman in en buiten de Union. Van werkstakingen en boycots, hoort men niet zooveel als wel vroeger, en is er eene werkstaking waar geweld bij plaats vindt, de Union is de eerste hare afkeuring er over te kennen te geven. Het gaat meer den weg op van arbitratie, conciliatie en verdrag tusschen werkgever en arbeider.

De verhouding tusschen den patroon en zijn knecht is minder gespannen dan voorheen. Aanleiding tot dit wenschelijk feit ligt eensdeels hierin, dat het aantal patronen, dat den werkman genegen is en behandelt als ware hij een mensch evenals zij, toeneemt, de kracht der Union vele anderen noodzaakt, inschikkelijker en rechtvaardiger te zijn en er meer contractueele banden komen tusschen hoofd en leden der industriele wereld. Vooral mogen we niet nalaten hier ten minste te noemen de Civic Federation, bestaande uit 12 vertegenwoordigers van den Arbeid, het Kapitaal en het Publiek, voor elk drie. Deze Federation stelt zich ten doel, bemiddelend op te treden tusschen patroon en werkman, zoo er verschil is, niet ongevraagd of tot arbitratie, maar des verzocht en tot verzoening. Ze werkt meestal tot het verkrijgen van conferenties van beide partijen in het dispuut. Uitnemende diensten heeft ze reeds bewezen. Hetzelfde kan gezegd van de vele "Boards of Arbitration" door Staten of Unions in het leven geroepen, om als rechters te oordeelen in questies tusschen beide deelen der industriele wereld.

Maar de Unions zijn nog *niet* tot de aanvaarding, reglementeering en handhaving van de beginselen, uitgedrukt in de volgende stellingen, gekomen: "God is absoluut soeverein op alle terreinen des levens en dus ook in de wereld der nijverheid, en dient aldaar als zoodanig officieel erkend; Gods Woord biedt voor geheel het leven de algemeene beginselen van gedrag aan en aan dat woord zijn en de patroon en de werkman gebonden; beiden dienen zulks te erkennen en te beleven ook in de organisaties. Het menschelijk ge-

slacht is een organisme, waaruit volgt, dat de industrieele wereld eene gemeenschap is van hoofd en leden, een organisme in het klein." Dit moet door beiden op den voorgrond worden gesteld en in praktijk gebracht. D.w.z. de Union moet eene organisatie van werkgevers en werklieden zijn. Waar zulks nog niet schijnt te kunnen, daar moet er op aangestuurd worden. Deze twee mogen niet gescheiden leven. De Union maakt nog altijd scheiding tusschen hoofd en leden, werkgever en werkman, en sluit den eerstgenoemde buiten hare organisatie. Zij geeft ook niet 't minste uitzicht, dat dit abnormale eens zal hersteld. Integendeel, ze aanvaardt het abnormale, en reglementeert het tot eene wet, zóó zelfs, dat, als een werkman opzichter wordt, hij een eervol ontslag van de Union ontvangt, en wordt hij eigenaar, mede- of werkgever, dan is terstond zijn lidmaatschap vervallen. Dit is een scheiden dat zondig is.

De werkman in zijne Union, doet nog veel dat hem niet toekomt. De Union grijpt in hare bepalingen betreffende de werkuren, het leerjongens-systeem, de loonen, enz., vaak in de rechten van den patroon in. Zij stelt zich soms aan, alsof zij souverain was op het terrein van den arbeid, en de baas een bijlooper. Hiertoe kwam ze meer, doordien vele werkgevers weigerden den werkman recht te doen, en nalatig waren in het doen van hun plicht, in o zoo vele opzichten. Maar wat uit noodzaak voortkwam, moet mettertijd ook weer een einde nemen. De Union loopt gevaar het te bestendigen.

Er is zeer veel behoefte, dat de werkman onderwezen worde in de beginselen in Gods Woord neergelegd, rakende de verhouding, waarin patroon en knecht tot elkander staan, en de rechten en plichten, daaruit voortvloeiende. De onkunde op dit gebied is meer dan diep. De Bijbel kent menigeen ietwat, maar van de Gereformeerde opvatting op dit terrein heeft menig "Gereformeerde" zelfs heel geen begrip. Met den werkgever is het over 't algemeen al niet beter gesteld dan met den daglooner.

Onze Kerk, tezamen met andere Kerken, heeft eene dure roeping tegenover de werklieden-beweging. Zonder als directrice op te treden, heeft ze toch zooveel in haar is, de beginselen der Schrift in de wereld van den arbeid in te dragen en den toon aan te doen geven. Tegenover hen, die zeggen dat de maatschappij, en derhalve ook de industrieele wereld onmogelijk kan ingericht worden naar de leer der Schrift, heeft de Kerk aan te toonen duidelijk en klaar, als der zake kundig, dat dit wel kan, ja moet. De

Woorden Gods zijn die Kerk toevertrouwd om ze de wereld in te dragen, menschen er in hun geweten aan te binden in Gods Naam, ook in het natuurlijke leven. Heeft de Kerk niet alles te behartigen wat den mensch betreft? Vooral als die mensch ellendig is en hulp noodig heeft om zijne zaken wel te regelen? Ja, toch. De arbeidsbeweging is eene bij uitnemendheid menschelijke, voor den mensch eene levenskwestie. Die arbeider is in de ellende, zoekt een uitweg, doch gaat den verkeerden weg, in menig opzicht, op. Hij zoekt vrijmaking van den arbeid, maar zal ze op zijn eigen gekozen pad niet vinden. Het ideaal bereikt hij zóó niet. De Kerk heeft het middel in de hand om dien ellendigen mensch tot het rechte verstand en van zijne ellende en van den weg des behouds te brengen, met Gods zegen. En dat middel is het Woord van God. Mag ze zwijgen? Moet ze niet ambtelijk optreden, om een dubbelen dienst te vervullen, dien van profeet en priester Gods? Voorzeker. De Kerk is in het algemeen nalatig geweest betreffende den arbeider. De werkman heeft dan ook in vele gevallen den indruk, dat de Kerk hem vijandig en den kapitalist gunstig is. Het gevolg is dat de werkende stand meer en meer van de Kerk vervreemdt en er achterdochtig tegenover staat, zoo hij haar al niet vijandig is. Wij als Kerk hebben, wat onze leden aangaat, daar nog niet over te klagen. Maar wat niet is komt in het volgend geslacht tenzij onze Kerk in zake de werklieden-beweging de rechte houding aanneemt. Onze Amerikaansch sprekende gemeenten hooren mogelijk meer van de achterdocht en de koelheid veler arbeiders jegens de Kerk dan de Hollandsche gemeenten. Zij komen meer met den Amerikaanschen arbeider in aanraking, omdat ze zijne taal spreken. En onder die vindt men juist het vervreemden van de Kerk.

In de laatste jaren is er eene nieuwe factor bijgekomen op dit terrein, waarmede allen ter dege moet rekenen, die eene juiste voorstelling willen hebben van den stand der zaken. Wij bedoelen de associaties van kapitalisten en patronen, bekend onder verschillende namen en voor het meerendeel misschien begrepen in de Citizen's Industrial Association, Pres. D. M. Parry, hoofdkwartier Indianapolis, Ind. Deze vereeniging werd in October, 1903, te Chicago opgericht. Het devies is: Individualisme. Zij wil volkomene vrijheid in het beheer van eigen tijd, arbeid en bezitting, met in achtneming van anderer rechten. Zij bestrijdt alle contract tusschen baas en knecht, regeerings-arbitratie en alle bemoeiingen, welke den werkman het recht ontnemen te wer-

ken waar, wanneer en voor het loon dat hij wil, en den werkgever om te huren, wien hij wil tegen het loon dat hij betalen wil. Ieder zij vrij en geene organisatie bezware wie tot haar niet behoort.

Hare middelen zijn: organisatie van alle werkgevers, het houden van lezingen, het verspreiden van lectuur, beïnvloeden van des lands wetgeving, gerechtprocessen, enz. Meer dan honderd duizend handels- en fabrieksmannen hebben zich aangesloten. Door hare bemoeiingen is het grootendeels geschiedt dat meer dan 1200 werkgevers in 1905 zich tegen de "closed shop" (de werkplaats waar niemand dan de unie man ge-employeerd wordt), en vóór de "open shop" (de fabriek of winkel waar allen werk kunnen krijgen zoo er behoefte aan werkvolk is en ze bekwaam zijn), verklaarden. Een standpunt dat de Unie waarlijk een doorn in het oog is.

Deze Associaties kunnen een grooten invloed uitoefenen. Worden ze goed ingericht dan zijn ze middelen ter voorkoming en correctie wat de Unie betreft. De Unie moet met haar rekenen of ze wil of niet. Thans zijn de twee organisaties verre van vrienden. Het komt ons voor dat sommige der leden van de Citizens' Industrial Association, met name D. M. Parry en C. W. Post, Pres., en lid van de Executive Committee, wel eens wat bitter, onrechtvaardig en fanatiek optreden tegenover de Unies. Ze geven soms den indruk dat ze een persoonlijke wrok hebben tegen den unie man. Al het kwaad dat maar te vinden is wordt wijd uitgemeten en van alle onheilen en kwaad op het arbeids-terrein, den werkman in de Union de schuld gegeven. Wa natuurlijk op den duur op hun eigen hoofd neerkomt en de zaak, die zij vertegenwoordigen, meer zal schaden dan bevorderen.

Voorts heeft Uwe Commissie U te rapporteeren dat ze correspondentie heeft aangeknoopt met al de Presbyteriaansche Kerken in dit land, met de Church Association for the Advancement of Labor en de Christian Social Union, beide Vereenigingen van de Prot. Episcopal Church van Amerika, en Rev. Charles Stelzle, Supt. van het departement "Church en Labor" der Presbyterian Church, North. Te laat kwamen ons adressen ter hand van andere corporaties, die ook van deze beweging studie maakten. Met de leiders der beweging in Nederland hebben we ons niet in contact gesteld. Er was voor alles geen tijd bij de gemeentelijke en kerkelijke drukte, die den tijd in beslag nam.

Slechts ééne Presbyteriaansche kerk, de Presb. Church,

North, schijnt opzettelijk werkzaam te zijn op dit gebied. Zij voegde bij hare Inwendige Zending een departement, dat ze den naam gaf: "Department of Church and Labor." Rev. Charles Stelzle werd als Superintendent aangesteld. Juist de man voor het werk. En hem werden de handen vrij gelaten het werk aan te leggen zooals hij het beste oordeelde te zijn. Alleen, hij moet zich ten doel stellen Kerk en Arbeid voor verdere vervreemding te bewaren, den vervreemden arbeider terug te brengen. Alles natuurlijk onder Gods zegen. Hij heeft reeds getoond dat hij weet van aanpakken, en dat er in deze richting veel gedaan kan.

De Prot. Epis. Church van de Ver. St. en de Congregational hebben beiden staande commissies, weer in sub-commissies verdeeld, wier werk het is speciale studie te maken van alles wat sociale kwesties betreft, met name de kwestie van den tijd. Op de breedste vergaderingen dezer Kerken geven deze commissies verslag. Tevens worden leiders en beroemde mannen op dit terrein verzocht de Councils dezer Kerken toe te spreken over deze zaak. In de Prot. Epis. Church bevindt zich ook eene vereeniging, bestaande uit de voornaamste mannen der Kerk in het ambt, en leeken, bekend als de "Church Association for the Advancement of the Interests of Labor" (Kerkelijke organisatie tot bevordering van de belangen van den Arbeid). Een harer onder-afdeelingen heet: "Christian Social Union", (Christelijke Sociale Unie). Doel is, om de beginselen van het Christendom van kracht te doen worden in de sociale en economische toestanden. Er zijn staande commissies voor georganiseerden arbeid, onderzoek van werkstakingen, bevordering van den vrede, herstel van misstanden, enz. Ze heeft een eigen pers orgaan: "Hammer and Pen." Het eenige kerkelijke blad speciaal voor de arbeidskwestie.

In dit gansche land is er, zoover uwe commissie weet, slechts ééne beslist Christelijke Union. Zij is de Christian Builders Union van Chicago, opgericht in 1901. Zij is eene organisatie van allen, die in eenige betrekking tot het bouwvak staan, baas en knecht, houthandelaar en verkooper van metalen, bouw materiaal, enz. Haar motto is: De Gulden Regel, (Matt. 7). Haar platform is: De bevordering van het Christendom in de wereld der bouwkunde. Harmonie tusschen kapitaal en arbeid. Aan ieder mensch het recht te werken naar eigen keuze. Het bewustzijn en de erkenning van het Vaderschap Gods en het Broederschap der menschen. De vervanging van koning Alcohol en misdrijf door matigheid en gerechtigheid. Men voorspelde indertijd,

dat zulk een Unie niet zou kunnen bestaan of ten minste geen invloed uitoefenen. Maar de geschiedenis bevestigt deze profetie niet.

In de jaren na 1902 en '04 zijn de zaken, naar het oordeel uwer Commissie niet zooveel gewijzigd, dat daardoor de rapporten van die twee jaren en de besluiten derzelve van geene waarde meer zijn. Weshalve we naar die rapporten en besluiten verwijzen, zonder breeder over de dingen, daar besproken, uit te wijden.

De vraag, die zich nu aan ons opdringt, is: Wat heeft onze Kerk nu te doen in deze zoo gewichtige zaak? Als het niet eene presumptie wordt geacht, willen we de volgende conclusies ter overweging uwe geachte vergadering aanbieden:

Deze Synode:

1. Benoeme eene staande Commissie van drie personen met opdracht, om opzettelijk principieele en historische studie van de arbeidsbeweging te maken, zoowel van de zijde des patroons als die des werkmans; geve haar macht naar goedvinden personen aan haar getal toe te voegen; zegge haar vergoeding toe van de uitgaven voor boeken, tijdschriften, correspondentie, enz., belaste haar van tijd tot tijd een artikel belangende haren arbeid in *De Wachter* te plaatsen en litteratuur te laten drukken, ter verspreiding van kennis in zake de arbeidsbeweging op kosten van de Kerk, en om als bureau van informatie te dienen, en bestelle, dat ze op de volgende Synode verslag uitbrengende van haren arbeid.

2. Make geene nieuwe positieve bepalingen in deze zaak en blijve in de praktijk bij de besluiten van 1904, Acta p. 35, 36, II.

3. Wekke alle voorgangers op, om ernstige studie van de arbeidsbeweging te maken en in de prediking en anderszins er veel rekening mee te houden, tot inlichting en directie der gemeente. Ook ga er eene opwekking uit van de Synode tot de leden onzer gemeenten, dat ze meer acht geven op dit teeken des tijds, om hunne christelijke roeping te verstaan en te betrachten."

De Synode aanvaardde de drie conclusies laatstgenoemd, met deze bepaling, wat 1 aangaat: De boeken, pamphletten, enz., door de Commissie op kosten der Kerk aangeschaft, zullen het eigendom der Kerk zijn en mettertijd vervallen aan de bibliotheek der Theologische School. Als leden der Commissie werden benoemd Ds. J. W. Brink, Prof. K. Schoolland en Ds. J. Groen.

ARTIKEL 107.

S. S. les Besloten, om, wat het schrijven der Sabbatschoolles **beschrijv.** treft, te blijven bij de bestaande regeling.

ARTIKEL 108.

Benoe- De Synode maakte of keurde goed de volgende **Benoe-**
mingen *mingen* :

1. Deputaten naar Correspondentie Kerken. Opgedragen aan de Synodale Commissie.
2. Voor den Emeritus Board: herbenoemd Ds. M. Van Vessem en Oud. J. Heeringa.
3. Synodale Comm.: Dss. J. Groen, G. D. DeJong en K. Kuiper, en de Stated Clerk, Ds. H. Beets, *ex-officio*.
4. Comm. voor de revisie der Kerkenorde: Dss. H. Beets, W. Heyns, F. Fortuin, W. Bode en J. Westervelt. (Zie Art. 35, 16, bl. 21.)
5. Deputaat National Christ. Assoc.: Ds. J. Groen.
6. Comm. voor Art. 36 der Belijdenis: (zie Art. 93 V) Dss. I. Van Dellen, F. Fortuin, W. P. Van Wijk.
7. Uniformiteit in het Kerkgezag: (Art. 35, 8) Dss. J. Timmermann, J. W. Brink en J. Westervelt.
8. Deputaat voor de "Joint Committee" Revision of the Psalms: Ds. H. Beets; Sec., Ds. H. Van der Werp.
9. Comm. ter goedkeuring van de revisie der Psalmen: Dss. L. Berkhof, H. Van der Werp, K. Poppen, en J. N. Trompen.
10. Synodale Penningmeester: Ds. J. Noordewier.
11. Stated Clerk: Ds. H. Beets.
12. Commissie om een plan te ontwerpen ter afschaffing van vaststaande commissies: Dss. E. Breen en I. Van Dellen. (Art. 70, 4, bl. 45, 46.)
13. Herbenoeming van de Comm. voor Joden Zending: Dss. E. Breen, J. I. Fles, Prof. W. Heyns, Oudd. S. Dekker en S. S. Postma.
14. Comm. "Kerkhulp": Dss. I. Van Dellen, J. Manni, J. Van der Mey.
15. Comm. over de vraag: "Verhouding der Kerk tot

- de S. S." (Art. 93, II) en S. S. rooster en plannen (Art. 93 VII): Dss. G. D. DeJong, H. Keegstra, J. B. Hoekstra.
- Benoe- 16.** Commissie van Toezicht op *De Wachter*: Prof. K.
mingen Schoolland, Dss. J. Mannij en J. W. Brink.
17. Comm. van Regeling van het halve eeuwfeest onzer Kerk in 1907: Dss. J. Noordewier, E. Breen, H. Beets, Oudd. G. W. Mokma en I. Verlee. (Art. 93, IV, bl. 53.)
18. Comm. in zake Herziening van Art. 36 der Nederl. Gel. Belijd.: Dss. S. S. Van der Heide, L. Veltkamp en J. Wijngaarden. (Art. 93, V, bl. 53, 54.)
19. Comm. tot opstellen eener Zendingsorde (Art. 70, 3) Dss. E. Breen, H. Beets, G. D. DeJong, I. Van Dellen en P. Hoekenga.
20. Herbenoemd als penningmeester des Boards der Heiden Zending, Hon. J. W. Garvelink.
21. Comm. voor Vertaling der Belijdenisschriften enz. in 't Engelsch (Art. 35, 9): Dss. Berkhof, Bosma, W. D. Van der Werp en J. N. Trompen.
22. Comm. voor Vertaling der Belijdenisschriften enz. in 't Duitsch (Art. 35, 9b): Dss. Timmermann, Hoefker, en Schults.
23. Comm. over vraag: "Wanneer iemand als Dienaar des Woords te beschouwen" (Art. 35, 5b) en: "Of de roeping voor de Zending ook mag uitgaan van Classis of Synode," (Art. 67, III, bl. 42): Proff. Ten Hoor en Heyns, Dss. Fortuin, Hoekstra, G. D. DeJong en L. Berkhof.

ARTIKEL 109.

Benoemd als gemeente om testamentaire beschikkingen in ontvangst te nemen voor de Inwendige Zending: Holland, Central Av., prim.; Orange City, secunda; Passaic, Hope Ave., tertia. (Zie Art. 67, II, bl. 40.)

ARTIKEL 110.

Volgende Besloten de volgende maal te vergaderen als Synode te
Synode Muskegon, Mich. Samenroeping door de Kerkeraden der
vier gemeenten aldaar.

ARTIKEL 111.

Rouw- beklag Rapport der Commissie voor *Resolutie van Rouwbeklag* gelezen door Ds. Veltkamp. Als kennisgeving aangenomen. Bijlage IX.

ARTIKEL 112.

De notulen der vergadering van dezen dag werden voorgelezen, aangenomen en goedgekeurd.

ARTIKEL 113.

Sluiting der Synode. De Synode is gekomen aan het einde harer werkzaamheden. De Praeses spreekt haar een ernstig woord toe. Z. Eerw. wijst op de gewichtige zaken, welke ter sprake kwamen, op de eenheid en broederzin, die de vergadering kenmerkte, op het vele dat tegen de volgende Synode zal gedaan, enz. Hij bedankt de leden der Synode en de medeleden van het moderamen voor de achting en liefde, hem, den zeventig-jarige, bewezen. De onder-Voorzitter, op zijne beurt, bedankt den Praeses namens de vergadering. Na het zingen van Psalm 103 : 1 gaat Ds. Van Hoogen voor in eene ernstige en blijde dankzegging. Ten slotte wordt Psalm 134 : 3 gezongen.

Het Moderamen :

Ds. H. VAN HOOGEN, Pres.

Ds. L. BERKHOF, Vice-Pres.

Ds. J. W. BRINK, 1ste Scriba.

Ds. J. B. HOEKSTRA, 2de Scriba.

Getrouw afschrift :
HENRY BEETS, S. C.

BIJLAGEN.

BIJLAGE I.

Rapport der Synodale Commissie aan de Synode, 1906

Eerwaarde Vaders en Broeders :

Uwe Synodale Commissie heeft ook ditmaal weder betrekkelijk weinig te rapporteeren.

Volgens opdracht der vorige Synode benoemde zij enkele broeders om ons te vertegenwoordigen bij de breedste vergaderingen van Correspondentie Kerken, en wel als volgt:

Naar de U. P. Gen. Assembly, 1905, Rev. G. L. Hoefker ;

Gen. Synod, Ref. Presb. Church, 1905, Revs. J. C. Voorhis en D. Van der Ploeg ;

Synod, Ref. Presb. Church, 1906, Rev. H. M. Van der Ploeg ;

Synod, Associate Presb. Church, 1906, Rev. J. Bolt.

Al deze broeders voerden hunne opdracht uit en zullen U zekerlijk wel rapporteeren.

Ook nam uwe Commissie de vrijheid, ziende op de gewichtige zaken, die ter Gen. Synode der Geref. Kerken in Nederland zouden komen, om Rev. K. Kuiper derwaarts te deputeeren, bij gelegenheid van zijn bezoek aan Nederland. Wij namen de vrijheid, hem \$25 te beloven ter gemoetkoming van reiskosten naar de vergaderplaats, en vertrouwen dat U ons doen zult approbeeren.

In Sept. 1905 besloot uwe Commissie niet in te gaan op een verzoek omtrent het attesteeren van Rev. W. R. Smidt, daar zij meende, dat zulks niet behoorde tot haar mandaat.

In Jan. 1906 namen wij de vrijmoedigheid om eene algemeene collecte aan te bevelen voor de kleine gemeente Grant, vroeger Sun, die haar kerkgebouw door brand verloor, en wier verzoek tot collecteeren krachtig werd gesteund door Consulente en Classicale Commissie.

Verschillende nagekomen protesten en mededeelingen overhandigen wij u hierbij. Dankbaar voor het vertrouwen, in ons gesteld, leggen wij ook ditmaal ons mandaat als Synodale Commissie weder-

om in uwe handen. Ook 't vierjarig termijn van den Stated Clerk is met deze Synode ten einde.

De Uwen in 's Heeren werk:

J. GROEN, Pres.
G. D. DE JONG,
K. KUIPER,
HENRY BEETS, S. C.

BIJLAGE II.

Rapport van het Curatorium der Theologische School aan de Synode, 1906

Waarde Broeders:

Het Curatorium onzer Theologische School heeft de eer het volgende rapport aan de Synode aan te bieden.

Voor alle dingen is het ons eene behoefte den Vader der lichten, van Wien alle goede gaven afdalen, dankend te erkennen voor de menigvuldige zegeningen, welke Hij ons geschonken heeft in de twee jaren, die na de laatste Synode verlopen zijn. De studie wordt blijkbaar en door professoren en door studenten, ernstig opgevat, zooals uit de examina kon worden afgeleid. Sommige studenten zagen zich genoodzaakt heen te gaan, wijl zij bevreesd waren het voorgestelde doel niet te zullen bereiken. Waar zulks noodig bleek, heeft de faculteit met de Commissie van toezicht de tucht toegepast. Niet een der studenten echter is wegens slordige studie of wangedrag van de school verwijderd. Ook heeft niemand de school verlaten, wijl het onderwijs hem ondoelmatig of onvoldoende toescheen. Eene moeilijkheid, veroorzaakt door verschil van opvatting, welke tusschen Docenten en Studenten, beide onderling, was ontstaan, en in een oogenblik dreigde oorzaak van verwijdering te zullen worden, is bijgelegd en vereffend.

Onze School breidt bestendig uit; het aantal novitii is ieder jaar boven verwachting groot. En bij de feestelijke herdenking van den Dies Natalis, 15 Maart, wordt telkens meerdere belangstelling getoond. Was in de eerste jaren het Auditorium der School groot genoeg om de hoorders te bevatten, in 1904 bleek, dat naar grooter lokaal moest worden omgezien. In 1905 werd door den kerkeraad van de gemeente Commerce St., en in 1906 door dien van de gemeente East St. welwillend het kerkgebouw voor dit doel afgestaan; beide malen waren deze groote kerken tot overloopen toe gevuld. Ook hadden wij dit jaar voor de eerste maal gebruikelijke Commencement exercises in de Kerk aan Lagrave St.

a. De Faculteit.

Allereerst kunnen wij mededeelen, dat Prof. E. S. Sevensma, A. B., door de vorige Synode benoemd tot instructor, deze benoeming heeft aangenomen. En waar de Synode aan Prof. A. J. Rooks, A. M., voor den cursus 1905—1906 "leave of absence" schonk, werd in Juni 1905, vooral wegens zijne bekwaamheid in de mathematische vakken Mr. W. Rinck, A. M., van Holland, Mich., benoemd tegen een salaris van \$750. Mr. W. Rinck heeft deze benoeming aangenomen.

Op het advies van de Faculteit, en overtuigd, dat dit advies volkomen gegrond was, tevens overwegende dat de staat der kas zulks zonder bezwaar toeliet, en overwegende, dat het Curatorium handelde in den geest der Synode, die hem met het oog op de uitbreiding van het Litt. Departement had opgedragen, op den ingeslagen weg voort te gaan, heeft het Curatorium voor den cursus 1905—1906 nog een instructor benoemd in den persoon van Mr. E. Van Dellen, A. B., tegen een salaris van \$650.

Aan onze School zijn dus verbonden: D.D. G. K. Hemkes, F. M. Ten Hoor en W. Heyns, docenten, en R. Jansen, Ph. D. lector in de H. Godgeleerdheid. Verder A. J. Rooks, A. M., K. Schoolland, J. G. Van den Bosch, A. M., B. K. Kuiper, A. B., A. E. Broene, A. B., E. S. Sevensma, A. B., W. Rinck, A. M., en E. Van Dellen, A. B., professoren in het Litt. Dep. Prof. Rooks wordt met Sept. terug verwacht om zijnen arbeid aan de School te hervatten.

De Synode heeft voorziening te maken in de volgende vacatures:

Prof. F. M. Ten Hoor is in 1900 voor zes jaar beroepen,

Dr. R. Janssen is in 1904 voor twee jaar beroepen.

Prof. K. Schoolland is in 1900 voor zes jaar beroepen. Proff. A. E. Broene en E. Sevensma in 1904 voor twee en de Proff. W. Rinck en E. Van Dellen in 1905 voor een jaar.

b. De Leercursus.

De leercursus heeft wezenlijk weinig verandering ondergaan. Door de vermeerdering van onderwijskrachten zeggen wij niet te veel, dat het onderwijs degelijker geworden is. De Commissie van onderzoek van de U. of M. verklaarde, dat onze School aan de vereischten voldoet, zoodat zij weer voor drie jaar op de lijst der "Diploma-Schools" is geplaatst, en onze gegradueerden dus zonder admissie-examen toegang tot deze Universiteit hebben. Ook is het vijfde jaar Litt. Dep. in twee afdeelingen gesplitst, zoodat er gelegenheid bestaat voor studie, gelijk staande met de "freshman-class" van een College. Dit laatste is gedaan in de verwachting, dat de Synode den weg moge open zien om het Litt. Dep. uit te breiden tot de hoogte van een Junior College, zoodat studenten, die zich vervolgens op Universitaire vakstudie wenschen toe te leggen, aan onze Inrichting kunnen blijven.

c. *Uitbreiding van het Litt. Departement.*

Op aanwijzing van de vorige Synode is het Curatorium voortgegaan om de benodigde gelden bijeen te krijgen, om te komen tot een Junior College. Op verzoek van het Curatorium hebben de Classis iemands in haar midden de behartiging dezer zaak opgedragen. Thans is ontvangen of beloofd de som van \$30,967.50. Hierbij komt nog \$7000 bij testamentaire beschikking, welk bedrag natuurlijk nog niet rentegevend is. Genoemde som is aldus verdeeld:

Classis Grand Rapids Oost \$3084.50; Classis Grand Rapids West \$2169.50; Classis Holland \$7121.25; Classis Muskegon \$3514.75; Classis Illinois \$2187.50; Classis Iowa \$2132.05; Classis Ostfriesland \$296.00; Classis Orange City \$6771.00; Classis Hudson tot dusver ontvangen \$372.75 (van deze Classis is nog geen rapport ontvangen); Classis Hackensack \$802.00. Naar het ons voorkomt, dient de Synode zich thans uit te spreken of de tijd niet is aangebroken om het Litt. Dep. uit te breiden tot een Junior College.

d. *De Examens.*

In September 1904 werden 52 novitii opgenomen, waarvan 20 voor den Theol. prep. course; 13 voor den teachers course en 19 voor den College course. In Juni 1905 werden 8 studenten tot de Theologie toegelaten en 6 werden beroepbaar gesteld. In Sept. 1905 werden 39 novitii opgenomen, waarvan 16 voor den Theol. prep. course; 10 voor den teachers' course en 11 voor den College course. Twee kwamen als A. B. van Hope College en werden tot de Theologie toegelaten. In Juni 1906 werden 6 studenten tot de Theologie toegelaten en 6 werden beroepbaar gesteld, waarvan 2 de studie in Princeton Seminarie van plan zijn voort te zetten.

e. *De Finantien.*

De boeken van den Penningmeester zijn steeds in de beste orde bevonden. De staat der verschillende kassen is als volgt:

SCHOOLFONDS.

Geld aan hand 31 Mei 1904	\$ 4,986 73
Ontv. 1 Juni 1904 tot 31 Mei 1905	11,751 79
	\$16,738 52
Uitgaven	11,345 23
Geld aan hand 31 Mei 1905	\$ 5,393 29
Ontv. 1 Juni 1905 tot 31 Mei 1906	12,661 73
	\$18,055 02
Uitgaven	12,112 66
Geld aan hand 31 Mei 1906	\$ 5,942 36

BIBLIOTHEEK.

Waarde der kas 31 Mei 1904	\$ 5,899 46
Ontv. 1904—1905	507 00
	\$ 6,406 46
Uitgaven	485 96
	\$ 5,920 50
Ontvangen 1905—1906	284 25
	\$ 6,204 75
Uitgaven	330 86
	\$ 5,873 89
Uitstaande gelden	5,800 00
Geld aan hand 31 Mei 1906	\$ 73 89
	\$ 5,873 89

DORMITORY.

Ontvangen Cursus 1904—1905	\$ 462 45
Uitgaven	421 00
Restitutie in het schoolfonds van het gegeven voorschot	\$ 41 45
Ontvangen Cursus 1905—1906	863 25
Uitgaven	851 29
Restitutie in het schoolfonds	\$ 11 96

DOLLARFONDS.

Geld aan hand 31 Mei 1904	\$ 263 00
Ontvangen en uitgekeerd aan Alg. Stud. kas 1904—1905	40 00
Ontvangen en uitgekeerd aan Alg. Stud. kas 1905—1906	40 00
Geld aan hand 31 Mei 1906	263 00

ALGEMEENE STUDENTEN-KAS.

Geld aan hand 31 Mei 1904	\$ 27
Ontvangen 1904—1905	95 47
	\$ 95 74
Uitbetaald aan Cl. Kassen E. B. P.	95 67
	\$ 07
Ontvangen 1905—1906	234 65
	\$ 234 72
Uitbetaald aan de Cl. kassen E. B. P.	234 72

FONDS VOOR UITBREIDING VAN HET LITT. DEP.

Ontvangen tot 31 Mei 1905	\$ 3,139 48
Ontvangen 1905—1906	6,771 09
	\$ 9,910 57
Gemaakte onkosten	56 03
	\$ 9,854 54
Uitstaande gelden	7,750 00
Geld aan hand 31 Mei 1906	\$ 2,104 54

De Synode wordt verzocht de volgende zaken in overweging te nemen:

1. Herziening van Artt. 5 en 9 in het Reglement der Theologische School.

2. Dat het in 1907 50 jaar zal zijn geleden, dat onze Kerken terug keerden tot het in 1849 verlaten standpunt.

3. De vorige Synode beschikte afwijzend op het verzoek van het Curatorium om een geschikt Dormitory op te richten. Het eerst gebruikte gebouw was om vele redenen onvoldoende. Eenige personen stelden het Curatorium voor een Dormitory in te richten voor omstreeks 30 studenten, op voorwaarde:

a. Dat de huurprijs per vertrek op 3 dollars werd gesteld.

b. Dat het Curatorium zijn invloed zal aanwenden, dat de Kerk geen Dormitory zal oprichten binnen den tijd van vijf jaar.

4. De Synode spreke uit ter wegneming van misverstand: "De op te richten College is het eigendom van de Chr. Geref. Kerk."

5. Het Curatorium beveelt aan de herbenoeming van de Litt. professoren Schoolland, Rinck, Van Dellen en Broene.

6. Het Curatorium beveelt aan, dat Prof. Ten Hoor beroepen worde tot prof. in de Godgeleerdheid, in aanmerking nemende zijn zesjarigen arbeid aan de School.

7. Het Curatorium oordeelt, dat de salarissen der proff. behoorren verhoogd te worden, en dat bij de vaststelling hiervan dient gelet te worden op:

a. Den tijd, dien een prof. aan de school is werkzaam geweest.

b. De voorbereidende studie.

8. Het Curatorium stelt de Synode in kennis met het verzoek van Prof. B. K. Kuiper, thans studeerende aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, ter verkrijging van den graad van Doctor in de Godgeleerdheid, om nog een jaar "leave of absence" te ontvangen. Het Curatorium steunt dit verzoek.

9. Het Curatorium legt de Synode een leerplan van zesjarigen Cursus voor het Litt. Dep. ter approbatie voor.

10. Het Curatorium stelt de Synode er mee in kennis, dat voor het onderwijzen naar het ontworpen leerplan voorshand zes professo-

ren voldoende zijn, indien de colleges in Wijsbegeerte, Logica en Psychologie door de Theol. Fac. worden gegeven.

11. De Synode bepale, dat voor toekomstige theologen een voorbereidende Cursus van zes jaar in den regel verplichtend is.

G. D. DE JONG, Scriba.

BIJLAGE III.

Rapport van den Board der Inwendige Zending voor de Synode, 1906

Eerwaarde Vaders en Broeders:

De Board komt tot u met de verzekering dat naar vermogen ge-
arbeid is op 't veld dezer Zending, en niet ongezegd.

De Zendelingen, volgens Classicale rapporten, werkten met ijver
en zegen.

Op dit veld dienden, sedert uwe laatste vergadering, de broeders
J. Dolfin, W. Stuart, A. J. Brink, J. Gulker, F. Stuart, M. Botbijn,
H. C. Bode, J. R. Brink en G. G. Haan; 't laatste vijftal dient nog.

Roepingen werden geregeld uitgebracht; van de volgende broe-
ders werden wij teleurgesteld, n.l. Candd. Volbeda en Van Vliet, Ds.
J. Timmermann, Ds. F. J. Drost, Ds. G. J. Haan, Ds. G. D. DeJong,
Ds. D. Van der Ploeg, Ds. P. Bloem, Ds. M. J. Marcusse en Ds.
E. J. Krohne.

't Zij opgemerkt, dat op herhaald dringend verzoek van Classes
Grand Rapids Oost en West, de Board een Zendeling riep om onder
deze Classes te arbeiden;—'t is het aangewezen veld van Zendeling
J. R. Brink.

De Synode van 1904 droeg ons op een Zendeling te zenden naar
Zuid-Amerika; de Board wees daartoe dadelijk Zendeling A. J. Brink
aan; deze broeder liet zich dat welgevallen. Zijn heengaan was be-
paald op 't begin van 1905.

Door onderzoek kwam de Commissie er toe, om in Nov. 1904 te
besluiten Brink's heengaan uit te stellen tot na de Board meeting in
Jun 1905. De reden daarvoor:

- a. Bezwaren van onkosten, etc.
- b. 't Klein getal personeel op eigen veld, wjl ook Zendeling
Dolfin heenging naar Englewood, N. J. en
- c. De Commissie meende, dat de Board 't een en ander goed
onder de oogen moest nemen, eer Brink heengezonden werd.

Hierop volgde, dat van geneeskundige zijde gezegd werd, dat
voor 't huisgezin van Zendeling Brink het ontraden moest worden als
zeer nadeelig voor hunne gezondheid. Onder dit alles geslingerd,

kreeg broeder Brink de roeping van Oak Harbor, en daar hij geloofde, dat de Heere hem derwaarts riep, vroeg hij om zijn ontslag van de Zending. De Board liet hem los en besloot deze zaak op Uwe Synodale vergadering te brengen.

Indien de Synode bij haar besluit blijft om iemand naar Zuid-Amerika te zenden, 't dan op haren weg ligt, om een man speciaal voor het Zuid-Amerikaansch veld te roepen; tevens te bepalen:

- a. Hoeveel tijd hij nemen mag om zich te prepareeren in 't Spaansch.
- b. Zijn salaris.
- c. Tijdsbepaling van verblijf.
- d. Wanneer en hoelang vacantie,
- e. Over hoeveel geld hij beschikken mag in de verrichting van zijn arbeid, en
- f. onder toezicht van welke Class. Comm. hij arbeiden moet.

De Synode schrappe uit het Reglement voor deze Zending van Art. 4 de woorden "algeheele controle," wjl het schijnbaar eene macht aan den Board toekent:

- a. In strijd met de Schrift.
- b. Door de Kerk nimmer bedoeld, en
- c. Door den Board noch geoefend noch begeerd.

De Board stelt de Synode er mede in kennis, dat hij de Zendingen beroept met deze stipulatie onzerzijds, dat zij zullen ontvangen. \$800, met vergoeding voor gemaakte huishuur.

De boeken van den Penningmeester zijn nagazien en in orde bevonden. Zijn verslag is aldus:

1904—1905	Aan hand	\$ 1,756 15
	Ontvangen	6,994 53
		\$ 8,750 68
	Uitgaven	7,636 69
	Saldo	\$ 1,113 99
1905—1906	Aan hand	\$ 1,113 99
	Ontvangen	9,698 85
		10,812 84
	Uitgaven	9,248 68
	Saldo	\$ 1,564 16
	Lubbers Fonds	\$ 1,350 00

De Synode keure goed deze lijst van subsidie:

<i>Voor Classis Iowa:</i>		<i>Classis Grand Rapids Oost:</i>	
Harvey	\$200 00	Cleveland, O. Z.	\$150 00
Otley	150 00	E. Paris	100 00
Firth	200 00	Byron Center	150 00
Galesburg	200 00	<i>Classis Grand Rapids West:</i>	
<i>Classis Orange City:</i>		Eastmanville	\$200 00
Bemis	\$100 00	Burton Heights	200 00
Doon	200 00	<i>Classis Muskegon:</i>	
Carnes	200 00	Caldwell	\$200 00
Edgerton	200 00	Ellsworth	175 00
Lebanon	150 00	Muskegon IV	150 00
Leota	150 00	<i>Classis Holland:</i>	
Oak Harbor	100 00	Rusk	\$100 00
Ebenezer	125 00	Harderwijk	200 00
Friesland	100 00	Hudsonville	200 00
Iowa and Orange City		<i>Classis Illinois:</i>	
Extra	200 00	Englewood II	\$200 00
<i>Classis Hackensack:</i>		Extra	50 00
Monsey	\$100 00	<i>Classis Ost Friesland:</i>	
Hackensack and Hud-		Emden	\$200 00
son Extra	150 00	Kanawha	175 00
<i>Classis Hudson:</i>		Ost Friesland	125 00
Rochester	150 00	Pease	125 00
Sayville	100 00	Extra	50 00

Deze Zending is ongetwijfeld een sterkte voor de Kerk en eischt veel gebed en opoffering.

De Synode legge op deze Zending grooten nadruk en roepe de Kerk toe hare gaven voor deze zaak te vermenigvuldigen.

De Heere zegene U in alle uwe werkzaamheden en geve ook voor deze Zending het licht Zijns Geestes.

Namens den Board,

M. VAN VESSEM, Sec.

BIJLAGE IV.

Rapport des Boards der Heiden Zending aan de Synode van 1906.

Eerwaarde Vaders en Broeders:

Uwe Board der Heiden Zending komt naar gewoonte en volgens Reglement ook thans weder tot u met zijn *Synodaal Rapport*. Sta ons toe achtereenvolgens te rapporteeren over: 't Zendingsveld, de Zendingen, 't Zendingswerk, 't werk des Boards, en ten slotte Voorstellen des Boards.

I. *Het Zendingsveld*. Volgens verlof daartoe door de vorige Synode gegeven, werd het zendingsseigendom te Fort Defiance verkocht aan de regeering voor \$1250. 't Zendingsveld is dus ter eener zijde niet meer zoo groot als toen 't laatste synodale rapport werd gelezen. 't Omvat nu Tohatchi, Zuni en Rehoboth. Maar door de uitbreiding van laatst genoemde inrichting wordt de inkrimping pas genoemd eenigszins vergoed. Onze Indianen kostschool telt op heden 18 kinderen. Zij zijn als volgt, met opgave van naam, ouderdom, schoolklas en naam van de sabbathsschool of vereeniging of personen die \$100 per jaar beloofden voor 't onderhoud. Ook de geboortedatum wordt gegeven zooals vastgesteld door de Zendingen.

Albert Gardener, 14 jaar (24 April) 3de klas,

Alpine Ave. Zendingsver., Grand Rapids

David B. Evans, 7 jaar (15 Maart) 2de klas,

Lagrange St. Sunday School, Grand Rapids

Charles Livingston, 12 jaar (28 Juni) 3de klas,

Commerce St. Zendingsver., Grand Rapids

Robert Moffat Livingston, 7 jaar (22 Feb.) 2de klas,

Brs. Schuur en Datema, Grand Rapids

Gertrude Alger, 11 jaar (3 Nov.) 4de klas,

C. Remers Cents Ver., Grand Rapids

William Alger, 6 jaar (9 Feb.) 1ste klas, Zondagschool, Lansing, Ill.

Henry Whipple, 7 jaar (21 Aug.) 3de klas, W. DeWit, Luctor, Kan.

John Elliott, 11 jaar (15 Aug.) 4de klas,

Broadway Sunday School, Grand Rapids

Clarissa Pierson, 10 jaar (25 Dec.) 4de klas,

Meisjes Vereen., Chicago, Ill.

Christina Belz, 8 jaar (8 Sept.) 4de klas,

Zondagschool, Fremont, Mich.

*Zie *De Wachter*, 29 Aug. 1906. De opgave daar noemt nog bovendien: Calvin Yazzie, 7 jaar (11 Aug.); George Van Dyken, 14 jaar, (5 Jan.); Ruth Yazzie, 8 jaar, (20 Maart).

Marcus Whitman, 7 jaar (2 Mei) 2de klas,
Coldbrook Zondagschool, Grand Rapids
Thomas Chalmers, 8 jaar (3 Maart) 2de klas,
Zondagschool, Drenthe, Mich.
Marinus Williams, 8 jaar (30 Mei) 2de klas,
Zondagschool, Drenthe, Mich.
Nonia Gordy, 8 jaar (7 Mei) 3de klas,
Dennis St. Zondagschool, Grand Rapids
Domingo Toris, 10 jaar (5 Jan.) 1ste klas,
1ste Gem. S. S. en Ver., Pella, Iowa
James Evans, 12 jaar (20 Juni) 4de klas,
Ninth St. S. S., Holland, Mich.
Joseph Luna, 9 jaar, 1ste klas, Meisjes Ver., Chicago, Ill.
Mattie Green, 6 jaar, (1 Jan.) 1ste klas,
Zondagschool, East Saugatuck, Mich.

Van uit Rehoboth kwam bericht dat men er tegen September a.s. het door de vorige Synode toegestane getal van 24 hoopte vol te hebben. Voorwaar, eene schoone uitbreiding sinds de laatste Synode toen er slechts een zestal Indiaantjes werden onderhouden.

II. *De Zendelingen.* Ds. L. P. Brink is nog steeds onze missionaire dienaar des woords gestationeerd te Tohatchi. Hij fungeert tevens als principaal. Te Zuni arbeidt zendeling A. Van der Wagen geregeld, sinds de laatste Synode hem weer in dienst nam.

Te Rehoboth is een geheel nieuw dienst personeel. Daar arbeiden op heden Miss Katie Rosbach, assistant matron, thans waarnemend matron; Miss Anna Derks, die den keukenarbeid beheert en de meisjes er in onderwijst; Miss Mattie Van Dijken, aan wie 't naaiwerk en naai onderricht werd opgedragen, en die daarenboven 't laatste half jaar als onderwijzeres *pro tem* fungeerde; en Mr. Lee S. Huizenga, die in 't schoolonderwijs helpt en vooral optreedt als "nijverheids onderwijzer", den jongens allerlei handwerk leerend.

Tot onzen spijt verlaat deze broeder 't veld in September, om zijne studiën voort te zetten, gelijk hij zich trouwens ook alleen tot Sept. a.s. zijne benoeming had laten welgevalen. Ook Miss Van Dyken vertrekt tegen Sept., met het doel zich tot ziekenverpleegster te bekwamen. Beiden hopen daardoor onze Indianen Zending mettertijd te beter te kunnen dienen.

Miss Coccia Hartog vertrekt D.V. half Juli, om te Rehoboth op te treden als onderwijzeres in de vakken van 't gewone lage onderwijs.

En eerlang hoopt Mr. Henry Schram de plaats in te nemen van br. Huizenga, wat het onderwijs aangaat in den handenarbeid van allerlei aard, dien door onze jongens zeer noodig moet geleerd.

Mrs. D. Van der Wagen, geboren Noordhof, en haar man, verlieten in 't laatst van Sept. het Zendingveld, doordat eerstgenoemde was aangetast door "nervous prostration", zelfs in zeer ernstigen

graad. De Board gaf eervol ontslag. Op 31 Dec. 1905 hield hunne verbinding met de Missie op.

In een schrijven, gedateerd 13 Dec. 1904, toen Fort Defiance pas verkocht was, schreef Ds. H. Fryling, dat hij het thans zijne roeping achtte, om den Board ernstig te verzoeken, hem zijn ontslag te verleenen.

Hij verzocht zulks dringend, om vier redenen :

1. Omdat hij het besluit om naar Tohatchi te trekken, (de Board bedoelde den principaal te verplaatsen), niet kon opvolgen. Br. Fryling noemde het : "Sending me from bad to worse."

2. Hij meende : eene betere plaats dan Fort Defiance kon de Board hem niet aanwijken.

3. De gezondheidstoestand zijner gade maakte het noodzakelijk, een lager klimaat te zoeken. En ten vierde schreef hij :

4. "Ik oordeel, dat ik onder de tegenwoordige omstandigheden en met zoo weinig geloof voor en vertrouwen in den tegenwoordigen gang van zaken, niet met vrucht kan werken op ons Zendingsveld."

Waar Br. Fryling reeds vroeger geweigerd had naar de "Z. I. ranch" te gaan, om daar vooreerst wat kinderen te vergaderen en te onderwijzen, ja geheel den aankoop er van ongewenscht achtte, meende de Uitv. Comm. niet anders te kunnen doen, hoe zeer het haar ook smartte, aan Br. Fryling ontslag te verleenen. De overige leden des Boards, en de Board in zitting Juni 1905, approacherden zulks.

III. *Het Zendingswerk.* Wat den arbeid der Zendingen aangaat halen wij ditmaal het een en ander aan uit 't laatste "Viermaandelijksche Verslag" van onzen principaal.

Aldus schrijft hij:

"Aangaande den arbeid van Br. A. Van der Wagen te Zuni kan ik melden dat hij sedert mijn laatste rapport aanmerkelijk is vooruitgegaan. Met Bijbelvertaling heeft hij flinke vordering gemaakt. Hij heeft Markus' Evangelie voltooid, alsook de Tien Geboden, de XII Geloofs-artikelen en het Gebed des Heeren. Ook is hij met het vertalen van Genesis een eindweegs op stap, en vertaalt hij telkens gedeelten der Schrift, die hij bij zijne prediking gebruikt.

Opkomst ter zijner prediking wint gestadig aan. Ook meenden we te kunnen opmerken, dat het Woord Gods op de harten van enkele Zuni's begon veld te winnen. Daarover moeten wij ons verblijden."

Wat onze Zuni-bekeerlinge aangaat, bevond Ds. Brink, dat zij belijdenis deed van haren ontrouw aan den Heere, door 't deelnemen aan de afgodische plechtigheden haars volks, dat zij den Heere menigmaal om vergiffenis bad, des nachts veel tijd doorbracht met het lezen van Gods Woord, en begeerde ten Avondmaal te gaan en haar kindeke gedoopt te hebben. Het fanatiek karakter haars volks baart haar aldaar, als eene éénige belijderes des Heeren, veel moeilijken strijd.

Br. Van der Wagen catechiseert geregeld van week tot week enkele malen met van 1 tot 1½ dozijn kinderen.

Iederen Zondag houdt hij Zondagsschool met van 25 tot 50 scholieren, en predikt geregeld tweemaal per Sabbath voor een afwisselend getal, soms één dozijn, soms twee, drie of vier dozijn, of zelfs meer.

In het pas genoemd "Viermaandel. Verslag" drukte de principaal de begeerte uit dat wij een Zending plaats en te Black Rock, waar de Regeering eene groote kostschool bouwde en een "reservoir" aanlegde. Deze missionaris kon dan niet alleen te Black Rock, enkele mijlen van Zuni, onder de kinderen werken, maar ook Neutria en Pescado, "farming places", bearbeiden, en in 't Zuni-dorp assisteerden. Br. Van der Wagen kon dan Zuni en Ojo Caliente, (een derde "farming place"), bearbeiden. Voorts meende Ds. Brink dat er kans was, na de opening der Black Rock school, om in 't Zuni-dorp een dag-schooltje te beginnen. Ruimte kon voor zulk een schooltje gemaakt in Van der Wagen's huis, en kinderen ervoor zouden wel in 't Zuni-dorp achterblijven—vooral de kleinsten. De Board durfde op deze zaken niet ingaan, hoewel overtuigd dat het zekerlijk schoone wenken zijn voor de toekomst, die ons toeroepen "voorwaarts" te trekken! Ook de Board meent beslist: *Wij moeten de Zuni reservatie geheel onder ons beslag brengen en houden!*

Konden we aldaar wat doen aan ziekenverpleging, het zou zekerlijk dienen als een gezegend hulpmiddel der Zending. De Heere opene daartoe den weg!

Aangaande Tohatchi bericht de principaal: "Het synodaal besluit om Tohatchi te verkoopen kon niet ten uitvoer gebracht dewijl geen koper kwam opdagen. Het wil mij voorkomen dat God daarmede zijn doel had, en dit een wijs bestuur der Voorzienigheid was.

Wij mochten ongehinderd voortarbeiden onder de Indianen, oud en jong, verre en nabij. God heeft ons gezegend door meer dan immer te voren arbeidsgelegenheid te verschaffen onder de schooljeugd, en we meenen te moeten gelooven dat Hij een werk der genade in enkele harten heeft gewrocht. Ook heeft hij meer dan ooit te voren belangstelling gewekt onder de ouden. In ons werk onder hen begint eene nieuwe periode waarmede en door ons en door den Board ter dege rekening gehouden moet.

Met taalstudie maken we goede vordering. Genesis voltooiden we. Ook Exodus gedeeltelijk; ook Ruth, en Jona, en Ps. 23. Ook vertaalden we negen hoofdstukken van Lukas' Evangelie en zeven van Markus, hetwelk we eerlang hopen te voltooien. Ook zetten wij de opstelling van een nieuw woordenboek op touw, hetwelk, wanneer voltooid, meer dan 10,000 woorden zal bevatten. Dit is een reuzentaak. We reviderden het werkje van Ds. Frijling, (Borstius' *Primer* van de brs. Beets en Bosma, in de Navaho taal); we vonden daarin

vele kostelijke wenken. Ook mochten we daarin op verschillende plaatsen verbeteringen aanbrengen.

We hebben van ons werk nog niets voor de pers klaargemaakt. De navolgende overweging leidde hiertoe: Er zijn onder de Navahoes verschillende zendelingen. Allen doen zij min of meer aan taalstudie en vertaling. Uniformiteit van spelling en uitdrukkingen die zeer herhaaldelijk voorkomen, is alleszins gewenscht. Om dit doel te bereiken, hebben we eene Conferentie belegd, die we aanstaande Juli hopen te houden. Daarna kunnen we met publiceeren voortgaan."

Uit de gewone maandrapporten van br. Brink blijkt dat hij van een steeds vermeerderend getal volwassene Indianen bezoeken ontvangt.

Iedere week houdt hij vier catechisaties, behalve in de vacantie.

Elken Zondag werkt hij 's morgens als superintendent en onderwijzer in de Sabbathschool, terwijl hij 's avonds godsdienstoefening houdt. Zijne toehoorders zijn de Indiaansche kinderen der Regeerings-kostschool te Tohatchi, ongeveer honderd, soms enkele volwassenen, en de geëmployeerden.

Vergaderlokaal: de Regeeringsschool.

Des broeders geregeld reizen naar de verschillende zendingsposten neemt hem veel tijds en voert tot groote huiselijke ongeriefelijkheid, daar het zeer bezwaarlijk, ja onverantwoordelijk is, eene vrouw met drie kleinen dagen en dagen alleen te laten in de groote woestijn. De Synode mag hiermede, dunkt ons, wel rekenen, in 't belang van 't salaris, onder de voorstellen te volgen.

Laat ons hier even aanstippen dat de Zendeling te Tohatchi den Board mededeelde dat alle onze Navaho bekeerlingen, op eene na, naar de Reservation zijn teruggekeerd. Hen te bearbeiten is noodzakelijk, maar in gegevene omstandigheden een moeilijk probleem.

Wij vernamen, tot onze vreugde, goede boodschap over hun gedrag.

Aangaande *Rehoboth* deelden wij reeds 't aantal kinderen mede en de arbeidsverdeeling. Laat ons omtrent den arbeid zelve rapporteren, dat de principaal gedurig met grooten lof spreekt over de toewijding, de zendingsliefde en de onderlinge harmonie van de arbeiders aldaar. Veel is er daar te doen met eene schare heidensche, wildvreemde en geheel en al onbeschaafde kinderen, wier taal niet wordt verstaan, terwijl de kleinen 't Engelsch niet kennen en daarenboven den Indiaanschen karaktertrek bezitten van veel in zich zelf gekeerd te zijn.

De kinderen maakten goede vorderingen op het gebied van lager onderwijs. De grootsten ervan kunnen reeds flink lezen, schrijven en rekenen. De meisjes leeren ook allerlei handwerken en keukenarbeid, en de jongens ontvangen onderricht in timmeren, schoenlapen, melken, wat tuinwerk enz. enz.

Ook daarin hebben zij heel wat aangeleerd.

Getrouw wordt er gearbeid om de kinderen te bepalen bij de dingen die boven zijn en ter eeuwige zaligheid gedijen, zoowel als tot een leven tot Gods eere hier op aarde.

Van tijd tot tijd schijnen er zich kleine kenteekenen te openbaren dat dit werk niet ijdel is in den Heere, maar naar den aard van het veranderlijk kindergemoed durven wij daarvan verder niets positiefs zeggen. Veel rondom de Zendingshuizen en daarbinnen werd verbeterd onder de energieke leiding van br. Huizenga.

Een windmolen, "tank en tankhouse" en een "engine" werden aangeschaft. Thans is men druk bezig een flinke schuur te bouwen, eene groote behoefte voor Rehoboth, als bergplaats voor 't vee, hooi, rijtuigen, paardentuigen, timmerwerkplaats, enz. enz.

Konden wij er ooit toe komen hier een Zendingshospitaal te openen, wat zou zulks eene heerlijke zaak zijn! Er is groote behoefte aan zulk eene inrichting en der Zending zou zij eene zeer welkome dienstmaagd zijn. Dat de Heere ook in dezen den weg bane!

Evenzeer is 't gewenscht, dat er gearbeid worde onder de oudere Indianen in den omtrek. En het geven van wat godsdienstonderwijs aan onze scholieren in hunne Navaho taal komt de Board als zeer begerlijk voor. In laatstgenoemde richting hoopt men eerlang te sturen.

Wanneer Miss Hartog arriveert, denken we de studievakken in te richten naar 't schema op de Regeeringsscholen gevolgd, opdat onze kweekelingen niet bij de anderen achterstaan en de Regeering geene bezwaren oppere. Natuurlijk verwachten wij dat ook in 't lager onderwijs veel nadruk gelegd worde op het ééne noodige.

En dan nog iets omtrent Rehoboth. Onze inrichting heeft *dringende* behoefte aan een vergroot schoolgebouw. Onze slaapkamers zijn nu reeds te dicht bezet. Er is geen ziekenkamer. Onze schoolkamer is te klein. De nieuwe onderwijzeres heeft woonplaats nodig. Overtuigd van dezen nood besloot de Board met vrijmoedigheid aangaande deze zaak een voorstel voor Uwe vergadering te leggen, met ernstige aanbeveling. In de betreffende rubriek volgen de bijzonderheden.

Ten slotte zij nog aangaande Rehoboth's toekomst aangemerkt, waar een *Agendum* voorstel hierop reflecteert, dat het ideaal en de verwachting des Boards is: eene geleidelijke ontwikkeling tot eene *industriële* plaats, een christen-Indianen dorp, op een zich zelf onderhoudenden grondslag, zooals reeds, naar wij meenen, in beginsel geaccepteerd door de Synode van 1902, Acta, bl. 95.

IV. *Het Werk des Boards.* Veel is er ook gedurende dit synodale jaar weer gearbeid door den Board en zijne Uitvoerende Commissie. De Board vergaderde twee malen in geregelde zitting. De Uitt. Comm. herhaaldelijk. Deze laatste moest helaas meer dan

eens de tegenwoordigheid missen van haren trouwen en ijverigen penningmeester, door krankheid en zwakheid verhinderd.

Een volledig overzicht te geven van al dien arbeid is niet wel mogelijk, wegens de veelvuldigheid der gemaakte besluiten.

Welk personeel ontslagen, of geëmployeerd werd deelde het voorgaande reeds mede. Herhaaldelijk werden beroepingen uitgebracht voor Zuni. Doch al de brs., Brink, Breen, Hoekenga, Van der Ploeg, Hoefker en Beets meenden te moeten bedanken.

Ontmoedigd werd toen besloten 't beroepen wat uit te stellen. Maar op onze jongste vergadering werd wederom met de overtuiging: "Het moet!" de zaak der beroeping hervat. Ds. I. Van Dellen werd onder biddend opzien tot den Zender gekozen.

Om de "Z. I. Ranch" te koopen, na den verkoop van Fort Defiance, durfde de Board niet ondernemen, hoewel de vorige Synode er verlof toe gaf. Hoewel erkennend dat deze plaats zeer gewichtig is, had de Board geene vrijmoedigheid haar aan te schaffen van wege de hooge uitgaven die het land en de op te richten gebouwen, en het onderhoud van een kostschool of een weeshuis zouden vereischen.

Wij meenden het was veel beter om wat wij alreeds hadden, vooral Zuni en Rehoboth, flink te ontwikkelen, voor zooverre onze krachten toelaten, dan die door 't oprichten eener tweede kostschool, nog meer te verbrokkelen.

Wij vertrouwen dat ook uwe Synode van deze gedachte is.

Gedurende het nu verloopen synodale jaar werd er wederom heel wat uitgegeven. Behalve al de salarissen werd er voor het Zuni-kerkje en de woning en stal aldaar, eerst \$795 uitgegeven en later \$1346.99. Voor Tohatchi werd 't vorig jaar \$626.18 besteed. Er was heel wat te repareeren. Dit jaar bedroegen de uitgaven voor deze plaats \$888.03, insluitend onkosten voor het bouwen van een tolks-woninkje, kapel, schuurherbouw, nieuw rijtuig, tolksloon, enz.

Rehoboth kostte verleden jaar \$2217.11. Bij het steeds uitbreidend kindertal klom de uitgave in 't laatste boekjaar tot \$4556.78.

De vreeselijke winter van 1904-'5 was ook hier evenals te Tohatchi, en vooral te Zuni, de groote oorzaak van de groote onkosten, wat reparatie betreft.

Wat de uitgaven voor Rehoboth deed stijgen daarenboven, was de noodige aankoop eener kudde schapen en geiten, wat koeien, een windmolen, engine, paarden, enz., benevens den stal bovengenoemd, op \$700 geraamd, welke som reeds verzonden werd.

't Volgende geeft een overzicht van den staat der kas.

In kas, 31 Mei, 1904	\$ 2,971 68
Ontvangen 1 Juni, '04 tot 31 Mei 1905 ..	8,641 94
Uitgaven 1 Juni '04 tot 31 Mei '05	<u>7,616 73</u>
In kas, 31 Mei, 1905	\$ 3,996 89

In kas, 31 Mei 1905.....	\$ 3,996 89
Ontvangen, 1 Juni '05 tot 31 Mei '06..	9,007 15
Uitgaven, 1 Juni, '05 tot 31 Mei, '06.....	10,787 60

In kas, 31 Mei 1906.....\$ 2,216 44

Waar de uitgaven dus stegen is de offervaardigheid—God zij geloofd—ook van jaar tot jaar vermeerderd, wat zeker grootelijks te danken is aan den voorbeeldigen ijver door vele jeugdigen in een toenemend getal onzer Kerken, en naar wij vertrouwen onder opzicht hunner kerkeraden, aan den dag gelegd. Op heden verkrijgen wij uit deze bron per jaar dicht bij \$2000, en meer is in 't zicht!

V. *Voorstellen des Boards.* Ten slotte neemt uwe Board der Heiden Zending de vrijmoedigheid om de volgende zaken aan uwe Eerw. Synode te verzoeken en voor te stellen:

1. De Synode geve verlof om 't salaris onzer Zendelingen te stellen op \$1200 per jaar, wegens den hoogen prijs der leeftocht, geneeskundige hulp, groote uitgaven voor dienstboden-loon en reisgeld, enz., behalve de onkosten, veroorzaakt door de opvoeding der kinderen, die voor 't tegenwoordige moeilijk ter plaatse kunnen worden opgeleid, wat schoolonderwijs en omgeving betreft.

2. De Synode geve verlof om twee vleugels van "adobe," elke vleugel 22 x 42 voet, te bouwen aan het thans bestaande schoolgebouw, (22 x 72 voet). Onkosten geraamd op \$2000. Tot bestrijding der uitgaven, daarvoor vereischt, bevele de Synode eene extra collecte voor dit doel aan onze Kerken aan.

3. De Synode bepale dat voortaan, wanneer onze Zendelingen hunne geregelde vierjaarlijksche vacantie nemen, (Art: 33 Regl.) dat hun de helft der spoorweggelden voor hen en hunne gezinnen van 't Zendingsveld naar hunne hoofdvacantie-plaats en terug, worden betaald, daar het anders, in sommige gevallen althans, ondoenlijk wordt zulke uitgaven zelve te bestrijden.

4. De Synode approbeere de benoeming der volgende broederen, door hunne respectieve Classes gekozen als leden des Boards:

- Ds. H. WALKOTTEN, Cl. Muskegon.
- Ds. J. B. HOEKSTRA, Cl. Grand Rapids Oost.
- Ds. H. BEETS, Cl. Grand Rapids West.
- Ds. J. DOLFIN, Cl. Hackensack.
- Ds. H. VAN HOOGEN, Cl. Hudson.
- Ds. W. BORGMAN, Cl. Holland.
- Ds. E. BREEN, Cl. Illinois.
- Ds. H. AHUIS, Cl. Ost Friesland.
- Ds. R. BOLT, Cl. Iowa.
- Ds. H. VAN DER WERP, Cl. Orange City.

Met eerbied onderworpen,

Namens den Board der Heiden Zending,
HENRY BEETS, Secr.

BIJLAGE V.

**Rapport der Commissie voor de Zending
onder de Joden.**

Waarde Broeders :

Uwe Commissie aanvaart met blijdschap hare taak, om verslag te doen van haar werk onder het geslacht Abrahams naar den vleesche, gedurende de twee jaren sinds de Kerken in hunne breedste vergadering, de Synode, vertegenwoordigd waren. Dat wij met een blijmoedig en dankbaar hart ons rapport uitbrengen, is, omdat de Heere ons gezegend heeft, zoodat wij onze roeping en belofte konden nakomen. Het is thans 14 jaren dat door de Synode eene Commissie benoemd werd om de Zending onder het Bondsvolk te behartigen. Het was in 1892. Wij kunnen niet anders dan getuigen: Jehovah heeft er Zijne goedkeuring aan gehecht. Het volk toont bereidwilligheid om aan Jakobs dolende kinderen, — waaraan wij, naar des Apostels Woord, schuldenaars zijn, — liefde te bewijzen, want de gemeente des Heeren verstaat het, dat bidden en werken om Israels redding moet samengaan. Zullen onze gebeden voor het oude volk, dat geheel Israel zalig worde, tot Jehovah opstijgen zonder den geur onzer offeranden? Welk een naam zou men aan zulke gebeden moeten geven? En schoon het waar is, dat nog bij lang niet al de gemeenten onzer Kerk jaarlijks één collecte opnemen voor dezen tak van arbeid, en bij velen nog op den achtergrond geschoven wordt, er zijn anderen die gelooven, dat de Heere Jezus Christus, die Zich den titel: "den Koning der joden" in de drie hoofdtalen der wereld liet welgevallen, op den arbeid onder het volk, uit hetwelk de zaligheid is, met goedkeuring nederziet.

Aan dat volk het Evangelie te verkondigen is dure roeping, zoo-wel als aan eenig ander volk; het een zal men doen en het andere niet nalaten.

Bij dezen brengen wij onzen hartelijken dank aan al de gemeenten, vereenigingen en personen, die onzen arbeid met hunne milde bijdragen hebben gesteund en bestendigd. En nu kunnen wij de bekeeringen niet bij tientallen aanwijzen, zooals dat in dit land gelukkig nog niet onder ons de gewoonte is, toch kunnen wij op vele gunstige verschijnselen wijzen.

Schrijver dezes had het voorrecht om in de week voor het Kerstfeest de "Mission" te Chicago te bezoeken, en eene schare kinderen te zien van minstens een 50-tal, van tien tot veertien jaren oud, met aandacht luisterende naar de heilsgeschiedenis die hun verteld werd, en teksten opzeggen van profetie en vervulling, en lofzangen zingende van Jezus Christus, het Lam Gods, de Koning Israels. Ook zijn er

waarlijk in Zion geboren, zoo jeugdigen als ouderen, en dat maakt den arbeid — waaraan heel wat moeite verbonden is — aangenaam. Wat wilde de Apostel Paulus er om lijden, indien hij maar eenigen uit hen behouden mocht!

Thans gaan wij u mededeelen den finantieelen toestand onzer kas.
Op 1 Juni 1904 was er in kas een batig saldo van \$1,044 46
Ontvangen werd tot 31 Mei 1905 2,763 84

Dat maakt te zamen de som van \$3,808 30

Hiervan is uitgegeven als volgt:

The Chicago Hebrew Mission	\$2,600 00
The Hebrew Mission te St. Louis	30 00
“ “ “ “ Brooklyn	30 00
“ “ “ “ Brownsville	30 00
“ “ “ “ New York	30 00
The American Tract Association	12 00
Reiskosten, Stamps, Postcards, Verzendingen, enz.	22 25

Te zamen de som van \$2,754 25

Houdende alzoo op 1 Juni 1905 in kas een batig saldo van \$1,054 05
Ontvangen van 1 Juni 1905 tot 31 Mei 1906 \$2,795 25

Makende te zamen de som van \$3,849 30

Hiervan is uitgegeven als volgt:

The Hebrew Mission te Chicago	\$2,800 00
The American Tract Association	25 00
Reiskosten, Verzendingen, Stamps, Postcards, enz.	31 12

Te zamen \$2,856 12

Houdende in kas een batig saldo van \$ 993 18

En hiermede, waarde Broeders, meent uwe Commissie haar werk naar haar beste weten te hebben verricht. Een rapport van hetgeen de Commissie oordeelt dienstig te zijn in den toestand, deze Zending betreffende, zal aan de Synode door de broeders Ds. Breen en Mr. Dekker worden voorgelegd, vooral ook met het oog op wat op het Agendum voorkomt. Maar wat de Synode ook *al of niet* moge besluiten, wij blijven u allen toeroepen: Vergeet, o vergeet het oude volk van Jehovah niet, want Hij wil het niet vergeten.

Roemt niet tegen de takken, want gij draagt den wortel niet, maar de wortel u.

Wij sluiten met een versje van Da Costa :

Maakt berg op bergen opgetast,
Den Zoon van Babel dan vermetel,
Sjeb Lemini* die Berg staat vast,
En vast staat Zions Koningszetel.

* Zit aan mijn rechterhand.

En vast, o christen, ook uw kroon,
 En vast gansch Israels herleving.
 Alleen, blijf staren op den Zoon
 Met juichende overgaaf en.... beving.

S. S. POSTMA, Pres.

W. HEYNS, Secr.

J. I. FLES, Penn.

BIJLAGE VI.

Rapport van den Emeritus Board voor de Chr. Geref. Synode 1906.

Eerwaarde Vaders en Broeders:

De Board komt tot uwe Vergadering met het blijde bericht, dat hij in staat was gedurende de twee jaren, die verlopen zijn, met 100 procent uit te betalen alles wat toegezegd was.

Kwam er voor een oogenblik verlichting voor de kas door het overlijden van wijlen Ds. W. H. Frieling, God in Zijne voorzienigheid riep ons om in nog grooteren nood te voorzien, die van Ds. Van den Bok en spoedig daarop van Ds. G. Broene. Dank zij den Heere, die ons in het verleden gedacht door de beschikking van de Lubbers erfenis, dat wij ook deze broeders voorloopig konden helpen.

De Board brengt voor uwe aandacht, dat voor Ds. Van den Bok \$550, voor Ds. G. Broene \$300 en voor juffr. A. Van Houten van Classis Hackensack \$150 is aangevraagd en door de respectieve Classen aanbevolen. De Board beveelt eerstgenoemde aan voor \$500, en de twee anderen gelijk aangevraagd.

De Synode keure goed de volgende lijst van toelagen:

Voor juffr. Tempel	\$200
“ “ Broekstra	200
“ “ Stuit	200
“ “ E. R. Haan	200
“ “ Remein	200
“ “ Langereis	200
“ “ Stadt	150
“ “ Vorst	150
“ “ Veenstra	150

Mocht de Synode tot al de toelagen besluiten, dan worden onze uitgaven pl.m. \$2,600 en over de geheele Kerk een jaarlijksche belasting van 22c. per huisgezin.

De boeken van den Penningmeester zijn nagezien en in goede orde bevonden. Zijn verslag is aldus:

1904—1905	Inkomsten	\$2,293 37
	Uitgaven	2,120 79

In kas \$ 172 58

1905—1906	Inkomsten	\$2,410 82
	Uitgaven	2,293 22

In kas \$ 117 60

De Synode wordt er aan herinnerd, dat twee Boardleden moeten gekozen worden; de aftredenden zijn de broeders J. Heeringa en M. Van Vessem.

Met dank voor 't vertrouwen, in ons gesteld, bidden wij u toe de leiding des Geestes in al uwe beraadslagingen.

Namens den Board,

M. VAN VESSEM, Secr.

BIJLAGE VII.

Rapport der Commissie van "Kerkhulp."

Waarde Broeders:

Uwe Commissie heeft 't genoegen u 't volgende te rapporteeren:

Kerkhulp mocht weer twee jaren haar taak voortzetten en eenige zwakke gemeenten tot werkelijke steun zijn. De finantien zijn als volgt: Aan afbetaling van "notes" werd in deze twee jaren ontvangen de som van \$377. Aan interest kwam binnen \$195.92, terwijl de collecten de som van \$1,994.54 bedragen.

Twee jaren geleden was er een batig saldo van \$260.74, zoodat er te beschikken viel over \$2,828.20.

De somme gelds, gedeponoord in de Hospers Bank te Orange City, nu vijf jaren geleden, is op \$55.82 na terugbetaald. Op deze som is geen hope meer. Deze \$55.82 van de \$2,828.20 afgetrokken, vermindert het dus tot \$2,772.38.

Aan dé volgende gemeenten werd hulp verleend:

Volga	\$300	Hudsonville	\$200
Sun	300	Alamosa	400
Carnes	300	Zillah	300
Rochester	400		
		Samen	\$2200

Met de onkosten van administratie er bij gerekend waren al de uitgaven \$ 2,229.65. Batig saldo is dus \$542.73.

De volgende gem. betaalden gedeeltelijk of ten volle "notes" :

Sully	\$ 10	Middelburg	125
Platte	42	West Sayville	100
Atwood	100		

Wij hebben thans in ons bezit de volgende "notes" :

Noordeloos	\$ 30	Pella II	\$ 90
Platte	50	Sully	50
Rock Valley	75	Leota	130
Caldwell	100	Hull, Iowa	100
Rock Valley	50	George	125
Hull, Iowa	50	Vesper	100
Sully	15	Edgerton	250
Sullivan	50	Oak Harbor	275
Palmer	150	Byron Center	200
Leota	125	Kenosha	200
Hull, Iowa	100	Harvey	100
Platte	200	Rusk	100
Atwood	100	Oak Harbor	100
Caldwell	200	Hudsonville	300
Kanawha	200	Lebanon	200
Rudyard	100	Ellsworth	200
Maxwell City	100	Volga	300
Rudyard	50	Sun	300
Ellsworth	100	Carnes	300
Lynden	300	Rochester	400
Harvey	250	Hudsonville	200
Pease	100	Alamosa	400
Hosper	200	Zillah	300

Samen \$7,415

Zooals hieruit duidelijk is, waren de inkomsten dit synodale jaar goed \$600 meer dan het vorige. Maar ook zijn de aanvragen meer dan vroeger. Omdat de nood het eischte, hebben we aan drie gemeenten \$1300 toegezegd. Van deze \$1300 is echter slechts \$542.73 aanwezig. Hoe krijgen wij binnen korten tijd de ontbrekende \$757.27? Wij verwachten veel van de offervaardigheid onzer kerken. Hopen ook op afbetaling van "notes." Tijdens de opstelling van dit rapport komt weer een verzoek in van Chicago, Ohio, voor \$500. Waarlijk, er is behoefte. Onze worstelende gemeentjes moeten geholpen worden. Laten we allen er toe medewerken, ook de enkele gemeenten, die nog nooit een gave voor Kerkhulp opzonden.

Met dank voor het vertrouwen, in ons gesteld,

De Commissie voor Kerkhulp :

I. VAN DELLEN, Praes.

J. MANNI, Scriba.

J. VAN DER MEY, Penn.

BIJLAGE VIII.

Rapport der Commissie van Toezicht op "De Wachter."

Geachte Broeders in Christus:

De Commissie van Toezicht op *De Wachter* heeft het volgende u aan te bieden:

1. Ze vergaderde negen malen. Telkens waren al de leden tegenwoordig. Immer was er eenstemmigheid.

2. In de laatste twee jaren kwam *De Wachter* van 4250 lezers op 5080. Dit mag ons tot blijdschap verstrekken. Hierbij dient echter niet vergeten, dat, als allen, die er toe in de gelegenheid gesteld worden, zich bevljtigten om lezers voor ons kerkelijk orgaan te werven, en de leden onzer Kerk meer algemeen het blad lezen, *De Wachter* dan wis dichter bij 10,000 lezers tellen zou dan nu bij 6,000.

3. Bij het nazien van het "cashbook" der Administrateurs, dat geheel in orde bevonden werd, bleek, dat er van Juni 1904 tot Mei 1905 in kwam, met wat in kas was, \$7,056.25. En van af Juni 1905 tot Mei 1906, \$7,786.88, te zamen van 1904—1906 \$14,843.13. De uitgaven waren voor het eerste tijdperk \$6,298.50; voor het tweede \$6,881.26, te zamen \$13,179.76. Van dit geld werd in 1904 aan den Penningmeester der Theologische School uitbetaald \$2,000 en in 1905 dezelfde som, met elkander \$4,000. Aan het einde van Mei dit jaar in kas \$905.62.

Vervolgens beveelt uwe Commissie aan dat *De Wachter* vergroot worde, dewijl de behoefte des tijds het bepaald vordert. Het formaat kon zijn of als *De Grondwet*, acht pagina's, of als *The Banner*, 32 pagina's. Voor beide begrootingen heeft de Commissie de cijfers, zoo uwe vergadering die ter inzage of vergelijking begeert.

De Commissie verzoekt de Synode te bepalen, dat alle persoonlijke, kerkradelijke en classicale critiek op inhoud of administratie der *Wachter* zal worden opgezonden aan het adres van *De Wachter* Commissie en niet zoo maar in *De Wachter* zal gezet, gelijk dezer dagen nog al eens geschiedde, vooral in de rapporten der Classes.

Ook vindt de Comm. het noodig dat de Synode, met 't oog op het op het peil der intellectuele ontwikkeling van de leden onzer Kerken, en om wille van de studeerenden onder hare lezers, eene nieuwe bepaling stelde van wat ze van de Redacteurs verwacht en vooral wat het hoofdartikel van den Hoofdredacteur betreft. Gewijzigde toestanden eischen wijzigingen in de bepaling, den inhoud der *Wachter* betreffende.

Nog dient gezegd dat <i>De Wachter</i>	
van hare lezers heeft in te komen 3595 jaar inteekenaren . . .	\$5,392.50
terwijl vooruit betaalden 741 " " "	1,111.50

Zoodat er nog inkomen kan \$4,281.00

Ten slotte beveelt de Commissie al het *Wachter*-personeel aan voor het volgende termijn.

Met achting onderworpen,

J. MANNI, Pres.

K. SCHOOLLAND,

J. W. BRINK, Scriba.

BIJLAGE XI.

Rapport der Commissie voor Resoluties van Rouwbeklag.

Waarde Vaders en Broeders :

Hoewel er ook deze keer een Commissie voor Rouwbeklag moest worden aangewezen, zoo mogen we toch met dank aan den Heere terugzien op den tijd die verliep, sedert de vorige Synode.

Werd er toen met leedwezen aan herinnerd, dat een zestal broeders, allen nog in de gemeente arbeidende, ons ontvielen, in den loop der laatste twee jaren vielen er slechts twee broeders door den dood, en beiden was reeds eervol Emeritaat verleend.

Het zijn de Emeriti-predikanten W. H. Frieling en H. Greve. Ds. W. H. Frieling overleed den 29sten Nov. 1905 te Grand Rapids, Mich., in den gezegenden ouderdom van ruim 85 jaren. Niet minder dan 47 jaren heeft hij mogen verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom van Christus. De volgende gemeenten werden door hem bediend: Dalfsen, Deventer, Bedum, Sappemeer, Burum, in Nederland, en Vriesland, Ridott, Graafschap, Muskegon I, Cincinnati, Grand Rapids, Alpine Av., Lamont, Spring Lake, in Amerika. In 1894 werd hem eervol emeritaat verleend.

Ds. W. Greve overleed den 16den Maart 1906 te Englewood, Ill., in den gezegenden ouderdom van 70 jaren. Een reeks van jaren wilde de Heere hem gebruiken in Zijnen wijngaard. Hij bediende de gemeenten Cincinnati, Chicago, Passaic, Cincinnati andermaal, Chicago andermaal, voorts Borculo, Grand Rapids, Grandville Av. Na een tijd van rust bediende hij nog de gemeente te Hull, Iowa, tot 1903, sedert wanneer hij rustend predikant was met eervol emeritaat, totdat hij de eeuwige rust inging.

Treffende trekken van overeenkomst bestonden er tusschen deze twee broeders. Niet alleen waren beiden hoog op de jaren gekomen

en oud geworden in den dienst des Heeren, maar ook hebben beiden met de gaven en krachten, hen geschonken, gewerkt terwijl het dag was. Beiden, vertrouwen we, deelen nu in de rust, die er overblijft voor Gods volk.

Nog moet er een aan deze twee toegevoegd worden, n.l. Rev. Garrit A. Haring van Bergenfield, N. J. Staande de Synode werd hem eervol emeritaat verleend, en enkele dagen later kwam de tijding ter vergadering van zijn overlijden. In den hoogen ouderdom van 77 jaren ging hij heen. Hij was geboren in Rockland Co., N. Y., 18 Nov. 1829. Het eerste gedeelte van zijn leven arbeidde hij op den akker, maar de Heer had werk voor hem in Zijn wijngaard. Na door wijlen Rev. J. V. De Baun onderwezen te zijn, werd hij in April 1865 door de Classis Hackensack toegelaten tot de bediening des Woords. De eerste en eenige gemeente, die hij bediende, was Schraalenburg, waar hij in 1869 bevestigd werd, en waar hij tot October 1905, het evangelie bediende. Toen werd hem, wegens lichamelijke zwakheid, eervol emeritaat verleend, hetwelk door de Synode goedgekeurd werd. En een paar dagen later kwam ter Synode het bericht, dat Rev. Haring was overleden, op den avond van 24 Juni 1906.

Deze broeders spreken nog, nadat ze gestorven zijn, den nog strijdende broederen toe: "Zijt getrouw tot den dood, en gij zult ontvangen de krone des levens."

De God aller vertroosting vertrooste de hunnen door Zijnen Heiligen Geest.

En mogen zij en wij in geloof navolgen, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling.

De Commissie :
L. VELTKAMP, Rapp.

BIJLAGE X.

Rapport der Commissie ter Onderzoeking of in 1 Cor.

7 : 15, een tweede grond voor Echtscheiding wordt aangegeven.

Eerwaarde en WelEerwaarde Broeders!

Op de Synode van 1904, zie Art. 125, 4, kwam een voorstel van de Classis Holland, luidende: "De Synode hierzie 't besluit ten opzichte der ontbinding van den echt, genomen in 1896 (Syn. Acta, Art. 62) en keere terug tot 't besluit genomen in 1894; als grond voor de ontbinding van den echt worde erkend: moedwillige verlaten van een ongeloofige, 1 Cor. 7 : 15.

De Synode besloot: "Aangezien hier geen reël geval is en er

verschil bestaat over het punt in quaestie in genoemden tekst, adviseert uwe Commissie, dat er eene Commissie worde benoemd om deze zaak vooral *exegetisch* te onderzoeken."

Tot leden dezer Commissie werden benoemd de Proff. W. Heyns en R. Jansen, Dss. J. Manni, J. Van der Mey en J. Groen.

Uwe Commissie heeft het volgende uwe Eerw. Vergadering voor te leggen. Om een kort overzicht over deze zeer breede materie te geven, zoo zullen wij eerst een weinig moeten aanstippen van de *Historische zijde*, dan vooral letten op de *Exegetische*, en ten derde een weinig over de *Praktische*.

1. *De Historische zijde.* Het huwelijk is een der heerlijkste instellingen Gods. Bij de verschrikkelijke verwoesting die de zonde over den mensch gebracht heeft, is deze instelling een der rijkste gaven Zijner genade, om de doorwerking dier verwoesting tegen te gaan. Toch kan de mensch maar geen vrede hebben met wat God door Zijn Woord hem in dezen gebiedt. En zelfs, waar hij belijdt in dat Woord te gelooven, zoekt hij toch door allerlei wegen die heerlijke instelling tegen te gaan. Wij zien dit in de Joden, Matth. 19, en vele christenen hebben neiging hen in dezen te volgen.

Zoodra het christendom uitbreiding ontving, had het overal met de verdorvene beginselen van den mensch, in zake het huwelijk en de ontbinding van hetzelfde, te worstelen. Langzaam kon dan ook maar de zuurdeesem van het Evangelie doorwerken op deze zedelijke verdorvenheid. Bij al den invloed, dien de Kerke van Jezus Christus zocht uit te oefenen, om het huwelijk rein te houden en de ontbinding tegen te gaan, stuitte zij op de grootste moeilijkheden. Wel gelukte het de Kerk van Rome om de onontbindbaarheid van het huwelijk diep in te prenten in het bewustzijn harer leeken. Maar waar zij een gansch verkeerden weg insloeg met hetzelfde tot een sacrament te verheffen, moesten de hervormers zich wel weer tegen deze opvatting zetten.

Ofschoon nu reeds eeuwen verlopen zijn sedert het Evangelie zijn loop begon, zoo blijft toch nog steeds de moeilijkheid bestaan in de opvatting over de gronden voor de echtscheiding.

Wij mogen vrij zeggen, dat daarop de burgerlijke wetgeving zeer grooten invloed uitoefent. Geen staat in ons land, of in de wetgeving worden vele gronden aangegeven, waarop echtscheiding geoorloofd is en verkregen wordt. De eene staat mag meer beperkt zijn, de andere weer meer vrij, toch is uit het getal echtscheidingen dat jaarlijks verleend wordt, ten zeerste duidelijk, dat er in de wetgeving groote verbetering kon aangebracht worden. De droeve oorzaak is, dat er geen rechte opvatting des huwelijks is, dat het slechts als een contract wordt beschouwd dat naar eigen wil gesloten en daarom naar eigen wil weer kan verbroken worden. Daarentegen heeft de Kerke van Jezus Christus zich te verzetten, aangezien de wetgeving en een gansch

verkeerde opvatting van het huwelijk een verbazenden invloed uitoefenen op het huwelijksleven der leden.

Het huwelijk toch kan krachtens de instelling Gods maar niet naar eigen willekeur worden verbroken. Men moet veeleer vasthouden, dat het in het algemeen onontbindbaar is. Zulks moet het huwelijk genoemd worden, boven andere overeenkomsten, waar het naar eisch voltrokken is. Dit is zoo geweest van den beginne naar aanwijzing van Jezus, die tot de Joden zeide dat hetgeen zij deden "van den beginne niet alzoo is geweest." De grond daarvoor is, dat het huwelijk niet slechts een burger-rechterlijken, maar ook een goddelijken band legt, die door God Zelf is gesteld en aan vaste ordinarities is verbonden. "Wat God samengevoegd heeft, scheidde de mensch niet." Scheiding of verbreking van dien band kan alzoo niet geschieden zonder groote schade te veroorzaken aan beide partijen. De onontbindbaarheid des huwelijks moet voor ons vaststaan. En zoo er van ontbinding sprake zal zijn, dan moet het alleen zijn ter oorzaak van gronden, die God ons Zelf in Zijn Woord heeft gegeven. Dat het Woord ons hoererij als grond voor echtscheiding of ontbinding van het huwelijk aangeeft, staat vast naar Matth. 19.

En in 1 Cor. 7: 15 meenen velen nog een tweeden grond voor echtscheiding of ontbinding van het huwelijk te vinden niet slechts wat men noemt *desertio religionis causa*, verlating op grond van verschil in religie, maar ook *malitiosa desertio*, kwaadwillige verlating. Hierdoor ontstaat de grootste moeilijkheid voor de Kerk. Ook al spreekt men alleen van het eerste, dan is er toch zulk een rekkelijk gebruik van het woord "ongeloovige," en ook wordt er zoo veel afgeleid uit de woorden "niet dienstbaar gemaakt!" Nu zou voor onze kerken de moeilijkheid nog niet zoo groot zijn, indien er onder de gereformeerde exegeten maar eenstemmigheid ware. Maar waar er heel wat verschil gevonden wordt, zoo vindt men er altijd weer, die zich beroepen op dezen of genen schrijver. De hoofdgedachten over dezen tekst zijn:

a. Dat daar uitsluitend aan een *ongeloovige*, een *besliste verwerper* van Christus, uit Joden of Heidenen moet gedacht worden, die de christelijke partij verlaat en dat deze dan recht heeft een ander huwelijk aan te gaan.

b. Dat er hier geleerd wordt bij analogie dat *moedwillige of kwaadwillige verlating* grond voor echtscheiding is, aangezien zulk een handelwijze getuigenis geeft van zich niet te willen onderwerpen aan de ordinarities Gods, vooral in zake het huwelijk en daarom de verlatene partij niet dienstbaar mag gemaakt worden en dus vrij is weer te huwen.

c. Dat er in het geheel geen sprake is van een grond voor echtscheiding, noch ter oorzaak van een verlaten door een ongelovige, veel minder waar kwaadwillige verlating plaats grijpt, terwijl er ook

dan nog een aanmerkelijk verschil in de exegetische opvatting gevonden wordt.

Het zal zijn nut hebben, dat wij hier enkele Gereformeerde schrijvers laten spreken. Wij beginnen met *Calvijn*. "In het tweede lid (van 1 Cor. 7 : 15) spreekt de Apostel," zoo zegt Calvijn, "den geloovigen man vrij, die, zijnerzijds bereid met zijn ongeloovige vrouw samen te wonen, door haar wordt verworpen, en evenzeer de vrouw, die zonder schuld harerzijds door den man wordt verstooten. Want in zoodanig geval pleegt de ongeloovige partij eigenlijk meer echtbreuk jegens God dan jegens zijn menschelijke wederhelft. Hier is dus een bijzondere reden, aangezien de hoogste en voornaamste band niet alleen wordt losgemaakt, maar verbroken. Ofschoon sommigen meenen, dat wij tegenwoordig in ongeveer gelijke conditie tegenover de pausgezinden verkeerden, zoo moet men toch nauwkeurig acht geven wat onderscheid er is, opdat niemand lichtzinnig iets onderneeme."

Duidelijk is dat Calvijn hier een tweede grond voor echtscheiding aanvaardt, doch alleen wat betreft *desertio religionis causa*. Wel heeft men getracht en tracht men nog uit Calvijns geschriften aan te toonen, dat hij ook de *malitiosa desertio* als grond voor echtscheiding heeft toegestaan, maar uit zijn verklaring van 1 Cor. 7 : 15 mag dit geenszins worden afgeleid, hoe gaarne sommigen dit ook zouden willen.

In de tweede plaats wijzen wij op *Beza*. Hij spreekt over den tweeden grond naar aanleiding van 1 Cor. 7 : 15 aldus: "Schuldig aan *verlating* noem ik derhalve hem, die, zooals de Apostel spreekt, de samenleving niet wil, dat is, die de geheele levensgemeenschap verbreekt. Onder samenleving of verplichte wederzijdsche welwillendheid versta ik dus niet alleen de vleeschelijke gemeenschap, die met een vreemden term ook wel nakoming van den echtelijken plicht wordt genoemd, maar het wederzijdsche algeheele deelen van heel het leven en dus ook bepaaldelijk de hoogste eenheid in al wat tot een heiligen levenswandel behoort. Ik voeg dat *heilig* hieraan toe, opdat wij mogen weten, dat voor een *verlater* ook hij is te houden, die wel de samenleving niet weigert, maar daarbij hardnekkiglijk goddelooze voorwaarden stelt. Bovendien, aangezien allerlei veeten en twisten wegens verschil van religie voorkomen, die nu en dan zoo hoog gaan, dat partijen van elkander wegloopen, zoo moet aan het voorgaande ook nog worden toegevoegd, dat dan eerst iemand moet gehouden worden voor een *verlater*, wanneer er geen zweem van twijfel meer overblijft omtrent zijne gezindheid, om de algeheele levensgemeenschap uit haat tegen de religie te verbreken."

Moeilijk zal men ook hieruit anders kunnen afleiden, dan dat Beza hier spreekt over een verlaten *religionis causa*. Want later sprekende van "onhandelbare onderdanen, wier onhandelbaarheid niet bedwongen kan worden," geeft hij den raad "dat het hun toegestaan

worde om van elkander te gaan, maar dan moet toch de huwelijksband zelf ongeschonden blijven, op grond van Christus' onveranderlijke uitspraak." Ook zegt hij: "Het staat aan den Magistraat niet vrij, naast overspel en desertie nog andere redenen als gronden voor echtscheiding te aanvaarden," zonder echter te bepalen, welke verlating hij bedoelt.

Voetius spreekt zich meer duidelijk uit. Hij aanvaardt op grond van 1 Cor. 7 : 15 moedwillige verlating als grond voor echtscheiding. Na vastgesteld te hebben, dat overspel een grond voor echtscheiding is, komt hij ook tot de vraag: "Of de onrechtvaardiglijk verlaten partij billijke en voldoende redenen heeft om formeele losmaking van den huwelijksband te vragen en tot een nieuw huwelijk over te gaan." Het antwoord luidt: "De Protestantsche en Gereformeerde Theologen en Juristen bevestigen dit om strijd; en daarmede stemt overeen de practijk der Gereformeerde overheden. De practijk wordt gebaseerd op 1 Cor. 7 : 15. Wat de Apostel hier zegt van de verlating wegens geloofsverschil, geldt evenzeer van elke andere desertie om drieërlei redenen.

1. Om de analogie.
2. Volgens het natuurrecht, omdat bij zoodanige desertie geen echtelijke eenheid meer bestaat.
3. Wegens de ongerijmdheid van hetgeen volgen zou; de kwaadwillige zou zoo de onschuldige partij kunnen veroordeelen tot een feitelijk ongehuwd leven. Men moet den termijn overlaten aan het oordeel van het openbaar gezag." Voetius is dus zeer duidelijk.

Laten we nu nog noemen *De Moor* in zijn Commentaar op *a Marck*. Deze verklaart zich beslist tegen de aanvaarding van een andere grond voor echtscheiding dan die door Jezus genoemd wordt. Tegen de opvatting alsof in 1 Cor. 7 : 15 een anderen grond gevonden moet worden, verzet hij zich door zich te beroepen op het woord der Heilige Schrift in Matth. 5 : 32 en 19 : 9; Rom. 7 : 2, 3; 1 Cor. 7 : 39 en 1 Cor. 7 : 10 en 11, en houdt staande het gezegde des Heeren dat buiten overspel de algemeene regel moet gelden: "Wat God samen gevoegd heeft scheide de mensch niet," volgens Matth. 19 : 6.

Onnoodig is het om nog meer Exegeten of Theologen te noemen. In navolging van Voetius kiezen sommigen voor moedwillige of kwaadwillige verlating als grond voor echtscheiding; anderen houden vast aan de besliste uitspraak van Calvijn, en weer anderen sluiten zich aan bij *De Moor* en *a Marck*. Ook thans, zoo komt het ons voor, zijn er in Nederland mannen die het voetspoor van Voetius volgen, gelijk blijkt uit het werk van Mr. Anne Anema: "De Gronden voor Echtscheiding in het Nederlandsch Burgerlijk Recht."

Na deze korte historische inleiding zal uwe Commissie trachten om eene Exegetische uiteenzetting van genoemde plaats te geven.

II. *De Exegetische Zijde.* Zooals bekend is, handelt Paulus in 1 Cor. 7 over huwelijkszaken. Men had hem daarover geschreven zegt hij in vers 1. Blijkbaar had men hem vragen voorgelegd, en wenschte men die door hem beantwoord te zien. In antwoord op die vragen dan geeft de Apostel in de eerste negen verzen aanwijzingen over het huwelijk in 't algemeen, die wij zonder schade voor het punt in kwestie kunnen voorbijgaan, maar van vers 10 begint hij een vraag te behandelen, blijkbaar gelijk aan die, welke vroeger de Farizeen aan Jezus hadden voorgelegd: "Is het een mensch geoorloofd zijn vrouw te verlaten om allerlei oorzaak?" Van dat vers af moeten wij dus scherp naar hem luisteren.

"Doch den getrouwdën," zoo schrijft hij daar, *"gebiede niet ik, maar de Heere, dat de vrouw van den man niet scheidt"* — en blijkbaar behooren daar nog bij de laatste woorden van vers 11: *"en dat de man de vrouw niet verlate."*

Hiermee geeft hij vooreerst een antwoord omtrent de zaak in 't algemeen, en dat antwoord is een verwijzing naar een woord door den Heere Christus zelf gegeven. Zulk een uitspraak vinden wij in Matth. 5 : 32 en 19 : 9 en dus lijdt het geen twijfel, of die uitspraak wordt door hem bedoeld. "Wie zijn vrouw verlaat anders dan om hoereri, en een andere trouwt, die doet overspel, en die de verlatene trouwt, doet ook overspel," zoo had de Heere gesproken, en de Apostel behoeft slechts naar dat woord te verwijzen. Daarmee was vastgesteld dat, wat Joodsche tradities en Heidensche zeden ook leeren mochten, naar goddelijke ordinantie het huwelijk onontbindbaar was. Dit gebod des Heeren stelt dus de Apostel, waar hij op huwelijkskwesties wil ingaan, als een grondwet op den voorgrond. Bij alle zaken, het huwelijk betreffende, moet dat woord als een paal boven water staan.

Maar men heeft hem geschreven van gevallen, waarin man en vrouw toch maar volstrekt niet met elkaar konden leven. Het antwoord hierop wordt gegeven in het eerste deel van vers 11, dat eigenlijk een tusschenzin vormt: *"En indien zij ook scheidt, dat zij ongetrouwd blijve, of met den man verzoene."*

Hiermede erkent Paulus dat er zulke gevallen zijn, en nu schrijft hij wel niet voor dat men toch tot elken prijs zulke menschen bij elkander moet houden, maar door zulke gevallen in een tusschenzin in zijn verwijzing naar de ordinantie des Heeren in te zetten, plaatst hij ze in het volle licht van dat woord van Christus. En dan volgt er uit die uitspraak: Als het niet was om hoereri dat die vrouw weg ging, dan heeft zij geen recht tot finale scheiding. Zij moet ongetrouwd blijven, of zich met den man verzoenen, maar het huwelijk doen vernietigen mag zij niet. Hoeveel reden zij meent te mogen hebben om heen te gaan, recht tot echtscheiding is daarin niet. Te meer is dat duidelijk, omdat de Apostel niet een woord bezigt, dat beslist een

scheiding, d.i. ontbinding van den echt aanwijst, maar "*separeeren*," dus veeleer sprekende over het *gesepareerd* leven. Daardoor komt het voor alsof de kwestie van *echtscheiding* hier in 't geheel niet ter sprake gebracht wordt. Maar dat er slechts over een locale scheiding gesproken wordt.

Van den man spreekt Paulus niet. Maar dat hij die gevallen direct onder het oordeel van Christus' uitspraak stelt, zegt zoo klaar als de dag, dat voor hem het zelfde geldt. Als er geen hoererij is, al is de verlating der vrouw ook nog zoo kwaadwillig, recht tot scheiding heeft hij niet. Die twee moeten feitelijk aan elkaar verbonden blijven. De huwelijksband blijft. Er mag van weer huwen geen sprake zijn. Ook de vermaning om te verzoenen, wijst aan, dat de band niet ontbonden mag beschouwd worden. De vrouw moet den man nog als *haren man* beschouwen.

Deze dingen verdienen in hooge mate onze aandacht. Immers, als men uit 1 Cor. 7 een bewijs wil halen voor de wettigheid van echtscheiding, op grond van kwaadwillige verlating, doet men dat uit wat hij zegt over gemengde huwelijken, en gaat men dat toepassen op huwelijken, waarvan beide partijen christenen zijn. Maar hier spreekt Paulus direct van huwelijken, waarvan beide partijen christenen zijn, en verklaart hij duidelijk en beslist, dat voor die huwelijken Matth. 19 : 9 geldt; zoodat met dat woord des Heeren voor die huwelijken alles beslist is.

Men heeft hem echter ook vragen gedaan omtrent gemengde huwelijken, en wat hij daarop antwoordt is dit :

Vs. 12. *Maar den anderen zeg ik, niet de Heere, indien eenig broeder een ongeloofige vrouw heeft, en zij is tevreden bij hem te wonen, dat hij ze niet verlate.*

Vs. 13. *En een vrouw die een ongeloofigen man heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet verlate.*

Vs. 14. *Want de ongeloofige man is geheiligd door de vrouw, en de ongeloofige vrouw is geheiligd door den man; want anders waren uwe kinderen onrein, maar nu zijn ze heilig.*

Dat Paulus met "de anderen," vers 12 hen bedoelt, die in gemengde huwelijken leven, in onderscheiding van hen, die als echtgenooten beide christenen zijn, waarvan hij in de vorige verzen gesproken had, is uit heel het verband duidelijk, en daarover bestaat geen verschil. En het "zeg ik, niet de Heere" van vers 12, behoeft ook nauwelijks toelichting.

Aangaande zulke huwelijken had de Heere uiteraard niets bijzonders vastgesteld. Er was geen aanleiding toe. Zijn er nu dienaangaande bijzondere verordeningen noodig, dan moeten die door de Apostelen gegeven worden. Daartoe hebben zij als Apostelen het volste recht, en hunne verordeningen zijn verordeningen van Christus wege, en dus van hetzelfde gezag, maar toch dat deze verordeningen

niet van den Heere zelf, maar van Paulus als Apostel zijn, moeten de Corinthiers weten. Het spreekt echter van zelf dat deze verordeningen niet gansch andere verordeningen kunnen zijn, alsof die gemengde huwelijken gansch andere huwelijken waren, huwelijken waarop het woord des Heeren volstrekt niet van toepassing zou zijn. Integendeel. Het huwelijk behoort tot het burgerlijk leven, tot het terrein der gemeene gratie. In wezen zijn alle huwelijken als zoodanig gelijk, en wat de Heere gezegd heeft op grond van het wezen des huwelijks, geldt voor gemengde huwelijken zoo goed als voor anderen. De zaak is alleen, dat die gemengde huwelijken, die tot de nieuwe toestanden behooren, verhoudingen en toestanden kunnen veroorzaken, die bijzondere regeling eischen. Daarover zal het hier gaan, over meer niet.

Blijkbaar heeft men hem gevraagd: Hoe moet het als van echtelingen de een den geloove toegedaan wordt en de ander niet, en die andere toch bij de geloovig geworden wederhelft wil blijven wonen? Kan die geloovige dat dan toestaan? Kan hij of zij echtgemeenschap blijven oefenen met die(n) ongeloovige? Zou hij of zij door zulk een gemeenschap met een partij die buiten het verbond staat zich niet ontheiligen en ontreinigen? Immers, de geloovigen zijn geheiligden in Christus Jezus; mogen zij dan zoo innige gemeenschap hebben met de onheiligen als in het huwelijk plaats vindt?

Des Apostels antwoord is: Op deze vraag kan ik u niet naar 's Heeren eigen bevel verwijzen, gelijk over de vorige, want de Heere heeft zich daarover niet uitgesproken. Maar dienaangaande zeg ik in overeenstemming met zijn bevel: Is de ongeloovige tevreden bij de(n) geloovige te blijven wonen, dan mag er van verlaten of separeeren geen sprake zijn. En uw vrees dat de geloovige daardoor verontreinigd en ontheilgd zou worden, is zonder grond; want de ongeloovige is geheilgd door den geloovige, of hij dat beseft en waardeert of niet. Uw eigen kinderen zijn daar immers een bewijs van? Ware zulk een betrekking niet krachtens Gods Verbondsordinantie in staat om te heiligen, dan waren uw eigen kinderen onrein. Feit is echter, dat zij heilig zijn als kinderen van geloovigen, en zoo is dan "de ongeloovige man geheilgd door de vrouw, en de ongeloovige vrouw is geheilgd door den man."

Tot zoover is dus alweer het woord des Heeren Matth. 19 ; 9 strikt gehandhaafd; geen echtscheiding dan alleen uit oorzaak van hoerij:

Maar, zoo hadden de Corinthiers blijkbaar al verder gevraagd, hoe moet het, als de ongeloovige volstrekt niet bij de(n) geloovige blijven wil? Hierop antwoordt de Apostel in

Vers 15. *"Maar indien de ongeloovige scheidt, dat hij scheidt. De broeder of zuster wordt in zoodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt, maar God heeft ons tot (in) vrede geroepen."*

Twee dingen zijn hier aanstonds duidelijk. Vooreerst, dat dit

voorschrift speciaal voor gemengde huwelijken is bestemd, en dus niet op huwelijken in het algemeen mag worden toegepast, tenzij het recht daartoe uit zeer duidelijke en overtuigende gronden bleek. Ten tweede, dat het niet gegeven is, voor alle scheidingen en verlatingen, die ook bij gemengde huwelijken kunnen voorkomen, maar bepaald voor verlatingen om het geloof. Verlatingen dus, waarbij het weggaan van de ongeloovige partij beslist een daad van haat is tegen Christus en het Evangelie. De Apostel spreekt dit alles wel niet in woorden uit, maar duidelijk is, dat die partij anders niet zou scheiden, maar doet het nu, omdat de andere geloovig geworden is. Dus een openbaring van duivelsche vijandschap, en daad van directen strijd tegen God en Zijn rijk en tegen de wederhelft slechts voor zoover deze tot Zijn Rijk behoort en Zijn dienst aankleeft. Elke kwaadwillige verlating met zulk een verlating op een gelijke lijn te stellen, is een gewaagde onderneming. Wie dat doen wil, heeft al weer op zeer overtuigende gronden aan te toonen, dat hij er recht toe heeft. Calvijn maant zelfs tot voorzichtigheid aan in het toepassen van 1 Cor. 7 : 15 op huwelijken met Papisten.

Doch bedenken wij wel dat de Apostel ook hier niet het woord gebruikt voor echtscheiding, besliste opheffing van den huwelijksband maar ook weer hetzelfde woord *separeeren*, even hetzelfde woord dat voor echtparen, waarin beide christenen zijn, gebruikt wordt, dan volgt:

1. Dat de christelijke partij niet eens het initiatief mag nemen om gesepareerd te gaan wonen, van zijn zijde heeft hij er nooit het recht toe, indien de niet-christelijke partij het goed vindt de samenleving voort te zetten.

2. Indien echter de niet-christelijke partij scheidt, dan wordt wel niet aan het bevel van Christus voldaan, die samenleving eischt, maar in zulk een geval is niet de christen schuldig, dat het bevel van Christus wordt overtreden, en is hij niet slaafsch gebonden of onderworpen, slaafsch dienstbaar gemaakt.

Slaafsch onderworpen is dan, wanneer de ongeloovige partij scheidt, de christen niet, en mag hij zich niet beschouwen. Hij is niet de oorzaak, dat er in strijd met 's Heeren bevel wordt geleefd. Niet slaafsch gebonden aan het bevel des Heeren wil dus zeggen: hij (of zij) mag zich in zijn (of haar) geweten niet bezwaard gevoelen. Hij (of zij) moet voor zijn (of haar) gemoed vrede hebben, want dit drukt de Apostel duidelijk uit in de woorden: "Want God heeft u in vrede geroepen" en in vrede moet gij blijven, indien ook de heiden de oorzaak is, dat 's Heeren bevel door u wordt overtreden.

Maar al nemen wij, ofschoon voor ons vast staat dat hier van geen *wettige* scheiding sprake is, maar alleen van een gescheiden leven, dat is van tafel en bed, nu ook de meer gangbare opvatting die bij de oudere Exegeten en Theologen gevonden wordt, n.l. dat het woord

voor wettige scheidingen mag gebruikt worden en het "niet dienstbaar gemaakt" betrekking heeft op het gebonden zijn aan den man, geeft Paulus in dezen tekst dan nog wel voor zulke huwelijken en zulke verlatingen die met den naam van *kwaadwillige* worden aangeduid het recht tot eene finale scheiding en tot een nieuw huwelijk met een ander? Dat moet natuurlijk allereerst bewezen worden, zoo men dezen tekst gebruiken wil als bewijs voor het Bijbelsch recht tot echtscheiding ter oorzaak van kwaadwillige verlaten. Heeft men dat bewezen, dan is men daarmee voor dit doel nog niet klaar. Men moet dan nog bewijzen:

1. Dat men op alle kwaadwillige verlaten mag toepassen wat voor verlaten om het geloof zou toegelaten zijn; daarna

2. dat men op alle huwelijken mag toepassen wat in duidelijke onderscheiding van andere huwelijken, speciaal als verordening voor gemengde huwelijken is bestemd, en dan eindelijk

3. nog duidelijk maken hoe toch de Heere kon zeggen: Wie zijn vrouw verlaat anders dan om hoerij, die doet overspel, als er nog een andere wettige grond voor echtscheiding was. Maar dat hier, in het hier bedoelde geval, recht tot echtscheiding wordt gegeven moet dan toch eerst blijken. En, zegt Meyer in zijn Commentaar, dat is niet duidelijk, dan moeten wij het hem nazeggen, dat dit zelfs nog niet duidelijk is. Met woorden die voor geen andere uitlegging vatbaar zijn wordt het niet gezegd. Van de(n) verlatende(n) ongeloofige zegt Paulus: Laat hem gaan, meer niet. Voor de(n) geloovige zegt hij: de broeder of zuster wordt in zoodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt; "maar God heeft ons tot (in) vrede geroepen." En dat dit dan zooveel zeggen wil als: die broeder of zuster is vrij om zich van de verlatende partij ontslagen te achten en een nieuw huwelijk aan te gaan, dat is ver van duidelijk. Uit vs. 11 blijkt dat Paulus door een verlaten den huwelijksband niet verbroken acht; het wezen des huwelijks is daar niet door te niet gedaan. Het möge geduld worden dat de partijen van elkander gescheiden leven, maar feitelijk blijven zij aan elkander verbonden, en met anderen trouwen mogen zij niet. Wat daar geldt, geldt ook hier, want het huwelijk is een burgerlijke zaak. Het wezen des huwelijks is hetzelfde of de partijen beide christenen zijn of niet. Daarom dat Paulus met die woorden zou willen zeggen, die broeder of zuster is vrij om het huwelijk, dat door die verlaten nog niet verbroken is, nu van zijne of hare zijde werkelijk te verbreken en een ander te trouwen, wij herhalen nog eens dat is dan ook nog allerminst duidelijk.

En daarop leggen wij grooten nadruk, omdat wij te doen hebben met een ordinantie van Christus, waarnaar ook Paulus verwezen heeft. De Heere heeft gezegd: "Wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoerij en een ander trouwt, die doet overspel, en die de verlatene trouwt doet ook overspel." De Heere heeft dat gezegd als een alge-

meene regel, en op grond van het onontbindbaar karakter van den echt. Het karakter van den echt is voor den Heiden hetzelfde als voor den Christen, want het huwelijk behoort tot het terrein der gemeene gratie. De ordinantie van Christus is alzoo een ordinantie voor het huwelijk als zoodanig, voor alle huwelijken, voor christelijke huwelijken, en voor heidensche huwelijken en voor gemengde huwelijken. Voor die alle geldt: "Wie zijn vrouw verlaat en een ander trouwt, anders dan om hoererij, die doet overspel." En daarom eer wij aannemen dat Paulus hier voor gemengde huwelijken een tweeden grond voor echtscheiding aangeeft, mogen, ja moeten wij wel als beslist eisch stellen, dat het door hem duidelijk gezegd wordt, gezegd wordt met woorden die voor geen andere uitlegging vatbaar zijn en dat is het geval niet: Het is niet de vraag: kan iemand uit de woorden van Paulus zulk een bedoeling distilleeren; kan hij van die woorden zulk een uitlegging geven, dat er met zekere mate van waarschijnlijkheid zulk een bedoeling uit te lezen is. Maar de vraag is: kan klaar en onweerlegbaar aangetoond worden, dat Paulus' woorden die bedoeling hebben en geen andere. En dat kan niet.

Die bedoeling kan niet gehaald worden uit de uitdrukking: "dat hij scheide." Want het woord wordt door Paulus niet gebruikt voor werkelijke echtscheiding, maar beteekent eenvoudig "heengaan, weggaan." Wij hebben gezien dat het deze beteekenis heeft in vers 11 en er is geen bewijs dat de beteekenis hier in vers 15 een andere zou moeten zijn. Men neemt dat wel aan, maar kan niet bewezen worden; men doet het verband geweld aan.

En die bedoeling kan evenmin gehaald worden uit de woorden: "De broeder of zuster wordt in zoodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt, want God heeft ons in vrede geroepen."

Wat de laatste uitdrukking betreft: er staat, "maar God heeft ons in vrede geroepen." Dat "in" toont aan dat gelijk doorgaans de roeping bij Paulus een krachtdadige is, en roeping bij hem is wat elders wedergeboorte genoemd wordt, of hijzelf nieuwe schepping heet, zoo ook hier het een roeping is die daadwerkelijk in den vrede overplaatst, gelijk b.v. in Gal. 1: 6 roepen in de genade, wil zeggen door die roeping overzetten in de genade. Hieruit zou dan wel kunnen volgen, dat de Apostel wil zeggen, dat het leven en de omgeving van den Christen vredig behoort te zijn in overeenstemming met den vrede van het Rijk Gods waarin hij overgeplaatst is. Maar wie dan daaruit zou willen bewijzen dat de geloovige recht heeft om elke echtverbintenis die niet geheel vredig zou zijn te verbreken, zou te veel en dus niets bewijzen. De geheele ordinantie des Heeren ware daarmee eenvoudig ter zijde gezet.

En dan de woorden: De broeder of zuster wordt in zoodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt. Het is zoo, tegenover "dienstbaar zijn" staat "vrij zijn," maar vrij zijn, hoever? Dienstbaar zijn betee-

kent hier: slaafsch dienstbaar zijn, slaafsch gebonden zijn. In vers 11 heeft de Apostel van de vrouw gezegd: En indien zij ook scheidt dat zij ongetrouwd blijve of met den man verzoene. Hij geeft haar dus zekere mate van vrijheid, maar houdt haar tegelijk gebonden aan den man. Zij blijft dienstbaar onder de wet des mans, d.i. onder de ordinantie van Christus, en dat is geen slaafsche dienstbaarheid. En welk bewijs is er, dat het hier meer moet beteekenen? De broeder of zuster is vrij om dien ongeloovige te laten gaan. Hij zou zulk een hater Gods en van zijn dienst niet bij zich kunnen houden, dan door onder dat ongeloof en dien haat tegen God in slaafsche dienstbaarheid te komen. En dat moet niet, zegt de Apostel, want God heeft ons in vrede geroepen. Dus laat hem gaan. Maar natuurlijk, gij blijft dan wel gebonden aan de ordinantie van Christus, doch dit is geen slaafsche dienstbaarheid. Integendeel, dit is de ware vrijheid. Bovendien ligt de schuld niet bij de geloovige partij, daarom zal zijn of haar conscientie niet door berooving van den vrede gepijnigd worden.

Wij houden ons overtuigd dat wij de woorden: "De broeder of zuster wordt in zoodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt, maar God heeft ons in vrede geroepen," alle recht doen wedervaren, wanneer wij ze aldus opvatten: De broeder of zuster is in zulke gevallen niet verplicht om te doen wat hij of zij althans tot op zekere hoogte wel verplicht zouden zijn te doen wanneer de scheidende echtgenoot een geloovige ware, n.l. alle moeite aan te wenden om de scheidende partij bij zich te houden of tot zich terug te brengen, en om vervolgens, teneinde hem of haar bij zich te houden zich voor allerlei te wachten, zich allerlei te getroosten en zich allerlei te ontfeggen. Dat zou bovendien een dienstbaar worden zijn niet alleen aan Christus bevel, maar ook nog een slaafsche dienstbaarheid onder het ongeloof, en de duivelsche haat tegen het Christendom van dien ongeloovige; een dienstbaarheid die niet zou overeenkomen met de roeping Gods, waarmee de geloovige is overgebracht in den vrede.

En hetgeen volgt sluit zich daar zeer natuurlijk bij aan. Zoo vs. 16: *"Wat weet gij vrouw of gij den man zult zalig maken? Of wat weet gij man of gij de vrouw zult zalig maken?"* Kondet gij nog met zekerheid verwachten, dat zoo gij de ongeloovige partij bij u hield, gij dan het middel zoudt worden tot zijn of haar bekeering, en dus zulk een bij elkander leven met moeite maar zekeren tijd zou duren, om daarna heerlijke vruchten af te werpen, dan zou het nog wat anders zijn. Maar, man of vrouw, wat weet gij daarvan. Hoe zou iets dat zoo geheel onzeker is u kunnen dringen u aan zoo slaafsche dienstbaarheid te onderwerpen? En eindelijk vs. 17: *"Doch gelijk God aan een iegelijk heeft uitgedeeld, gelijk de Heere een iegelijk geroepen heeft, dat hij alzoo wande; alzoo verordineer ik in alle gemeenten."* Wat de Apostel in alle gemeenten ordineert, n.l. dat ieder blijve in de plaats waarin hij door God gesteld zijnde geroepen is, alzoo verordineert hij ook hier, want

die ordinantie geldt ook het huwelijk. Men blijve in het huwelijk waarin men geroepen is, ook al blijft de wederhelft ongeloovig en wone bij elkander als het kan, of gescheiden als het moet.

Wij mogen echter nog verder gaan. Stellen wij nu ook al, dat moet worden toegegeven, dat in 1 Cor. 7:15 niet alleen gesproken wordt van een locale separatie van tafel en bed, maar dat er gesproken wordt van finale rechterlijke scheiding, *Religionis causa*, dan wordt de toepassing daarvan op *malitiosa desertio*, kwaadwillige verlating, gelijk wij dat bij Voetius, en in navolging van hem, bij vele anderen vinden, toch door groote logische bezwaren gedrukt. Men komt dan tot die toepassing door een analogisch bewijs. Het analogisch bewijs gaat uit van het beginsel, dat waar twee dingen met elkaar overeenstemmen in een zeker getal punten, ze ook overeen zullen stemmen in een ander punt, slechts bij een van beide aangetroffen of ook bij geen van beide.

De zwakheid van dit bewijs komt vooral in twee dingen uit.

1. Het is slechts een waarschijnlijkheidsbewijs en geeft dus nooit volkomen zekerheid, en de waarde van dit argument in een zeker geval hangt af van de erkende punten van overeenkomst en het getal van de punten die moeten worden aangenomen. Die nu in de zaak, die wij hier verhandelen en waarover gesproken wordt door Paulus in 1 Cor. 7, de moeite wil doen de punten van overeenkomst te vergelijken, zal zien dat die lang zoo veel en treffend niet zijn, als men bij den eersten opslag wel vermoedt.

2. Er ligt in het gebruik van het analogische bewijs in deze zaak een belangrijke concessie opgesloten. Immers hebben velen op exegetische gronden uit 1 Cor. 7:15 zoeken te bewijzen dat *matitiosa desertio* een wettige grond voor echtscheiding is. Doch men kan er niet komen en daarom springt men van de exegese op de analogie. Waar men dan echter zijn toevlucht neemt tot het analogisch bewijs ligt daarin de verklaring opgesloten, dat men er door exegetische niet kan komen en men zich met een waarschijnlijkheidsbewijs moet behelpen. Aldus getuigt men dat het exegetisch niet bewezen kan worden.

Zien wij nog een ander en wel een gewichtig bezwaar tegen deze bewijsovervoering.

Het analogisch bewijs kan en mag niet altijd met goed recht worden aangewend. Dikwijls laat men zich door onkunde of door sofisme beheerschen en wordt daardoor in het gebruik misleid. (Zie Bain Logic, pag. 372.)

Om dit verkeerd gebruik van de analogie alhier duidelijk te maken, moeten wij er op wijzen dat alle bepalingen tot scheiding in de Schrift *permissief* (toelatend) zijn, en dus uitzondering zijn op een bestaande wet, die juist anders beveelt. Nergens beveelt God dat de eene partij de andere verlate. Maar laat het in een enkel geval toe. Het ideaal van het huwelijk is dat het onontbindbaar is. Daarop is het in

den beginne aangelegd en die beteekenis houdt het in den toestand der zonde. Er is geen gebod waardoor beslist het bevel gegeven wordt, dat de huwelijksband niet zou mogen voortbestaan. Het hoogst zedelijk standpunt neemt hij of zij in, die onder alle omstandigheden genegen is de(n) schuldige te vergeven en het echtelijke leven voort te zetten. Dan komt het symbolisme als beeld van het geestelijk huwelijk tusschen Christus en de gemeente het duidelijkst uit. Christus toch verwerpt Zijn Bruid niet, al heeft zij met vele boeleerders gebooeleerd.

Zijn echter de bepalingen in de Evangelien voor rechterlijke echtscheiding en in 1 Cor. 7 : 15 voor scheiding van tafel en bed slechts toelatingen en geen bevelen waardoor men scheiden moet, dan mist men ook alle recht om die door analogie te generaliseeren of uit te breiden. Een gebod of verbod drukt een beginsel uit, en alles wordt geboden of verboden wat onder het gestelde beginsel valt. Bijv. als God zegt: "Gij zult niet stelen," dan wordt alles verboden wat onder deze rubriek valt, alle oneerlijkheid, woeker, enz. enz. Zoo is het gebod des Heeren in betrekking tot het huwelijk. "Gij zult niet echtbreken," daarom kan er van de ontbindbaarheid des huwelijks geen sprake zijn, dan tenzij waar de Heere Zelf zulks toelaat. En heeft de Heere nu een toelating geconstateerd, dan mag men deze niet uitsprekken tot wat niet beslist gezegd wordt door den Heere. Het gebod geldt in alles wat daaronder valt en slechts de uitzondering door den Heere zelf gegeven, geeft recht tot rechterlijke scheiding, of zooals in 1 Cor. 7 : 15 een gescheiden leven van tafel en bed. Een permissie staat toch altijd beneden het ideaal, dat ons in het gebod wordt voorgesteld. Zoo dit niet alzo ware, zou de uitbreiding er van door analogie ten slotte leiden tot eene totale vernietiging van het gebod, en de uitzonderingen zouden de plaats van het gebod innemen.

III. *De Practische Zijde.* En wat zal het practisch belang zijn, zoo nog dezen grond voor echtscheiding kon aangegeven worden? Zeker is het, zoo ons God een grond geeft voor echtscheiding, dat wij dan niet hebben te vragen naar het nut of de uitkomst der zaak in het practische leven. Maar zoo het beslist is dat geen gronden, meer dan de eene door den Heiland genoemd, ons aangegeven zijn, dan moeten wij wel terdege daarmede rekenen, dat bevordering van scheidingsgronden voor de praktijk des levens de gevaarlijkste gevolgen zal hebben.

Zooals reeds vroeger is opgemerkt, vindt men in de wetgeving van elken Staat en alle christelijke volken, de gronden voor echtscheiding vermenigvuldigd. Wat doet ons de uitkomst van deze vermenigvuldiging zien? Scheidingen worden bij honderden aangevraagd, ook door leden van christelijke kerken, die meer dan één grond voor echtscheiding erkennen. Wordt het zedelijk leven er door bevorderd? Het tegendeel is te bewijzen. De diepste grond voor moedwillige of

kwaadwillige verlating, of andere oorzaken waarom scheiding gezocht wordt, is dikwijls liefde voor een ander. En vindt deze bevreemding? Reeds het voorbeeld van David en nog meer dat van Salomo geven ons bewijs van het tegendeel. Kon men zeggen dat het huwelijk door zulk een praktijk meer beantwoordt aan den wil van God? Of dat het huwelijk er beter door verstaan wordt als instelling Gods? Veeleer wordt de dwaze leer bevorderd, dat het huwelijk slechts een zeker contract is, dat naar onderling goedvinden kan verbroken worden, gelijk men het als zoodanig gesloten heeft. Of is het tot opbouw van het burgerlijk-, maatschappelijk leven bevorderlijk? Waar het niet den echten grondslag legt voor het huiselijk leven, daar zal nimmer het burgerlijk-, maatschappelijk leven kunnen bevorderd worden, dat uit het huiselijk leven moet opgebouwd worden. Dus leert de praktijk beslist, dat, waar men een blik werpt in die kringen, op die volken, waar de scheiding bevorderd wordt, de droevigste gevolgen in de praktijk des levens niet uitblijven. Ook op de belijders van Jezus Christus in onze kerken zal het mitsdien de treurigste gevolgen openbaren. De praktijk leert toch dat, zoo in 1 Cor. 7 een andere grond voor echtscheiding aangegeven is, en wel van moedwillige verlating, die bij gevolgtrekking afgeleid wordt, uit den grond der verlating gewoonlijk genoemd "*Religionis causa*," men daardoor zal komen, ook in de Kerken van Christus, tot die algemeene praktijk, die zooveel gevonden wordt, waardoor gedurige verlatingen plaats hebben, gelijk bij de kinderen der wereld. Het gevolg zal zijn, dat men ook andere gronden, die met moedwillige verlating gelijk staan, zal moeten erkennen, gelijk veroordeeling tot langdurige gevangenisstraf, aanslag op het leven, zware mishandeling, enz. In de meeste gevallen leidt men het daar heen, dat men het elkaar in het leven moeilijk maakt, zoodat er eene verlating plaats heeft. In vele gevallen is de verlaten partij meer schuldig dat zij verlaten is, dan de verlatende. Doch in de meeste gevallen zijn de ware gronden moeilijk op te sporen.

Maar, zoo wordt door velen aangemerkt, leert de praktijk des levens van velen niet dat de zonden grootelijks vermenigvuldigen, waar menschen, die toch niet in vrede met elkaar kunnen leven, genoodzaakt worden om bij elkaar te blijven, zoo ze niet mogen scheiden; of zoo ze al van elkaar verwijderd leven, tevens toch genoodzaakt worden om ongehuwd te blijven? Men moet toestemmen, de praktijk met het oog op de scheidings-kwestie in zulke gevallen, dat, waar de band der liefde niet gevonden wordt, waar geen ware toegenegenheid jegens elkaar gevonden wordt, waar menigmaal de gemoederen tegen elkaar zich heftig openbaren, dat zulk een leven een zeer droevig leven is, en verre van wat het moest zijn naar den Woorde Gods, en daarom mitsdien een zeer zondig leven is. Doch zal daarom de practijk mogen zijn, dat om der zonden wil, die in zulk een leven plaats grij-

pen, toe mag gegeven worden om te vervallen in eene andere zonde? Wij zouden hier zeggen met een geleerde uit het verleden en met een uit den tegenwoordigen tijd: "Al moet ook hier en daar een onschuldige lijden, het is beter dat dit gedragen worde, dan dat daarom eene besliste instelling van God roekeloos en door ongeoorloofde wetgeving bevorderd, ja geschonden wordt." Dat dan de onschuldige partij het drage om Gods wil, waartoe zij geroepen wordt, en zij zal den loon geenszins verliezen.

De Apostel heeft gezegd, zoo voert men verder aan: "Het is beter te trouwen dan te branden." Men zal dit niet mogen gebruiken tot een regel voor de verlaten partij om weer te mogen huwen. Eenmaal aan elkaar verbonden, roept Gods Woord tot onderwerping. En zoo om der zonden wil zelfs ook in dezen een onschuldige moet lijden, dat hij of zij lijde, en drage dat lijden, en bidde God tot onderwerping. Leert de praktijk niet dat menigmaal de onschuldige partij mede schuldig is voor God? Loopt men niet dikwijls door onvoorzichtigheid ongeraden in het gevaar? Hoevelen rekenen niet met de groote ongelijkheid in het godsdienstig leven. Anderen weer weten vooraf van dronkenschap en andere zonden. Of er wordt niet gelet op karakters, op den werkring, of anderszins. Men gaat met groote onvoorzichtigheid te werk. Men sluit het huwelijk zonder God, en het droevige is, dat de gevolgen niet uitblijven.

Is de samenleving geheel onmogelijk (er zijn menschen die al het menschelijke schijnen te hebben afgelegd), zoodat er bepaald gevaar des levens bestaat, dan kan ook de onschuldige partij gedragen worden in de Kerke Gods door een gescheiden leven "a mensa et thoro" zonder dat daarom nog het huwelijk ontbonden wordt, of dat er een scheiding plaats heeft met het recht om weer te kunnen huwen. Ook thans worden er in de kerken zulke gevallen wel gevonden door den nood haar opgelegd, al is het ook dat er in de wetten van ons land, voor zoover ons bekend is niet in een der Staten, daarvoor bepaling bestaat, gelijk in andere landen. De onschuldige mag echter nimmer toegeven tot een scheiding, veel minder zelfs scheiding zoeken, opdat geen recht tot wederhuwen aan de schuldige partij gegeven worde, noch recht voor zichzelf tot wederhuwen in een verkeerden weg gezocht worde.

Door gronden tot echtscheiding te vermeederen, zal niet een veelvuldig kwaad tegengegaan worden, dat nu in sommige gezinnen heerscht, waar menschen samen leven, bij wie de band der liefde niet gevonden wordt, maar zullen de ongerechtigheden vermenigvuldigd worden, gelijk de praktijk bevestigt waar scheidingen gemakkelijk kunnen verkregen worden. Wetende dat er gelegenheid is om van elkaar geheel los te kunnen worden, zal, waar de toegenegenheid der liefde begint te verflauwen, elke gelegenheid waargenomen worden om dit te bevorderen in plaats van tegen te gaan. Het gevolg zal zijn

dat, waar de liefde geheel wijkt, er ligt genegenheid voor anderen opgevat wordt en alzoo oorzaken gezocht worden, om het in het leven elkaar moeilijk te maken, opdat een der partijen genoodzaakt worde het huis te verlaten, opdat alzoo scheiding door de verlaten partij zou kunnen verkregen worden. De oorzaken voor aanvraag voor het gerecht geven bij nader onderzoek daarvan menigmaal de duidelijkste blijken. Het kwaad, dat men zou zoeken voor te komen, zou grootelijks vermenigvuldigd worden. En is eenmaal de verdeeldheid bij echtelingen zoover gevorderd, dat ze van elkaar loopen, dan laat zich de breuke zeer moeilijk weer heelen, zelfs ook van de zijde der minschuldige partij.

Bij den minsten tegenzin tegen elkaar, in het vooruitzicht dat scheiding mogelijk is, zal er veronachtzamen van elkaars welzijn gevonden worden, op elk gebied des levens. Elke partij begint naar zich toe te trekken. De pleidooien voor scheiding getuigen er overvloedig van. Dit heeft weer tengevolge, dat elk vonkje van toegenegenheid geheel uitgebluscht wordt. Waar echter scheiding onmogelijk gemaakt wordt, behalve den eenen grond door Christus genoemd, daar zal en wordt het gemeenschappelijk belang beter bevorderd, ziende dat het huwelijk het geheele leven geldt. Er zal een toegeven en een schikken zijn. Niet om allerlei kleine oorzaken zal men elkaar het leven bitter maken. Men leert verdragen en geduldig zijn, en tevens aanleidende oorzaken tot twist vermijden.

En wat zal het gevolg voor de kinderen zijn? Doet ons, waar de scheidingen vermenigvuldigen, de uitwerking niet zien, dat de gevolgen voor deze groot en zeer nadeelig zijn? Zij worden, zoodra er maar gedachten in het hart opkomen, waardoor de begeerte naar scheiding veroorzaakt wordt, in de opvoeding geheel verwaarloosd, terwijl zij geroepen zijn om hunne kinderen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren. Zij kunnen het hart niet meer op de rechte wijze aan het belang hunner kinderen geven. En zoo de kinderen nog een plaats in het hart van vader of moeder hebben, dan toch is dit weer de ervaring, dat ze geleerd worden om de zijde van den een of ander te kiezen. En zoo leert het kind zijn vader of moeder haten, die het moest liefhebben. Honderden voorbeelden zijn er in de samenleving te vinden. In de praktijk des levens kan het bij zulke ouders niet anders zijn.

En wat kan er van zulke kinderen, geleerd in deze dingen, in de toekomst verwacht worden? Zij, die de moeder volgen, zijn in vele gevallen zoo ongelukkig als die den vader volgen. De kinderen komen door het weer huwen van zulke ouders, weer onder anderen die evenmin liefde voor hen bewijzen. Zij worden groot en nooit kunnen ze zelf goede gedachten over het huwelijk vormen. Zij hebben veel gevaar om in dezelfde zonden voort te leven en het erger te maken dan hunne ouders.

Na aldus de zaak, zij het slechts kortelijk gezien te hebben, een zaak van zooveel beteekenis, die telkens en telkens weer in de kerken opkomt, meent uwe commissie dat de slotsom deze moet zijn:

Overwegende:

1. Dat de Heere Christus op de vraag naar de wettige echtscheidings gronden beslist en duidelijk geantwoord heeft: "Wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoereri en een ander trouwt, die doet overspel;"

2. Dat deze ordinantie des Heeren metterdaad voor alle huwelijken gelijkelijk geldt: voor gemengde huwelijken zoowel als voor andere;

3. Dat Paulus zelf in zijn redebeleid hier naar die ordinantie des Heeren verwijst als naar een grondwet, en haar handhaaft in vers 11 tegenover huwelijken, waarvan beide echtgenooten geloovigen zijn, en in vers 12 en 13 tegenover gemengde huwelijken;

4. Dat derhalve slechts dan aangenomen zou mogen worden dat, niettegenstaande de Heere uitdrukkelijk verklaard had dat er slechts één wettige grond voor echtscheiding was, door Paulus hier toch nog een tweede genoemd werd, wanneer zulks hier duidelijk en ondubbelzinnig werd gezegd;

5. Dat in plaats dat zulks het geval is, de verklaring dat ook in vers 15, wat wij scheiding van tafel en bed noemen, alleen kan bedoeld zijn;

Oordeelen wij als Commissie:

Dat 1 Cor. 7: 15 niet kan dienen als Bijbelsch bewijs voor de *wettigheid* van *Echtscheiding*.

Met de verklaring dat de inhoud van dit rapport in hoofdzaak de overtuiging van uwe Commissie weergeeft, al bleef er ook verschil in bijzonderheden, zoo heeft de Commissie de eer dit rapport aan de beoordeeling der Synode te onderwerpen.

W. HEYNS,
R. JANSSEN,
J. MANNI,
J. VAN DER MEY,
J. GROEN.

BIJLAGE XI.

Rapport over het Diaconaat.

Eerwaarde Vaders en Broeders!

Op de Synode van 1904, zie art. 125, 9, komt een voorstel van de Classis Iowa, die van oordeel is, dat meerdere helderheid over en ontwikkeling van den diakonalen dienst in ons kerkelijk leven gewenscht is.

De Synode besloot, dat een memorie van toelichting opgesteld worde over deze materie.

Dit werd opgedragen aan Ds. I. Van Dellen, Ds. P. Ekster, en Prof. W. Heyns, zie art. 159, acta 1904.

Uwe comm. heeft het volgende uwe Eerw. Verg. aan te bieden in vijf punten:

- I. De beteekenis van het diaconale ambt.
- II. De roeping van het diaconale ambt.
- III. Waarom de Heere wil, dat de arm-verzorging ambtelijk geschieden zal.
- IV. Wat het diaconaat tegenwoordig feitelijk onder ons is.
- V. Wat gedaan kan worden, om het te verheffen tot wat het wezen moet.

I.

De beteekenis van het ambt.

Om de beteekenis van het ambt te verstaan moeten wij Hand. 6 opslaan, alwaar van de instelling gesproken wordt. Toen 't getal der discipelen vermenigvuldigde, ontstond er eene murmureering van de Griekschen tegen de Hebreëen, omdat hunne weduwen in de dagelijkse bediening verzuimd werden. De Apostelen zeiden tot de menigte der discipelen: wij mogen het Woord Gods niet nalaten en de tafelen dienen. Toen werden er zeven mannen aangesteld, om de weduwen te verzorgen.

Naar luid van Hand. 6 dienden de diakenen de tafelen. Volgens de kantt. wil dit zeggen: geld en spijs werd op de tafels geplaatst voor de armen, en aan die tafels werd het voor hen uitgedeeld. Zie ook Hand. 4: 34, 35.

Het werk van de diakonie is dus geene algemeene liefdadigheid; die uit de natuur opkomt, maar christelijke barmhartigheid, die een heilig karakter draagt.

In stoffelijke verzorging gaat dan ook haar arbeid niet op; haar werk heeft ook een geestelijke zijde, n.l. zij moet met troostelijke redenen uit het Woord Gods den armen en ellendigen hulpe bewijzen.

Zoo spreekt ook het gebed vóór de vergadering der diakenen:

1. aalmoezen uitdeelen aan nooddruftigen;
2. ellendigen vertroosten met Gods heilig Woord.

Het formulier der bevestiging van de diakenen zegt:

a. Dat de diakenen in alle getrouwheid en naarstigheid de aalmoezen en goederen, die aan de armen gegeven worden, verzamelen en bewaren; ja ook vlijtig zijn, om te helpen toezien, dat tot hulp der armen vele goede middelen mogen gevonden worden.

b. Het tweede deel van hun ambt bestaat in de uitdeeling, waar-toe geëischt wordt niet alleen oplettendheid en voorzichtigheid om de aalmoezen niet te besteden, dan waar dezelve noodig zijn, maar ook blijmoedigheid en eenvoudigheid, om met een bewogen hart en toegene-gen gemoed de armen te helpen.

c. Nog zullen de diakenen met troostelijke redenen uit het Woord Gods aan de armen en ellendigen hulpe bewijzen.

In gelijken geest spreekt ook de D. K. O. art. 25.

Uit de aanhalingen blijkt, dat een diaken een dienaar der barmhartigheid is. Hij *bedeelt* evenwel de armen niet; d. w. z. de diaken is niet de *meerdere*, die aan den *mindere* bedeeing geeft; maar zijn ambt is *mededeelen*. "Dat de rijken mededeelende zijn." 1 Tim. 6:18; Rom. 12:13.

Dat *mededeelen* drukt de verhouding uit van de leden van hetzelfde lichaam: het drukt uit de gemeenschap der heiligen; de broederlijke liefde. Er is dan ook principiëel verschil tusschen de *bedeeing* der overheid in county of stad en de *mededeeling* der diakenen in naam van Christus, den Barmhartigen Hoogepriester. De overheid treedt op met dwingende macht. Ze eischt het geld voor de armen, in de belasting, die ze heft. En ten slotte is ze niet anders dan de koude trechter, waardoor deze belasting loopt ten behoeve der armen.

Reeds daarom is het beslist af te keuren, dat de Kerk hare armen overlaat aan de zorg van den Staat. De Staat rekent slechts met die armen als behoeftige burgers, maar de Kerk beschouwt hen als leden van Christus lichaam, als broeders en zusters in den Heere. De Kerk staat tot die armen in geheel andere betrekking dan de Staat, en krachtens die geheel eenige, die innige en teedere betrekking kan ze wat de Staat niet vermag n.l. mededeelen uit barmhartigheid in naam van het Hoofd der Kerk. En zou nu de Kerk aan den Staat overlaten; wat ze zooveel beter kan doen dan de Staat, dan zou zij haar heerlijke roeping verwaarloozen en de arme broeders en zusters, zij het niet stoffelijk, dan in elk geval geestelijk schade doen lijden.

Reeds deze overweging alleen moest onze diakoniën bewegen om in elk geval de armen der Kerk onder eigen vleugelen te nemen en te houden. Stoffelijke berekening toch mag hen nooit verlokken om de arme leden van Christus' lichaam geestelijke schade te berokkenen. De zuinigheid bedriegt dan de wijsheid. Wat als schijnbare winst

dan eerst wordt geboekt, blijkt later zwaar verlies te zijn, want als sommige leden schade lijden, lijdt heel het lichaam van Christus. Als één lid lijdt, lijden alle leden. En te krachtiger moet tegen deze ongeestelijke berekening gewaarschuwd, omdat men zich er zoo licht toe laat verleiden. Het is zoo hard dubbel te moeten geven, eerst als burgers door de belasting, en dan nog weer als leden der Kerk op het altaar der liefde, en te meer drukt dit, omdat er reeds zoovele behoeften zijn voor School en Kerk. en er heel wat voor andere belangen kon uitgezuinigd, zoo men de verzorging der armen geheel of gedeeltelijk overliet aan den Staat. Oppervlakkig beschouwd pleit er veel voor om de armenzorg van zich te schuiven, en dit aan den Staat over te laten. Men helpt dan immers zelve ook nog mee door de opgebrachte tax. En als de verzorging der Kerk geen ander karakter droeg als die van den Staat, zou het inderdaad ook dwaasheid zijn, dat de Kerk nog langer armen onderhield. Dat zou gelijk staan met wegwerpen van geld, dat men zoo prachtig voor de belangen van Gods Koninkrijk kon gebruiken. Juist dat geheel eenig karakter van de kerkelijke armenzorg, de mededeeling in naam van Christus, verbiedt echter te luisteren naar het zoet gefluit van hen, die ijveren voor de armenverzorging door county en stad.

Meer zou van dit belangrijk onderwerp te zeggen zijn. Het zou b.v. niet moeilijk zijn aan te toonen, dat de verzorging der armen feitelijk niet hoort tot het terrein van den Staat; dat die staatszorg, zooals veel andere staatsbemoeiing vaak opkomt uit een revolutionnair beginsel, en ons voert in de armen van het Socialisme; en eindelijk, dat de staatsarmenzorg consequent doorgevoerd, de dood moet zijn voor alle kerkelijke en particuliere liefdadigheid. We meenen echter dat het voldoende is te wijzen op het geheel eenig karakter dat de mededeeling der gaven door de diakonie draagt.

Dat dit veelszins zoo weinig wordt verstaan, wreekt zich nog op ander gebied. In sommiger beschouwing is het de grootste vernedering zoo men, zooals het dan wordt uitgedrukt, "aan de Diakonie vervalt." Daarvoor staat men te hoog. Liever wil men op allerlei andere wijze uit den nood worden geholpen, dan zich door de diakonie te laten dienen. En gevolg is dan vaak, dat men zich aansluit bij de geheime genootschappen met hunne levensverzekering, of op andere ongeoorloofde wijze bij de wereld zoekt, wat Christus zelf door Zijne ambtsdragers wil geven. Ach! dat door leden en ambtsdragers beide dit heilig en heerlijk karakter der diakonale verzorging beter werd verstaan.

Zoodra men zich zijne verhouding naar de Schrift tot Christus bewust is, en bewust is zijne verhouding tot de broeders en zusters in den Heere, snijdt men af alle ongeoorloofde gemeenschap met degenen, die of Zion gram zijn, of de beteekenis der Kerk niet verstaan, of geen recht begrip van het ambt der diakenen hebben, of hun band

aan Christus niet gevoelen, die zorgt voor al de Zijnen, òf weelde zoeken in steê van de noodige hulp.

Verstond elk lidmaat in Christus' Kerk zijne roeping, er zou over een ledige tafel (Hand. 6) nooit behoeven geklaagd te worden. Dan zou er steeds genoeg zijn, en de diakonie zou met blijdschap de tafelen bedienen en het hart der armen verblijden.

Laten de rijken mildelijk geven, en de armen zich de verzorgden des *Heeren* kennen, dan zijn we in Godes weg.

Op twee dingen moet dus gelet:

a. De diakonie moet toezien, dat de aalmoezen niet misbruikt worden. De armen moeten niet zoo verzorgd, dat ze er smaak in vinden, om op kosten van de gemeente een gemakkelijk leven te leiden. Nooit worde er iets medegedeeld van Christus wege, dan na zorgvuldig onderzoek.

b. De diakonie onderwijze hare armen, dat alle wettige geoorloofde hulp rechtstreeks van het Hoofd der gemeente door den dienst der barmhartigheid aan hen gegeven, medegedeeld wordt.

Wel moet ook de prediking in dezen helder licht verspreiden; ook de ouderlingen moeten in deze kwestie een woord ter rechter tijd spreken. Toch heeft ook de diakonie in dezen vooral een woord of wenken ten beste te geven.

Doch dit wijst ons reeds naar het tweede punt:

II. *De roeping van het ambt der diakenen.* Het is geen gemakkelijke taak, om aan te wijzen, welke die roeping is. Zij toch kan in engeren zin opgevat, in zooverre ze op de gemeente van toepassing is. Ze kan ook in ruimeren zin opgevat jegens ellendigen, die buiten de Kerk zijn. Zoo kunnen lijnen als deze getrokken: De diakonie heeft eene roeping jegens de armen; jegens de weduwen en weezen; jegens hen, die door ziekte en ongeval tijdelijk in nood verkeerden; jegens de huisgenooten des geloofs, die niet tot de gemeente behooren, welke de diakenen in het ambt stelde: en een roeping jegens hen, die buiten zijn. Zoo wordt der diakenen ambt zeer omvangrijk. Er zijn, die meenen, dat het zoo moet, maar er zijn ook, die van oordeel zijn, dat het aldus uitgestippeld, te omvangrijk is.

Dr. Kuyper wijst in zijn Encyclopedie op drie zaken.

a. *De Prophylactiek*, om armoede en lijden te voorkomen, door raad te geven. Een zekere som gelds uitkeeren; b.v. om een zaak in het klein te beginnen, opdat een broeder gered, en de gemeente van schand bevrijd worde.

Dr. Kuyper wijst in dit punt op het voorkomen van armoede en lijden. Zoo zou genoemd kunnen worden: Als de diakonie verneemt, dat iemand een business van kleineren of grooteren omvang wil beginnen, en ze kan vooraf wel berekenen uit bestaande toestanden, dat de zaak zal feilen, dan moet de diakonie daarvan den broeder afmanen. Zoo moet ze armoede voorkomen.

't Gebeurt soms ook, dat er een moeder krank is. De dochter des huizes, die anders een goed loon verdient om hare moeder, die weduwe is, te helpen, moet van dat loon afstand doen, want ze moet op hare kranke moeder passen, en dus thuis blijven. Zoo iets lijdt vaak tot diepere armoede. Roeping is dan, om die dochter tot haar gewoon werk te doen teruggaan, omdat daaraan meer loon verbonden is, en om ten behoeve van de moeder naar een helpster uit te zien, die voor minder loon kan verkregen worden.

Ook moet de diakonie *lijden* voorkomen. Dikwerf treffen we huisgezinnen aan, waar er voor de reinheid en netheid niet genoeg zorg gedragen wordt. Hoe veel gaat er in zulke gevallen verloren, 't welk niet zou zijn, indien beter oppassen de taak vooral van de vrouw des huizes ware.

Soms woont ook een huisgezin op een zeer ongezonde plaats, b.v. waar de grond uiterst moerassig is, waardoor koorts en ontstaen. Daar is het de roeping van de diakonie, om in het eerste geval op reinheid te wijzen, en in het tweede geval op verhuizing naar een betere plaats aan te dringen, indien immer mogelijk.

b. Dr. K. noemt als tweede punt de *Boethetiek*: dat hulp moet uitgaan van de diakonie, om armoede en lijden te verzachten. Deze hulp zou dan moeten uitgaan naar armen, zieken, weduwen, weezen, ouden, blinden, idioten, krankzinnigen, enz.

Hierbij zou men kunnen aanstippen, dat de diakonie niet zoo karig mogelijk hulpe biede, maar indien het kan, uit het lijden opheffe.

In den regel wordt als hulpe verleend het allernoodzakelijkste om den arme in het leven te houden. Soms is dat ook voldoende. Maar daar zijn ook gevallen, waarin bij groote zwakheid versterkende middelen van noode zijn, om den kranke uit zijn lijden te redden.

Veeltijds wordt hierop niet genoeg gelet. En toch is het noodig om die extra hulp mede te deelen; vooral waar soms het geld, voor de armen verzameld, in de bank ligt.

c. Het derde punt van Dr. K. heet de *Lepsiek*: dat de diakonie zich de middelen verschaffe, om aan hare roeping te kunnen beantwoorden. Zij moet de aalmoezen naarstig verzamelen. Zij heeft van de tafel des Heeren te nemen, maar ook te zorgen, dat de tafel niet ledig zij. Zij moeten zorgen, dat de armen geholpen worden, maar ook, dat de rijken mildelijk geven. Zij kan er een goeden stoot aan geven, dat de kunst van offeren in de gemeente gekweekt worde.

Er moet toch voor de armen gezorgd, niet voor zoover de kas dit toelaat, maar voor zoover de behoefte het eischt.

1. Volgen wij nu de lijnen, die wij zoo even uitstippelden, dan zouden we kunnen beginnen met het punt, dat Dr. K. onder de *Prophylactiek* brengt, n.l. het voorkomen van het *pauperisme*. Bedoeld zijn zulke menschen, die in de groote steden wonen; menschen, die

gezond zijn, maar hun werk maken van bedelen en stelen. Daar zijn luien, verkwisters, dronkaards. Daar zijn er, die leven op te hoogen voet, bij wie er gemis is aan spaarzaamheid en overleg. Weer anderen, die slordig en onrein zijn.

Nu kan in dit geval door de prediking, door de Kerkregeering en door het onderwijs in de scholen veel goeds gedaan, om deze misstanden tegen te gaan. De Apostel doet het in Ef. 4 : 28: "Die gestolen heeft; stele niet meer, maar arbeide liever, werkende dat goed is met de handen, opdat hij hebbe mede te deelen dengene, die nood heeft."

Zie voorts 1 Thess. 4 : 11, 12 en 2 Thess. 3 : 10, 11, 12. Maar ook de diakonie heeft hier eene roeping te vervullen, opdat de mildadigheid deze pasgenoemde misstanden niet steune en bestendige. Ook hier geldt het: "om oplettend en voorzichtig te zijn, om de aalmoezen niet te besteden, dan waar dezelve noodig zijn."

2. De diakonie heeft eene roeping jegens de *weduwen en de weezen*. In 1 Tim. 5 wijst de Apostel op weduwen, die *waarlijk* weduwen zijn. Kantt. zegt daarvan: Weduwen, die zonder kinderen en naaste bloedverwanten zijn, en dus van die zijde geene hulpe verwachten kunnen. Dat leidt terstond tot bespreking van *tweeerlei verzorging*.

a. Door kinderen of kinds kinderen; want volgens 1 Tim. 5 : 16 moeten de bloedverwanten aan de voorouders wedervergelding doen. "Zoo eenig geloovig man of geloovige vrouw weduwen heeft; dat die haar genoegzame hulp doe, en dat de gemeente niet bezwaard worde, opdat zij degenen, die waarlijk weduwen zijn, genoegzame hulp doen mogen."

Hieruit blijkt, dat de diakonie de taak der verzorging van de weduwen niet van de schouders der bloedverwanten nemen mag, tenzij die bloedverwanten onwillig, onmachtig of ongeloovig zijn. Zijn ze onwillig, dan moeten ze vermaand, en zoo ze blijven weigeren, zal de tucht moeten worden toegepast.

b. Zijn er evenwel geen bloedverwanten, die verzorgen kunnen, dan moet de diakonie zich het lot der weduwen aantrekken en ze genoegzame hulpe bién.

En zoo staat het met de weezen ook. Eerst moeten aan deze de geloovige familiebetrekkingen hulpe bieden. En des vereischt, daarna de diakonie.

3. De roeping der diakonie jegens hen, die door ziekte en ongeval tijdelijk in nood verkeerden.

Die in dit opzicht behoefte hebben, moeten liefderijk verzorgd worden uit de hand van hen, die het ambt der barmhartigheid moeten beoefenen.

Ook hier doen zich tweecërlei toestanden denken:

a. Daar zijn er, die *niet* door ongeval in nood komen. Die verkwisten. Die, wat ze inbeuren, terstond weer verteren. Voor den

ongunstigen dag, die komt, hebben ze niets. Deze moeten bestraft, op het zondige van hun doen gewezen en dat ze zich beteren. Blijven ze onchristelijk leven, dan zal de diakonie zich ten langen leste wel aan hen onttrekken moeten.

b. Maar daar zijn ook, die in ongeval komen zonder dat ze het verhoeden kunnen. Ze zijn ordelijk, zuinig, oppassend, en toch komen ze in ongeval. Denk aan iemand, die pas als emigrant uit Nederland komt. Denk aan mislukking van den oogst. Denk aan overstromingen. Aan het afbranden van een fabriek, en dat zij, die op zulk een fabriek werkten, terstond geen ander werk bekomen kunnen. Dan moet de diakonie in zulke gevallen helpen. En de in ongeval gekomene danke den Heere, dat Zijne hand aldus uithelpt. En het is geen oneer, om aldus geholpen te worden. Het is ten slotte de hulpe, die hem rechtstreeks van Christus gegeven wordt. En zou er niet veel voor te zeggen zijn, dat het ten slotte de alleen wettige weg is?

4. De roeping der diakonie jegens de *kranken*.

De Kerk heeft eene hooge roeping jegens de *kranken*. Matth. 25: 36. "Hij, die krank was om onzentwil, wil, dat wij ons jegens die ellendigen verstandiglijk zullen gedragen."

In vele kerken laat men de verzorging der armen en der *kranken* over aan de overheid en aan de particulieren. Alleen de Gereformeerden vatten het ambt der diakenen op als te zijn een armen- en *kranken*verpleging, door kerkelijke organen ingesteld.

Besluiten der Synoden wijzen daarheen.

De Synode te Antwerpen, 1 Mei 1564, art. 19 zegt: De diakenen moeten de zieken bezoeken, om hun zoowel geestelijken als lichamelijken troost te bieden.

De Synode van Wezel, 1568, artt. 5 en 6, zegt: Dat een deel der diakenen meest bezig zullen zijn met zieken, gekwetsten en gevangenen, en verder, dat ze naarstiglijk van de ouderlingen moeten vernemen, welke en hoe vele zieken en zwakke lidmaten in hunne wijken zijn, die met troost dienen ondersteund te worden. In onze dagen is het gewoonte geworden, om de zieken weg te brengen naar een hospitaal. Daar is alles gemakkelijker. Daar zijn de geneesheeren en de nurses. Daar is alles voor het lichaam, maar helaas! niets voor de ziel. Regel zij daarom, dat de *kranken*, indien immer mogelijk, onder ons blijven. Nog onlangs zei een lijdende moeder in een hospitaal tot een dienaar des Woords: "Ik kan hier niet slapen; er is 's nachts zooveel drukte met wie ingebracht worden, en met de verpleegden, dat mijn zenuwgestel er zeer onder lijdt. Ik ben hier niet in *mijn huis*. Geen woord wordt hier mijne ziele toegesproken." Zoo is het dikwerf. De nurse koud. De geneesheer ongeloovig. En het *krank*e lidmaat overgeleverd aan hen, bij wien de barmhartigheid koud is.

Heeft de Kerk niet eene gewichtige roeping door hare diakenen? Ook Calvijn wilde voor de *kranken* zorg hebben gedragen door de

diakenen. Wel onderscheidde hij twee soorten van diakenen: die voor de armen en die voor de kranken hadden te zorgen; maar dan ook voor de kranken. Zoo ook Synode van Wesel 1868, artt. 5 en 6.

De Synode te Middelburg 1581 oordeelde, dat bij pestilentie of andere krankheden er door vrouwen voor vrouwen dienst mocht worden gedaan, waar zulks den diakenen niet betamelijk zou zijn.

Wijzen niet daarheen de diensten van Phebé? Rom. 16 : 1, 2 en 1 Tim. 3 : 11, en 5 : 9, 10. In elk geval blijkt hieruit, dat in den apostolischen tijd vrouwen door de gemeente verkozen werden, die als diakonessen dienst deden. In zeer groote gemeenten is de diakonie geroepen om hulpe te zoeken voor de kranken.

Bij dit punt van kranken te verplegen door de diakonie is het, dat de gedachten uiteen loopen.

De een is van oordeel, dat de diakonie voor allerlei soort van kranken te zorgen heeft. Voor dooven, blinden, zenuwlijders, krankzinnigen, epileptici, teringlijders, enz. En men beroept zich op Jezus, dat Hij als de barmhartige Hoogepriester ook de kranken genas. Waar Hij Zich over de kranken ontfermde, daar moet Zijne Kerk het ook doen. Dat moet zij doen door het orgaan van het diakonaat. Zoo geeft zij blijk van hare liefde, ook aan de wereld. Eenmaal zal de Heere dan daarop reflecteeren, naar luid van Matt. 25.

Een ander oordeelt evenwel, dat de diakonie alsdan haar terrein veel te breed vindt; ze zou over groote schatten moeten beschikken, en ten slotte machteloos zijn, om bijstand te geven. Dit zou dan ook veel meer de taak zijn van alle geloovigen; van het particulier initiatief, en dat zou dan de openbaring zijn van een gezond, christelijk gemeenschapsleven.

Voor beide is veel te zeggen. De meest deugdelijke weg zou wellicht deze zijn, dat er contact bestond tusschen de diakonie en het particulier initiatief.

5. De roeping der diakonie jegens ellendigen, die buitenshuis moeten worden verpleegd.

Zoo heeft men soms lijders, die niet in eigen huis kunnen verpleegd worden, zooals het behoort. Personen, die geopereerd moeten worden. Lijders, wier verblijf in eigen kring strijdt met de wetten der Hygiëne: n.l. de besmettelijke kranken.

Lijders, die gebrek hebben in een der zintuigen of hersenen: stommen, blinden, krankzinnigen, idioten.

Het lot van deze zwaar bezochten zou de Kerk des Heeren zich aantrekken. Zij moeten het kunnen merken, dat er tusschen hen en de Kerk des Heeren een zeer nauwe band bestaat. Dat is balsem in hunne wonde. Het is niet onverschillig wie ons helpt en hoe wij geholpen worden. Al deze ellendigen behooren bestendig te verkeer en in eene christelijke atmosfeer. Daarom zijn zoo noodig christelijke ziekenhuizen en hospitalen. En roeping is, dat de Kerk van Christus hare kranken onder eigen vleugelen houde.

6. Nog zou één punt van de roeping der diakenen kunnen genoemd, en wel dit: De diakenen moeten hulpe verleenen eerst aan de huisgenooten des geloofs, maar daarna ook aan de *vreemden*.

Zoo spreekt het Bevestigings-formulier: "Bewijst weldadigheid aan alle menschen." "Goederen aan vreemden uitdeelen." Synode van Wesel, 1568, art. 8. Ook de Schrift zegt: "Doet wel aan alle menschen." Het ambt der barmhartigheid is niet te beperken binnen de muren der Kerk.

III.

De derde vraag, die we ons stellen is: Waarom de Heere wil, dat de arm-verzorging, en natuurlijk, die der kranken ook, ambtelijk geschieden zal?

1. De grondoorzaak daarvoor ligt in de ambten van Christus, en meer bepaald in het priesterlijk ambt, zijnde dat het ambt van barmhartigheid. De gemeente is het lichaam van Christus. Een lichaam kan alleen werken door organen. Die ambtelijke organen nu zijn er drie: profeet, priester en koning. De mensch was dit ook in het paradijs. Alle drie ambten waren in hem één. Maar dit was hij, toen hij viel, niet meer. In Christus is dat hersteld. In Hem zijn alle drie ambten één. Zijne Apostelen bekleedden ook eerst alle drie; maar 't is gebleken, dat ze op den duur die drie niet naar behooren konden waarnemen.

Van daar verzuim, Hand. 6. De onvolkomenheid van den persoon, gelijk 's Heeren dienaars zijn, doet de ambten uiteengaan. Nu treedt in de leeraren meer Christus' profetisch; in de ouderlingen meer zijn koninklijk; en in de diakenen meer zijn priesterlijk ambt op den voorgrond. Zoo is het Christus zelf, die door dit ambt voor de armen en de kranken zorgt.

Hiermede is dan ook al het vernederende van deze verzorging weggenomen. Het is de gaven en de noodige verzorging te ontvangen van Christus, den Koning der Kerk.

2. Een tweede reden, waarom die verzorging ambtelijk geschieden moet, ligt daarin, dat er veel *zorg* aan moet besteed worden. Waar geen speciale ambtsinstelling is, daar merkt men ook geen bijzondere zorg. De Heere, dit ambt instellende, door Zijne Apostelen heeft daarmede gezegd: De armen en kranken; de weduwen en weezen zijn de lidmaten der Kerk. De Heere, dit ambt instellende, wil dat er personen zijn, die nauwkeurig acht zullen geven op deze soort behoeftigen, allereerst natuurlijk op de zoodanigen, die er in de gemeente zijn. Hunne krachten en hunne talenten en hun tijd moeten in deze richting, aan deze behoeftigen besteed.

Zoo voorziet de Heere in een dagelijkschen, bestendigen nood.

3. De derde reden is: Nu kan het ook meer *doelmatig* behartigd.

Werd de verzorging der behoeftigen aan de geloovigen in het algemeen overgelaten, dan zou zeer zeker de een te veel en de ande-

re niets ontvangen, gelijk in de Jeruzalemsche gemeente de Grieksche weduwen verzuimd werden.

Wij zien dikwêrf, dat wanneer er een behoeftige is, er eerst nog al belangstelling is om te verzorgen; maar omdat ook in dit opzicht de zonde verslapping teweegbrengt, daalt in den regel ook de belangstellings-thermometer, en de behoeftige wordt hulpeloos verlaten, of ontvangt in elk geval niet de toereikende verzorging. Een ieders roeping is ten slotte niemands roeping. Maar is er nu een apart ambt voor, dan wordt die alles doelmatig geregeld en behartigd en de verzorging geschiedt naar vaste regelen en leniging in den nood wordt aangebracht.

IV.

Het vierde punt is: Wat het diakonaat feitelijk onder ons is tegenwoordig. Ter beantwoording hiervan moet gezegd: dat er zuivere toestanden zijn in dezen; maar ook onzuivere. We kunnen evenwel niet uitstippelen hoe in elke gemeente in dezen toegaat, maar alleen eenige bijzondere gevallen aangeven. In sommige gemeenten is het diakonaal ambt ganschelijk gewijzigd geworden, d.i. het draagt niet meer het karakter der instelling; en voor de gewoonte wordt dan nog wel het formulier gelezen bij de bevestiging van diakenen, maar in de praktijk komt de beteekenis van het formulier niet meer uit.

1. Vooreerst weten velen onder ons, en vooral die dienaren des Woords weten het, die tot kerkvisitatores gekozen werden, dat sommige kerkeraden geantwoord hebben: wij hebben geen armen, derhalve valt er aan de verzorging aldaar niets te doen.

Daar zijn dan nog wel diakenen; want naar luid van de Schrift moeten ze er zijn. Eene gemeente zonder diakenen, dat zou immers niet goed staan. Maar ze zijn letterlijk met hunne aanstelling verlegen, want ze zien voor zich geen werk; dat moet gedaan. En de gemeente ontvangt niet, of niet geregeld in iedere godsdienstoefening gelegenheid om gaven voor de armen af te zonderen; en zoo komt de Christelijke handreiking niet tot haar recht. Zie Catech. Zon. 38.

2. Een andere misstand is in sommige gemeenten, dat de diakonie niets aan hare kranken doet. Zoo ze er zijn, dan worden ze aan de barmhartigheid van den leeraar of van de ouderlingen overgelaten. Bij die diakenen is er dus geene vertroosting van ellendigen en benauwdten. Zij bezoeken de weduwen en weezen niet, iets wat toch vooral op den weg van die ambtsdragers ligt. Zoo kennen vele diakenen de beteekenis van hun ambt niet meer.

3. Een derde misstand is wellicht deze, dat de verzorging der armen en lijdenden te koud, te machinaal aangelegd is, of uitgevoerd wordt. Dan vertoonen de diakenen meer het karakter van heerschers dan van dienaren der barmhartigheid, schoon dit natuurlijk niet zoo gemeend is.

Is het niet al voorgevallen, dat, al wist ook de diakonie er is hier of daar behoefte, ze er toch geen werk van maakte om onderzoek in

te stellen; maar wachtte om hulp te bieden tot er aanvraag kwam? Of ook: waar men aanklopte om hulp, aan de armen en kranken wel hulpe gegeven werd, maar de hulpe deed ophalen? Of ook al dat een gave even vlug in huis bezorgd werd, zonder gebed, zonder toespraak met troostelijke redenen?

4. Een andere misstand is het feit, dat, waar in groote gemeenten vooral er werk genoeg voor de diakonie zou zijn met de armen en kranken, behartigde ze hare roeping, ze ook nog belast worden met tractement ophalen, het verzamelen van de gelden tot aflossing van de schulden op de kerkelijke eigendommen. Zoo hebben ze dan eindelijk toch nog wat en wel veel te doen. Ze zijn zodoende veel te veel de "money-men" der gemeente. Waar toch feit is, dat dit eerder de taak der ouderlingen is, of van personen uit de gemeente onder toezicht van den kerkeraad staande.

Wellicht zouden deze misstanden, door andere gevallen te noemen, vermeerderd kunnen worden. Maar zooveel blijkt ons reeds, dat bij zuivere toestanden er toch ook onzuivere zijn in dit geval.

Geen diakonaal huisbezoek. Geene ziekenverpleging. Geen gebed. Geen woord der vertroosting voor benauwden. Geen liefdebetoon. Geene openbaring van het werk der barmhartigheid. Wij zien bij hen niets van de ontferming van onzen barmhartigen Hoogepriester, die ellendigen bezocht en vertroostte.

Daar zouden toestanden te noemen zijn, ware het geoorloofd, waar diakenen in maanden niet naar de armen en kranken hebben omgezien. Soms was er bij de wereld nog meer betoon van toegenegenheid, dan bij de Kerk als zoodanig door het ambt der diakonie.

V.

Wat gedaan kan worden om het diakonaat te verheffen tot wat het wezen moet.

1. Voorop sta, dat de diakonie wel versta wat in het tweede punt van de *Roeping* van het diakonale ambt gezegd is. Men zie dat punt.

2. Hun ambt, de beteekenis daarvan en tevens de trouwe behartiging er van, moet weer opnieuw in 't licht gesteld. De prediking moet hier vooral licht verspreiden.

Het moet den kerkeraden te verstaan gegeven, dat zij geen recht hebben, om den diakenen de finantiële zorgen van tractement en gebouwen enz. op te leggen. Het is in vele gemeenten maar al te zeer praktijk geworden, om den diaken te beoordeelen een man te zijn, die enkel met finantiële zorgen belast is, en met het geestelijke niets te maken heeft. Het formulier der bevestiging leert ons wel anders. Wellicht is dit oorzaak geweest, om wel den ouderling te doen bidden voor den leeraar, terwijl men gereed stond voor den dienst des Woords, maar er den diakenen van uitsluit. Waarom toch?

3. Voorts zal er op gelet moeten worden door den Kerkeraad, wanneer deze een nominatie van diakenen stelt, of de genomineerde broederen, die geestelijke gaven bezitten, die geschiktheid, waarop de Apostel wijst in 1 Tim. 3 : 8—13.

En tevens of zij de gaven bezitten, om te kunnen beantwoorden aan wat in het formulier der bevestiging staat.

Te dikwerf greep de meening zeer wijd om zich heen, als zouden voor het ambt van ouderlingen bijzonder bekwame mannen noodig zijn; maar wat aangaat het ambt der diakenen kwam het hier minder op aan.

4. De diakenen moeten het breede veld van hunne heilige roeping leeren kennen.

Het beeld, dat door Jezus geteekend wordt in Matt. 25, en dat zoo duidelijk de eischen stelt en tegelijkertijd zooveel nadruk op de barmhartigheid legt, moet iederen christen, maar toch vooral ook den diaken helder voor den geest staan. Als men zijn ambt en roeping verstaat en de oprechte liefde prikkelt, dan zal de diaken zich vooral 't lijden van anderen moeten aantrekken en de hand der barmhartigheid zal toegereikt. Het hart van den diaken moet warm kloppen voor den gansch ellendige.

Vooraf moet hij zich bewust worden de beteekenis van het hogepriesterlijk werk van Christus. Immers, hij vertegenwoordigt dat ambt van Christus. In de armen, kranken en ellendigen dient hij den Heere Christus.

5. Gemeenten, die geene armen hebben, want zulke zijn er, worden geroepen te helpen *die* gemeenten, die er zoovele armen en behoeftigen hebben. De gemeenschap der heiligen vereischt het, dat de eene gemeente de andere in dezen bijsta om ze te hulp te komen waar ze gebukt gaan onder de lasten, te zwaar om te dragen. Zoo hielpen die van Macedonië en Achaje de arme broeders en zusters te Jeruzalem. De gemeenten moeten weten, dat, wat zij offeren *aalmoezen* zijn; Grieksch, Hand. 10 : 2, ele ee mosunee—van ele-ecoo, ontferming bewijzen door een daad of door een gave. De armencollecten worden dus met bijbelsch recht gehouden in onze openbare, godsdienstige vergaderingen. De eene gemeente, die zelf geene armen heeft, is daarmee van hare verplichting omtrent de armen geenszins ontslagen. Zie 1 Cor. 16 : 1, 2. *Verzamelingen* die voor de heiligen geschieden.

6. Ook zou het noodig zijn, om meer vereenigd op te treden. Conferenties zouden kunnen gehouden, gelijk in Nederland geschiedt, om vraagstukken, op het ambt der diakenen betrekking hebbende, te bespreken. Dat zou heel wat helderheid geven, er kwam beter gang in deze lijn van werkzaamheid; men spoorde elkander aan; men wakte elkander op, en menige arme en ellendige zou daardoor in rijker vrucht deelen.

7. En wat zou er op tegen zijn, indien zekere afvaardiging was van diakenen nevens dienaren des Woords en ouderlingen naar Classes en Synoden, met last en macht, zaken hun ambt betreffende, mede te behandelen, al was het dan ook zonder beslissende stem?

Werd langs deze lijnen meer het werk door de diakonie behartigd, we deden zekerlijk meer en beter, dan tot nu toe geschiedde; de leden der Kerk, ook zelfs vele armen, zouden begrip ontvangen van de gaven, die hun medegedeeld worden; ze zouden er de verzorging van hun Heiland in zien, om al den smaad, die nu naar veler oordeel aan de gaven kleeft, er van te zien weggenomen. En dat zou dan ook medewerken tot bekeering van hen, die nu vaak in geheime genootschappen, in levensverzekering en in vereeniging hulpe zoeken, omdat de hulpe der Kerk, de hulpe rechtstreeks van Christus, voor hen te vernederend is.

Beseffe de arme het, dat hij Christus in het diakenambt moet eeren.

I. VAN DELLEN.
W. HEYNS.
P. EKSTER.

BIJLAGE XII.

De Nieuwe Amerikaansche Psalmberijming.

Sedert tal van jaren hebben onze Amerikaansche Kerken groote behoefte gehad aan een nieuwe Psalmberijming. De poëtische vertolkingen tot hertoe in gebruik, zoowel in onze als in andere Engelsch sprekende Kerken, waren van Schotschen oorsprong. En de Schotten meenden dat men de Psalmen *zoo letterlijk mogelijk* behoorde te berijmen. Liefst deed men het zonder rijm. Doch natuurlijk, de aard van muziek en zang eischte nauwkeurige maat, en zoo liet men, uit nood, eene berijming toe. Maar juist doordat deze zich zoo *nauw als immer mogelijk* was, aan den grondtekst moest aansluiten, was de vertaling op zeer vele plaatsen slechts kreupelrijm, en in meerdere gevallen kreupel aan beide voeten. Hier b.v. zijn een paar proeven, nog wel uit de nieuwste, en betrekkelijkerwijs beste berijming, namelijk die der Vereenigde Presbyteriaansche Kerk, ook bij onze eigene Amerikaansche gemeenten in gebruik.

Psalm 85 : 8.

"Truth met with mercy, righteousness
And peace kissed mutually;
Truth springs from earth, and righteousness
Look down from heaven on high."

Psalm 91 : 9—11.

“Because the Lord, who ever is
My refuge and my aid,
Ev’n God Most High, has been by Thee
Thy habitation made.

No plague shall near thy dwelling come,
No evil thee befall:
For thee to keep in all thy ways
His angels charge He shall.

They in their hands shall bear thee up,
Still waiting thee upon,
Lest thou at any time shouldst dash
Thy foot against a stone.”

Psalm 22 : 25, 26.

“Earth’s fat ones eat and worship shall
All who to dust descend
Shall bow to him; and no one can
His soul from death defend.

A seed shall service do to him,
It to Jehovah shall
A generation counted be
Ev’n unto ages all.”

Er is zeker geen fijn dichterlijk gevoel noodig om te ontdekken dat zulke berijmingen zeer onvolmaakt zijn. Allerwege werd dit gevoeld in ons land, vooral in de laatste jaren, nu de letterkundige standaards zooveel hooger zijn dan vroeger, zoodat de landman zoowel als de stedeling genoegzame poëtische onderscheidingsgave bezit, om te beseffen, dat zulke berijmingen ver beneden het peil der gewone gedichten staan. Ook het volk in onze eigen Amerikaansche gemeenten gevoelt zulks en kan zich daarom moeilijk tevreden stellen met zulk een gebrekkige overzetting.

Het grootste gebrek echter in de tot dusver in zwang zijnde Psalmberijmingen in ons land is de *geestelijke armoede*. Door zich in de overzetting angstvallig aan de letter van het Hebreuwsch vast te klemmen, heeft men, om ’t zoo te noemen, den geest er van op zeer veel plaatsen aan banden gelegd. De heerlijke godsdienstige geest der Psalmen kan binnen zulke enge grenzen de vleugelen niet breed genoeg uitslaan. Dit wordt vooral beseft door diegenen onder ons, die van der jeugd af aan met de heerlijke Hollandsche Psalmen zijn gevoed, en wier hart als ’t ware opsteeg op den ruimen, vrijen evangelischen vleugelslag der Nederlandsche berijming van 1773. Waarlijk er is *groot*e poverheid aan geestelijken, Nieuw-Testamentischen zin. Als

een proeve geven wij nog een paar verzen uit den Psalmbundel der Vereenigde Presbyterianen, en daarnaast de Hollandsche vertolking van datzelfde Schriftgedeelte.

Psalm 68 : 1—4.

“Let God arise, and scattered far
Let all His en'mies be,
And let all those who do Him hate
Before his presence flee.

As smoke is driv'n, so drive thou them,
As fire melts wax away;
Before God's face let wicked men
So perish and decay.

But let the righteous all be glad,
Rejoice before God's sight;
Let them exult exceedingly,
And joy with all their might.

O sing to God, and praise his name,
Extol him with your voice,
That rides on heav'n with his name JAH;
Before his face rejoice.”

Stel daar nu tegenover de Nederlandsche berijming van precies datzelfde gedeelte der onberijmde Psalmen, en zie welk een rijkdom, pracht en majesteit in de Hollandsche vertaling uitblinken. Deze is de zon gelijk, de Engelsche de maan en nog niet eens een volle maan! Luister slechts naar de volle, rijke tonen van het oude Hugenotenlied:

Psalm 68 : 1, 2.

“De Heer zal opstaan tot den strijd;
Hij zal zijn haters wijd en zijd,
Verjaagd, verstrooid doen zuchten;
Hoe trotsch zijn vijand wezen moog,
Hij zal voor zijn ontzaglijk oog,
Al sidderende vluchten.
Gij zult hen daar g' in glans verschiint,
Als rook en damp, die ras verdwijnt,
Verdrijven en doen dolen;
't Godlooze volk wordt haast tot asch,
't Zal voor uw oog vergaan als was,
Dat smelt voor gloënde kolen.

Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wensch verkrijgen;

Hun blijdschap zal dan onbepaald,
 Door 't licht, dat van zijn aanzicht straalt,
 Ten hoogsten toppunt stijgen.
 Heft Gode dankbre psalmen aan;
 Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
 Laat al wat leeft Hem eeren;
 Bereidt den weg, in Hem verblijd,
 Die door de vlakke velden rijdt,
 Zijn naam is Heer der Heeren."

En die tegenstelling tusschen heerlijken rijkdom en teleurstellende armoede vindt gij heel den Psalm door.

Hier b.v. zijn twee verzen (Ps. 68 : 19, 20):

"Blest be the Lord, who is to us
 Of our salvation God,
 Who daily with his benefits
 Us plenteously doth load.
 He of salvation is the God,
 Who is our God most strong;
 And unto God the Lord from death
 The issues do belong."

Wat nu is de Nederlandsche berijming van deze twee verskens? Niets minder dan Ps. 68 : 10, dat kostelijke, zoo vaak gezongen lied:

"Geloofd zij God met diepst ontzag!
 Hij overlaadt ons dag aan dag
 Met Zijne gunstbewijzen;
 Die God is onze zaligheid;
 Wie zou die hoogste majesteit
 Dan niet met eerbied prijzen?
 Die God is ons een God van heil,
 Hij schenkt uit goedheid, zonder peil,
 Ons 't eeuwig zalig leven;
 Hij kan en wil en zal in nood,
 Zelfs bij het naadren van den dood,
 Volkomen uitkomst geven."

Welk een ontzaglijk verschil, niet waar, in rijkdom en dichtelijke schoonheid! En nu meene men niet dat zulks het geval is met dien éenen acht en zestigsten Psalm. Neen, die geestelijke armoede openbaart zich in heel de Engelsche berijming, thans in gebruik in de Ver. Presbyterische en onze Kerk. En de overzetting der Covenanter Kerk hier en in Schotland is nog veel poverder en veel minder poëtisch.

Waar zulks nu de naakte waarheid is, beseft elk dat de geloovige

die van kindsbeen werd opgevoed bij de Nederlandsche Psalmen en tot den Engelschen eeredienst overgaat, gedurig, vooral in 't eerst, heimwee krijgt naar de oude Psalmen van de kinderjaren. Hieruit laat zich ook verklaren de groote neiging tot geestelijke liederen, die zich in de Amerikaansche Kerken openbaart. In 't eerst vonden deze "hymns" ingang omdat de Schotsche berijming *niet genoeg gaf* voor 't christenhart, dat aan meer behoefte gevoelt dan aan de stijve, kreupele, geestelijk povere berijming, die sedert eeuwen in de Schotsche kerken gebruikt was.

Thans zijn er van de Psalmen slechts enkele in de gezangboeken der meeste Amerikaansche Kerkengroepen te vinden. Zelfs in onze zusterkerken, de Vereenigde Presbyteriaansche en Covenanter Kerk, waarin men tot op heden nog niets anders dan de 150 Psalmen Davids zingt, werd men overtuigd dat het tijd was om de bakens te verzetten, en een nieuwe en betere berijming te verkrijgen.

Van de twee genoemde kerkgenootschappen hier te lande is dan ook de tegenwoordige beweging tot herziening der Rijm-psalmen uitgegaan.

In 1893 verzocht de Rev. Dr. R. G. Brown van de Ver. Presb. Kerk te New Castle, Pa. aan de "General Assembly" zijner Kerk om een Commissie—bestaande uit deputaten van alle Gereformeerde en Presbyteriaansche Kerken in ons land—op te roepen tot het vervaardigen eener betere berijming.

Dit leidde tot de formatie eener "*Joint committee on a uniform version of the Psalms in meter*," zooals de Commissie zich noemde. Zij kwam 8 April, 1897 het eerst samen te Philadelphia, Pa.

Op deze eerste vergadering stelde men een aantal regelen vast naar welke men zou arbeiden. Zij zijn deze:

1. De vertaling zou zich getrouw houden aan den tekst.
2. De "Revised Version" zou de standaard-vertaling zijn.
3. De berijming zou moeten zijn in volmaakt, metrischen vorm, en in idiomatisch Engelsch.
4. Geen tweede vertalingen zouden naast de eerste geplaatst worden, tenzij bij wijze van groote uitzondering.
5. De Schotsche berijming zou zooveel mogelijk bewaard blijven. Regel 1 en 5 waren zoo gesteld om wille van de Covenanter broeders, die zeer tegen een vrije overzetting waren gekant.

De Commissie zooveel genoemd, bestond in 't eerst uit deputaten der Noordelijke Presbyterian Kerk van ons land; de Presbyterian Kerk van Canada; de Ver. Presbyterian Kerk; de Synode en de Generale Synode van de Reformed Presbyterian Kerk; de Reformed Church of America; de Associate Presbyterian Kerk en de Associate Reformed Church of the South.

Op de Philadelphia vergadering was nog geen officieel aangewezen deputaat onzer Kerk tegenwoordig.

De Synode in 1900 benoemde echter Ds. J. Groen, en die van 1902 den eerst ondergeteekende, die sinds dien verschillende vergaderingen bijwoonde. De tweede ondergeteekende is secundus.

Onder voorzitterschap van Rev. W. J. Dey (Canada Presb.), heeft deze Commissie, beginnende op 20 April, 1900 tot April, 1905, de laatste samenkomst, een elftal vergaderingen gehouden, waarvan negen in het oosten van ons land en twee in Canada. Gewoonlijk waren alle Kerken vertegenwoordigd. Het gezamenlijk getal tegenwoordige leden bedroeg gemiddeld zestien.

De Psalmen werden allen herzien, sommigen tot driemaal toe. Over alle wijzigingen werd gestemd met opsteken der handen. Sommige Psalmen werden geheel nieuwe berijmingen gemaakt door de 't meest met dichterlijk talent begaafde commissieleiden. Uit de beste vertalingen werden de beste en schoonste gedeelten gekozen. Eerst hield men zich meer angstvallig vast aan de Schotsche vertolking dan later, toen de meest conservatieve leden wat vrijgeviger schenen te worden en de commissie toelieten het beste te kiezen, of het al dan niet in de oude Schotsche en hun zoo dierbare berijming stond. Een dozijn tweede berijmingen van de meest gezongen Psalmen werd aangenomen om harer uitnemendheid wil.

Na zeer veel arbeids is de berijming ten slotte zoover voltooid dat de Commissie vrijmoedigheid vond om haar aan het onderzoek der verschillende deelnemende Kerkengroepen over te geven, met het doel dat er verschillende Commissies zouden worden benoemd om de aangeboden berijming nauwkeurig te onderzoeken; wenken tot verbetering, verandering, enz. aan de Joint Committee over te zenden, en voorts te onderzoeken of men den nieuwen bundel voorloopig kon aanbevelen.

Onze Synode van 1904 benoemde ondergeteekenden tot een commissie van nazien. Deze commissie voegde een aantal broederen aan haar getal toe, waartoe de Synode verlof gaf, n.l. Revs. Bosma, J. W. Brink, Groen, Breen, Hoefker, Westervelt, Voorhis, Poppen en Trompen. Deze broeders hebben elk een compleet exemplaar der Psalmen ontvangen en nagezien. Allerlei kleine wijzigingen, meest den poëtischen vorm betreffende, zijn voorgesteld, om door den eerst ondergeteekende te worden gecompileerd en bij de Joint Committee te worden ingediend.

Misschien, waarschijnlijk zelfs, zullen vele dezer wenken worden opgenomen in de berijming bij de finale herziening nog door de Joint Committee te verrichten.

Al de broederen onzer Commissie hebben allen lof voor de voorgestelde berijming. Eenparig noemen zij haar een zeer groote verbetering. Om slechts één voorbeeld te noemen: Ds. J. Groen schreef d.d. 11 Jan., 1906 als volgt: "Ik heb de "Psalms in meter" door u mij ter beoordeeling toegezonden, nagezien. Daar ik zelf een en an-

dermaal de vergaderingen der Joint Committee heb bijgewoond, ben ik eenigszins bekend met dit werk. Met voorzichtigheid en ernst is aan deze gewichtige taak gearbeid, en de uitkomst is gezegend. Deze Engelsche berijming der Psalmen overtreft alle andere. Moge zij spoedig in alle kerken worden aangenomen."

Wat het karakter der voorgestelde berijming aangaat, zij nog gezegd, dat de dichterlijke vorm in de meeste Psalmen tamelijk bevredigend is, ofschoon niet zoo vloeiend dat zij zich met de Nederlandsche zou kunnen meten. Misschien ligt dit gedeeltelijk aan het karakter der Engelsche taal. Sommige Psalmen zijn zeer schoon vertolkt en zullen zich gemakkelijk een weg banen tot het hart van 's Heeren volk. Volmaakt is de voorgestelde berijming nog niet, gelijk trouwens geen enkele is. Ook niet de Nederlandsche. Wat den Evangelischen toon aangaat, en wat onze Hollandsche Psalmen zoo dierbaar maakt en zelfs bevredigend onder de Nieuwe Bedeeling—helaas! de nieuwe Engelsche berijming moet daarin bij haar Nederlandsche zuster achterstaan. Maar vergeleken met de tot hiertoe gangbare overzettingen, is zij ontegenzeggelijk een groote verbetering, gelijk algemeen wordt toegestemd, een verbetering die onzen gemeenten recht welkom zal wezen. Met verlangen wordt reeds naar de nieuwe berijming uitgezien.

Op grond van bovenstaande eenpariglijk gunstig getuigenis hoopen ondergeteekenden:

a. Dat uw Eerw. Synode haar ingenomenheid met den tot hiertoe verrichten arbeid betuige, en voorts

b. Haar leden continueere, opdat onze Kerkengroep, die een steeds toenemend belang heeft bij deze zaak, verder met de andere Kerken moge samenwerken, tot ten slotte de nieuwe berijming in *finalen vorm* aan de Kerken kan worden aangeboden. Door deze actie is natuurlijk onze Kerk niet gebonden om de berijming in finalen vorm te accepteren voor onzen eeredienst in de Engelsche taal. De volgende Synode zal zeker eerst voor een dergelijke vraag kunnen worden gesteld.

Met eerbied onderworpen,

HENRY BEETS,
HENRY VAN DER WERP, } Comm.

BIJLAGE XIII.

Rapport—Doopskwestie Muskegon.

Eerwaarde Vaders en Broeders:

Uwe Commissie voldeed aan de opdracht der vorige Synode en stelt u met het volgende in kennis.

Om op de hoogte van zaken te komen onderzochten wij :

- a. Het protest van Muskegon III en 't schrijven van Muskegon I.
- b. Een afschrift van alle kerkeraads besluiten in zake de Doopskwestie door Muskegon III genomen.

c. Wij vergaderden aan den avond van Juli 12, 1904, met den kerkeraad van Muskegon III, waarbij een deel der gemeente tegenwoordig was.

d. Op Juli 13, 1904, vergaderden wij met de Classis Muskegon en deden onderzoek naar de handhaving van het synodaal besluit betreffende de Doopskwestie en de rondvraag naar de handhaving van het synodaal besluit in de gemeenten.

e. Op den avond van Juli 13, 1904, vergaderden wij met den kerkeraad van Muskegon I, waarbij een Commissie van vier van Classiswege tegenwoordig was.

Ons werd opgedragen:

- a. "In naam der Synode Classis Muskegon tot behartiging te brengen van het standpunt der Kerk in zake het z. g. n. Doopledenstelsel."

Ons is gebleken, dat de rondvraag wel niet met beslist opzet meermalen was nagelaten, maar dat er in de Classis als een geheel niet genoegzaam gewerkt wordt om het kwaad te overkomen. Wij ontvingen van de Classis de belofte a. dat de rondvraag geregeld zou gedaan worden, en b. dat zij in de toekomst met meerdere kracht en ernst op de handhaving van het synodaal besluit zou letten.

b. "De derde gemeente te Muskegon in deze zaak met raad dienen." In de gemeente hier wilde een deel tot de oude praktijk terugkeeren; de kerkeraad zelve was verdeeld. Ofschoon wij meenden dat men vroeger wel wat haastig was geweest met het beslist toepassen van het syn. besluit, raadde de Commissie aan om niet te retireeren maar bij 't genomen besluit te blijven en om 't klein getal doopleden in deze gemeente, en om de regel der Synode en om 't besluit der Classis. De kerkeraad stemde hierover en bleef bij het besluit van vroeger. Tevens beloofden wij dezen kerkeraad bij de Classis, alsook bij Muskegon III, op de handhaving van Art. 57 D. K. O. aan te dringen. Voorts raadden wij aan zich niet te storen aan wat er zoo al van anderen over deze kwesties werd gezegd en zich te houden onder biddend opzien tot den Heere aan 't genomen besluit, tegelijkertijd bij de Classis op handhaving aandringend.

c. "Den kerkeraad der eerste gemeente aldaar zijne roeping in dezen doen verstaan, en des noods, in naam der Synode dien kerkeraad, zoo' hij in den ingeslagen weg blijft voortgaan, bij de Classis Muskegon aan te klagen."

Wij vonden in deze gemeente een toestand niet met dien van de derde gemeente gelijk. Hier zou de toepassing van een beslist besluit om doopleden te weren ontijdig zijn.

Ook waren enkele leden des kerkeraads vierkant tegen het syn. besluit gekant en kwamen er onverschrokken meê voor den dag. Na gewezen te hebben op de roeping tegenover de Kerk als een geheel en de onderwerping aan hare besluiten, na gepleit te hebben voor de positie die de Kerk ingenomen had, werd het volgende besluit door den kerkeraad aangenomen:

"De kerkeraad der Chr. Geref. Gem. Terrace St. Muskegon, verklaart dat hij *thans* er niet toe komen kan om den doop te weigeren aan de kinderen van zulke doopleden die geene belijdenis durven doen, maar toch van de zoodanigen *eischt*:

- a. Een onbesproken leven,
- b. geregeld bijwonen der godsdienst oefeningen,
- c. getrouw bijwonen der catechisatiën,
- d. behoorlijk verstaan van de beteekenis des Doops.

De kerkeraad gelooft dat, waar men in dezen weg getrouw handelt, het doopleden-stelsel zal overwonnen worden en de Kerk voor ongewenschte beroeringen gevrijwaard." Belovend zich hier aan getrouw te houden, meende uwe Commissie hiermeê voor 't tegenwoordige te moeten berusten. Van dit besluit besloot uwe Comm. en aan de Classis en aan Muskegon III een afschrift te zenden.

Wij meenden hiermeê onze taak volbracht te hebben, hopende dat tijd en getrouwheid met 's Heeren zegen herstellen zal wat nog ontbreken mocht aan den vrede en de eensgezindheid.

Met eerbied onderworpen,

Uwe Commissie:

E. BREEN,
J. GROEN,
H. BEETS,
M. VAN VESSEM.

	Artikel
Dagblad Uitgave niet ter hand te nemen.....	88
Deputaten Correspondentie Kerken	Zie Toespraken
naar Correspondeerende Kerken.....	37
Door Synodale Commissie aan te wijzen.....	108
Diakonaat Rapport	Art. 23, Bijl. XI
Diakonaat Rapport aanbevolen.....	93
Doopsbediening van J. Van den Broek.....	35
Doopskwestie Muskegon.....	Art. 24, Bijl. XIII
Echtscheiding Rapport	Art. 23, Bijl. X
Conclusies goedgekeurd.....	35
Emeritus Board Rapport	Art. 14, Bijl. VI
Voorstellen enz. Comm. van prae-advies.....	28
Bezwaarschrift van Ds. Van Vessem.....	54
Formulier van bevestiging van Professoren en missionaire Di- naren des Woords goedgekeurd.....	35
Formulier van ondertekening te wijzigen?.....	35
Graham & Morton Transp. Co. bedankt.....	102
Grange order	35
Halve Eeuwfeest , zelfstandig bestaan onzer Kerkengroep.....	93
Heiden Zending Rapport	Art. 20, Bijl. IV
Verslag Commissie prae-advies.....	70
(Meer Geref. bedding, Rehoboth, reorganisatie, pro- gram Zendingsdiensten, Voorstellen des Boards, Studiegelden Ds. D. R. Drukker, pag. 43—46)	
Heiden Zending Boardleden , pag.....	86
Penningmeester.....	108
Hope College Commencement Exercises	10
Hymns	Zie Kerkgezag
Inwendige Zending Board Rapport	Art. 16 en Bijl. III
Inwendige Zending , vraag Comm. voor prae-advies over uitgaan der roeping.....	48, 67
Inwendige Zending , Verslag Comm. prae-advies.....	67
(Zending naar Zuid Amerika, reorganisatie, sub-sidies, leden des Boards, pp. 39—42.)	
Inwendige Zending Board leden	83
Inwendige Zending , Gemeente om fondsen ervoor in ontvangst te nemen.....	109
Joden Zending Rapport , Artt. 18, 19, Bijlage V. Voorstellen Comm. van prae-advies.....	30
Jonkman et al , Comm. in re.....	36
Kamps, H. , Verzoek van.....	43

	Artikel
Kerkenorde, nieuwe uitgave van 1905	35
“ Verslag Comm.	65
“ paragrafen 12 en 13 van Art. 18, vervallen	89
“ Verslag Comm. voor de Revisie	29
“ Voorstellen Comm. prae-advies	35
“ Te vertalen in Engelsch en Duitsch	35
“ Te herzien	35
Kerkgezag in gemeenten, uniform	35
Kerkhulp Rapport	Art. 21, Bijl. VII
“ Verslag Comm. prae-advies	76
(Hulp aan noodlijdende gemeenten, bezwaarschrift tegen heffen van rente, rente heffing, p. 47.)	
Kerkhulp, Comm. leden	108
Korfker en Zimmer, protest	43, 92
Kreulen, H., Brief van	82
Kuiper, Prof. B., Verlof	62
Muskegon Doopskwestie	Art. 24, Bijl. XIII,
“ Synode van 1908 te	110
Namiddag diensten in Engelsche gemeenten	35
National Christian Association	32
“ “ “ Vertegenwoordiger bij	108
Neo-Malthusianisme. Waarschuwing tegen	93
Nominatie Kerkeraadsleden. Bijbelsche gronden er voor	35
Particuliere Synoden nog niet in te stellen	35
Prae-adviseurs ter Synode	2
Protesten, Verslag Commissie prae-advies	43
(H. Houtman, Fisher Station, H.W. Korfker en J. Zimmer, Classis Hudson tegen Classis Hackensack et al. C. Wierda en S. Van der Meiden, Fremont Nederd. gemeente, H. Kamps.)	
Protest deputaten Classis Hudson	98
“Psalms Revision” Rapport	Art. 23, Bijl. XII
“ Mondeling verslag, continuatie der Commissie	42
Publicatie Zaken, Verslag Commissie prae-advies	88
(Wachter verbetering, datum leestermijn, advertenties, salaris personeel, herbenoeming van redactie, enz., publicatie door Secretarissen en Penningmeesters in <i>The Banner</i> , Board of Publ. Uitgave van Dagblad, p. 49—51)	
Roeping der Dienaren des Woords ga uit van plaatselijke Gemeenten	48
Of ook uitgaan van Synode of Classis	48, 108
Rouwbeklag Resoluties	Artt. 7, 111, Bijl. IX

	Artikël
Sabbath school rooster en plannen	56, 93
Sabbath school verhouding tot Kerk	93
Sine Cura leeraars	35
Schoolland, Prof., herbenoemd	62, 68
Aanneming der benoeming	101
Statistiek, Regel voor	93
Studieschulden, bejaard leeraar	81
Synodale Comm. Verslag	Art. 11, Bijl. I
Opgedragen nationale biddag verzoeken	103
Synodale Onkosten	13, 55
Synodale reiskosten, ter Synode en terug	57
Ten Hoor, Prof. F. M., herbenoemd	62
Aanneming der benoeming	101
Theologische School, Verslag Comm. Prae-advies	62
(Curatorium ledental, Dormitory, professoren salaris, leave of absence, Prof. Kuiper, zesjarige cursus, Reglements-wijziging, schoolgeld, rooster, verdere studie, correspondenten, grond voor John Calvin Junior College, uitgaan van Kerk, benoemingen van proff. en curatoren, bezwaarschrift van Ds. L. J. Hulst, schrijven van Theol. proff., pp. 30—36.)	
Theologische professoren vereischten omschreven	79
Toespraak, Ds. E. Breen	1
" Rev. Ralph K. Atchison	15
" Rev. Dr. P. Moerdyke	31
" Rev. Jos. R. Lewek	44
" Rev. Dr. A. Blanchard	53
" Rev. T. H. Acheson	66
Tractementen van leeraars (minimum) te bepalen door de Classes	35
Unions, Verslag Comm. voor	106
Utrechtsche Conclusies	93
Van den Broek, Doop van	35
Varia, Verslag Comm. Prae-advies	93
(Regel voor statistiek, verhouding van Kerk tot S. S., Neo-malthusianisme, viering halve eeuwfeest, herziening Art. 36, Belijdenis, Utrechtsche conclusies, S. S. rooster en plannen, Diakonaat, pp. 52-55.)	
Wachter Comm. Rapport	22
" verbetering, enz.	88
Zending, zie Heiden Zending, Inwendige Zending, Joden Zending.	
Zondagheiliging, Gebruik van vervoermiddelen	35
Zuid Afrika, Synode Geref. Kerk in—, niet bezoeken	105